

TALLINNA TEHNIKAÜLIKOOL

Majandusteaduskond

Majandusarvestuse instituut

Juhtimisarvestuse õppetool

Vahur Lukin

**EESTI METALLITÖÖSTUSE ALLHANKE ETTEVÕTETE
FINANTSARUANNETE VÕRDLUSANALÜÜS (AS MARU
METALL, MONIK OÜ JA TERASMAN OÜ NÄITEL
AASTATEL 2012–2014)**

Magistritöö

Juhendaja: lektor Paavo Siimann

Tallinn 2016

Olen koostanud töö iseseisvalt.

Töö koostamisel kasutatud kõikidele teiste autorite töödele, olulistele seisukohtadele ja andmetele on viidatud.

Vahur Lukin

(allkiri, kuupäev)

Üliõpilase kood: 141823

Üliõpilase e-posti aadress: vahur.lukin@gmail.com

Juhendaja lektor Paavo Siimann:

Töö vastab magistritööle esitatud nõuetele

.....

(allkiri, kuupäev)

Kaitsmiskomisjoni esimees:

Lubatud kaitsmisele

.....

(ametikoht, nimi, allkiri, kuupäev)

SISUKORD

ABSTRAKT	5
SISSEJUHATUS	6
1. ÜLEVAADE METALLITÖÖSTUSE SEKTORIST, VARASEMATEST UURINGUTEST NING ETTEVÖTETE TEGEVUSEST	9
1.1 Metallitööstuse sektori ülevaade.....	9
1.2 Varasemad uuringud	12
1.3 Ettevõtete tutvustus	16
1.4 Raamatupidamise arvestuspõhimõtete võrdlus.....	19
2. METALLITÖÖSTUSE ETTEVÖTETE VÕRDLUSANALÜÜSID.....	22
2.1 Bilansi struktuuri analüüs	22
2.2 Kasumiaruande struktuuri analüüs.....	31
2.3 Ettevõtete arengukiirus, võrdlus turu arenguga	35
2.3.1 Terasman OÜ arengukiirus.....	36
2.3.2 Monik OÜ arengukiirus.....	39
2.3.3 Maru Metall AS arengukiirus	43
2.4 Vara ja omakapitali tasuvuse analüüs	47
2.5 Vara kasutamise efektiivsuse analüüs.....	53
2.6 Tööjõu kasutamise efektiivsuse analüüs.....	55
2.7 Maksevõime-, rahakäibe- ja käibekapitali juhtimine.....	58
3 JÄRELDUSED JA ETTEPANEKUD	61
3.1 Ettevõtete tugevad ja nõrgad küljed.....	61
3.2 Hinnangud ja soovitused tulevikuks	63
KOKKUVÕTE.....	66

SUMMARY	69
VIIDATUD ALLIKAD	71
LISAD	76
Lisa 1. Valemid	76
Lisa 2. Võrdlusanalüüsi alusandmed	78
Lisa 3. Bilansi vertikaalanalüüs	84
Lisa 4. Kasumiaruande vertikaalanalüüs	87
Lisa 5. Bilansi horisontaal- ja trendianalüüs	90
Lisa 6. Kasumiaruande horisontaal- ja trendianalüüs	93

ABSTRAKT

Üks suurem töötleva tööstuse tegevusvaldkond on metalli-ja metalltoodete tootmine, milles oodatakse pikemas perspektiivis toodangu väärtuse edasist kasvu. Tootmismahdade ja müügitulu kasvu eestvedaja saab olla eelkõige metallkonstruktsioonide ekspordi ning tööjõu tootlikkuse suurenemine. Käesolevas magistritöös analüüsis autor finantsaruannete põhjal metallkonstruktsioonide tootmise valdkonnas tegutsevaid ettevõtteid (AS Maru Metall, Monik OÜ ja Terasman OÜ), eesmärgiga välja selgitada, kuidas erinesid antud ettevõtete majandusnäitajad aastatel 2012–2014, pakub välja lahendusi finantsseisundi parendamiseks ja efektiivsuse suurendamiseks.

Magistritöö empiiriline osa tugines ettevõtete majandusaasta aruannete ning selle lisade analüüsimisel, kus peamised kasutatavad meetodid on vertikaal-, horisontaal- ja trendianalüüs ning suhtarvuanalüüs. Autor jõudis järeldusele, et analüüsitaval perioodil on Terasman OÜ müügitulu võrreldes turu keskmise arengu ning teiste ettevõtetega kasvanud kiiremini, kuid kasumlikkus pole olnud soovitud tasemel. Paremate tulemuste saavutamiseks soovitab autor ettevõttel jätkata keskendumist ekspordile ning tõhustada tootmist. Erinevalt Terasman OÜ-st vähenes Monik OÜ müügitulu, kuid vastavalt sellele on tootmist optimeeritud. Monik OÜ lähiaja eesmärgid on seotud peamiselt müügitulu kasvatamisega. AS Maru Metall müügitulu vähenes viimasel analüüsitaval aastal, kuid kasuminumbrid suurenesid tänu efektiivsemale tootmisele. Sarnaselt Monik OÜ-ga tuleb ettevõttel keskenduda müügitulu kasvatamisele.

Magistritöö tulemust saavad kasutada antud spetsiifilisest metallitööstussektorist huvitatud analüütikud, analüüstitud ettevõtete juhtivtöötajad ning konkurendid juhtimisotsuste tegemisel

Märksõnad: Töötlev tööstus, metallitööstus, allhange, võrdlusanalüüs, finantssuhtarvud, efektiivsus

SISSEJUHATUS

Eesti töötleva tööstuse osatähtsus sisemajanduse koguproduktist on peaaegu sama suur kui Euroopa Liidus keskmiselt. Euroopa Liidu keskmine majanduse lisandväärtus saavutatakse aga märksa suurema töötajate arvuga, sest võrreldes teiste Euroopa riikidega on töötlevas tööstuses hõivatute osatähtsus Eestis üks kõrgemaid (2014. aasta majandusülevaade ...). Metall ja metalltoodete tootmine on üks suuremaid töötleva tööstuse tegevusvaldkondi, mille toodangumaht moodustab kogu töötlevast tööstusest pea kümme protsenti ning hõivatuid on 12 000 (Ibid). Suur osatähtsus töötleva tööstuse toodangust ning kõrge hõivatute arv tähendab antud valdkonna ettevõtete juhtide jaoks väljakutset – kuidas toota võimalikult efektiivselt?

Metallitööstuses oodatakse pikemas perspektiivis jätkuvat tootmismahude kasvu, mille peamine eestvedaja saab olla eksport. Peamine eksporditav kaubagrupp on metallkonstruktsioonid, mille eksport jäi 2014. aastal vähesel määral alla 2013. aasta tasemele (Ibid). Metall ja metalltoodete tootmise sektori olulisus ning autori töökogemus antud valdkonnas, ajendas uurima metallitööstusettevõtete majandusnäitajaid aastatel 2012–2014. Käesolevas magistritöös analüüsib autor finantsaruannete põhjal metallkonstruktsioonide tootmise valdkonnas tegutsevaid ettevõtteid AS Maru Metall (Maru Metall), Monik OÜ (Monik) ja Terasman OÜ (Terasman), eesmärgiga välja selgitada, kuidas erinesid antud metallitööstuse ettevõtete majandusnäitajad aastatel 2012–2014, pakub välja lahendusi finantsolukorra parendamiseks ja efektiivsuse suurendamiseks. Analüüsivad ettevõtted tegutsevad metalli ja metalltoodete tootmise tegevusvaldkonnas (EMTAK 2008 ...) ning pakuvad klientidele projektipõhiselt allahanketoodangut ning vastavalt Eesti raamatupidamiseadusele (Raamatupidamise seadus, §3) on Maru Metall, Monik ja Terasman keskmise suurusega ettevõtted, seda nii töötajate arvult, bilansimahult kui ka müügitulult. Erinevalt Eestis kehtivast ettevõtete liigitamisest on Euroopa mõistes (What is ...) tegu väikeettevõtetega, kellel on küll üle 50 töötaja, kuid bilansimahult või müügitulu suuruselt liigitatakse väikeettevõtjateks.

Ühtlasi on ettevõtetele sarnane väljastatav toodang, kuid erinevalt Terasmanist ja Monikust keskendub Maru Metall vaid metallkonstruktsioonide tootmisele. Terasman ja Monik tegelevad lisaks metallkonstruktsioonide tootmisele ka enda valmistatud toodangu paigaldamisega. Käesolevas magistritöös on antud erisusega arvestatud ning Maru Metalli kui ainult tootmisele keskendunud ettevõtte andmeid kasutatakse võrdluses vastavalt.

Magistritöö eesmärk on välja selgitada metallivaldkonnas tegutsevate ettevõtete majandustegevust iseloomustavad näitajad, tugevad ja nõrgad küljed ning pakkuda välja lahendusi finantsolukorra parendamiseks ja efektiivsuse suurendamiseks. Eesmärgi saavutamiseks püstitab autor järgnevad uurimisküsimused:

1. Kuidas erinesid Terasmani, Moniku ja Maru Metalli põhjaruannete struktuurid, arengukiiruse näitajad ning mis olid erinevuste põhjused?
2. Kuidas erinesid Terasmani, Moniku ja Maru Metalli vara ja omakapitali tasuvuse näitajad, samuti tööjõu ja vara kasutamise efektiivsuse näitajad ning mis põhjustas erinevusi?
3. Kuidas erinesid Terasmani, Moniku ja Maru Metalli maksevõime-, rahakäibe- ja käibekapitali juhtimise näitajad ning mis oli erinevuste põhjused?

Magistritöö eesmärgi täitmiseks püstitab autor järgnevad uurimisülesanded:

1. Anda ülevaade tegevusala arengust aastatel 2009–2014, mõistmaks erinevaid asjaolusid, mis mõjutasid Terasmani, Moniku ja Maru Metalli majandustulemusi aastatel 2012–2014;
2. Anda ülevaade varasematest uuringutest, kus on uuritud tööstussektori majandustulemusi, tulemuslikkust ning neid mõjutavaid tegureid;
3. Koguda avalikust Registrite ja Infosüsteemide Keskuse (RIK) andmebaasist andmed metalli ja metalltoodete tootmisega tegelevate Terasmani, Moniku ja Maru Metalli kohta. Anda ülevaade nimetatud ettevõtete tegevusest ja arvestuspõhimõtetest (tagamaks andmete võrreldavust);
4. Arvutada Statistikaameti kodulehel avaldatud suhtarvu valemite (lisa 1) põhjal suhtarvud ning tuua välja olulisemad erinevused joonistel või tabelites;
5. Teostada võrreldavate andmetega vertikaal-, horisontaal, trendi- ja suhtarvuanalüüsid.

Magistritöö koosneb kolmest peatükist, kus esimeses peatükis annab töö autor ülevaate töötleva tööstuse ning metalli ja metalltoodete tootmise sektorist. Sektori ülevaate loomiseks kasutab autor Statistikaameti ja teisi riiklike andmeid. Samuti on esimeses peatükis varasemad

uuringud, mis põhinevad võrreldavatel teadusartiklidel. Esimese peatüki viimase osana toob autor välja analüüsitava ettevõtete tutvustuse ning raamatupidamise arvestuspõhimõtted.

Metallitööstuse ettevõtete finantsaruannete analüüs asub magistr töö teises peatükis, kus autor analüüsib RIK' st saadavaid majandusaasta aruandeid perioodil 2012–2014. Magistr töö empiiriline osa tugineb vertikaal-, horisontaal-, trendi- ja suhtarvuanalüüsi tulemuste võrdlemisel. Alapeatükkide lõpus toob autor välja kokkuvõtvalt sarnasused ning erinevused analüüsitava ettevõtete vahel.

Kolmanda ning viimase peatüki moodustavad järeldused ning ettepanekud, mis põhinevad analüüsitava ettevõtete tugevatel ning nõrkadel külgedel. Samuti toob selles peatükis autor välja omapoolsed ettepanekud äritegevuse tõhustamiseks.

Autor soovib tänada magistr töö juhendajat Paavo Siimanni, kelle õiged näpunäited, soovitusel ning tähelepanekud on aidanud kaasa magistr töö valmimisele. Samuti soovib autor tänada lähedasi, kes oma toetuse ja kannatlikkusega on olnud abiks magistr töö valmimisel.

1. ÜLEVAADE METALLITÖÖSTUSE SEKTORIST, VARASEMATEST UURINGUTEST NING ETTEVÕTETE TEGEVUSEST

1.1 Metallitööstuse sektori ülevaade

Töötleval tööstusel on Eesti majanduses suur osatähtsus – lisandväärtuse põhjal on tööstussektori osatähtsus majanduses orienteeruvalt 15% ja tervikuna on töötlev tööstus Eestis suurimaks tööandjaks. Töötlevas tööstuses töötab ligikaudu viiendik tööga hõivatutest inimestest (2012. aasta majandusülevaade ...)

Töötleva tööstuse areng on olnud viimasel kuuel aastal pidevas kasvus: alates globaalse majanduskriisi möödumisest on tööstuse aastane toodang kasvanud ligikaudu kahekordseks stabiliseerudes viimasel kolmel aastal. Aastatel 2010 ja 2011 kasvas töötleva tööstuse toodangu väärtus vastavalt 1852 ja 2063 miljoni euro võrra. Töötleva tööstuse toodangu väärtus jätkas järgnevatel aastatel kasvu, kuid mitte enam nii suurel määral. Viimasel kolmel aastal on töötleva tööstuse toodangu väärtus kasvanud kokku 1274 miljoni euro võrra. Töötleva tööstuse toodangu väärtuse kasv on välja toodud tabelis 1.1.

Tabel 1.1 Töötleva tööstuse toodangu väärtus

Aasta	Toodang, miljonit eurot	Absoluutne juurdekasv, miljonit eurot	Juurdekasvutempo, %
2009	6 190		
2010	8 042	1 852	30%
2011	10 105	2 063	26%
2012	10 415	310	3%
2013	11 156	741	7%
2014	11 379	223	2%

Allikas: autori koostatud (Eesti. Arve ja Fakte 2011–2015)

Sarnaselt töötleva tööstusega on metalli ja metalltoodete tootmise tegevusala toodangu väärtus kasvanud alates globaalse majanduskriisi lõpust, kuid võrreldes töötleva tööstuse üldise kasvuga on metalli ja metalltoodete toodangu väärtuse kasv olnud aeglasem (vt tabelit 1.2). Kui aastaks 2011 oli metalli ja metalltoodete tootmise toodangu väärtus kasvanud 991 miljoni euroni, siis analüüsitavatel aastatel (2012–2014) on metalli ja metalltoodete tootmise toodangu väärtus püsinud stabiilselt üle 900 miljoni euro. Edukale 2011. aastale langes tootmiskaotus 2012. aastal 8%, mida iseloomustas eelkõige müügi suurem langus koduturul, ent ka eksport vähenes (2011–2012. aasta majandusülevaade ...). Samas kasvas hõivatute töötajate arv aastaga 6% ning selle numbriga oli metallitööstus suurim täiendavate töökohtade looja töötleva tööstuse sektoris. Vastavalt Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi 2013. aasta majandusülevaatele vähenes 2013. aastal toodangumaht, kuid toodangu väärtus kasvas 51 miljoni euro võrra – autori hinnangul andsid kasvuks tõuke alanenud põhimaterjalide hinnad (Historical ...). Samuti jäi antud perioodi Eesti elektriturul avanemine kõikidele elektritarbijatele (Energy ...). Metalli ja metalltoodete tootmise toodang jätkas vähesel määral kasvu ka 2014. aastal. Vähesel kasvul peamise põhjusena toob Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium välja sektori keskendumise kallimatele toodetele, samuti jäi eksport vähesel määral alla 2013. aasta mahule. Metallitööstuses hõivatud inimeste arv vähenes aastaga umbes 4% (2014. aasta majandusülevaade ...).

Tabel 1.2 Metalli ja metalltoodete toodangu väärtus (miljonit eurot)

Aasta	Toodang, miljonit eurot	Absoluutne juurdekasv, miljonit eurot	Juurdekasvutempo, %
2009	622		
2010	796	174	28%
2011	991	195	24%
2012	904	-87	-9%
2013	955	51	6%
2014	979	24	2%

Allikas: Autori koostatud (Eesti. Arve ja Fakte 2011 – 2015)

Järgnevate perioodide tulevikuväljavaated olid pigem positiivsed: 2015. aastaks oodati müügitulu kasvu, mis peaks tuginema tööviljakuse suurenemisele. Samas on näha jätkuvat suunda töötajate arvu vähendamisele (2014. aasta majandusülevaade ...)

Metalli ja metalltoodete tööstuse tegevusala võimalused ja ohud on lähedalt seotud teiste tööstuse tegevusalade (ehitus-, energeetika ja jäätmekäitlussektor ning teised töötleva tööstuse alamsektorid) integreeritusega. Samuti tuleb antud valdkonnas arvestada Euroopa Liidu tegevustega (toetused, piirangud, takistused)

Töö autori hinnangul on nimetatud tegevusala võimalused väliskeskkonnast:

- kaupade ja teenuste pakkumine erinevates tootesektorites (laeva- ja sadamaehitus, kaitsetööstus);
- täiendavad investeeringud seotud tootmissektoritesse, mis suurendavad nõudlust;
- kõrgemat lisandväärtust pakkuvate kaupade ja teenuste väljaarendamine (terviklikud teenused, järelteenindus);
- riigipoolsed toetused tootmissektorile või sellega integreeritud sektoritele;
- uutele turgudele sisenemine.

Töö autori hinnangul on tegevusala ohud väliskeskkonnast:

- üldine konkurentsitaseme tõus turul;
- üldine hinnataseme tõus (elektrienergia, tööjõud, põhimaterjalid jne);
- kvalifitseeritud oskustööjõu vähesus tööjõuturul;
- seotud sektorites investeeringute ja mahtude vähenemine;
- riiklikud takistused uutele turgudele sisenemisel.

Tegevusala suurimaks võimaluseks on integreeritus erinevate sektoritega, mis võimaldab metallitööstusel pakkuda oma toodangut väga laiale turule. Suurimad ohud on seotud kvalifitseeritud tööjõu nappusel, mis ei võimalda ettevõtetel tegutseda nende jaoks soovitud tasemel.

1.2 Varasemad uuringud

Antud peatükis toob autor välja varasemad uuringud, mis on tehtud erinevate tööstusvaldkonna ettevõtete finantsnäitajate, -suhtarvude, kasumlikkuse ning efektiivsuse analüüsimisel. Alljärgnevalt on esitatud kokkuvõtte võõrkeelsetest teadusartiklitest, milles on uuritud ettevõtete majandusnäitajaid ning efektiivsust. Teadusartiklid on pärit järgnevatest andmebaasidest: *Emerald, ScienceDirect ja Google Scholar*.

Goddard *et al* (2006) uurisid tööstus- ja teenindusettevõtete kasumlikkuse põhjuseid ja seoseid. Oma uuringus kasutasid nad Belgia, Prantsusmaa, Itaalia, Hispaania ja Suurbritannia andmeid vahemikus 1993–2001. Paneelandmete mudelile tuginedes hindasid nad kasumlikkust mõjutavaid tegureid Euroopa Liidu ühisturul tegutsevates Belgia, Prantsusmaa, Itaalia, Hispaania ja Suurbritannia tööstus- ja teenindusettevõtte sektori ettevõtetes. Uuringus jõuti järeldusele, et vaatamata Euroopa Liidu ühisturu toimimisest ilmnevad aasta-aastalt kasumlikkuses suured erinevused. Uuringust selgus, et analüüsitaval perioodil olid keskmised tööstussektori ettevõtted teenindussektori ettevõtetest kasumlikumad, mille põhjused olid uute ettevõtete turule sisenemiskulud, patentide olemasolu ning olemasolevate ettevõtete väljakujunenud turustuskanalid. Ettevõtete kasumlikkust mõjutavate teguritena tuuakse antud uuringus välja ka ettevõtte suurus, finantsvõimendus, turuosa ning likviidsus. Uuringus tuuakse välja negatiivne seos ettevõtte suuruse ja kasumlikkuse vahel: tekib olukord, kus ettevõtte kasvamisel kasumlikkuse kasv on väiksem. Negatiivne seos on suurt finantsvõimendust kasutavate ettevõtete vahel, kus suuremat finantsvõimendust kasutavate ettevõtete kasumlikkus on väiksem. Turuosa suurus aga mõjutab kasumlikkust positiivselt: suurema turuosaga ettevõtetel on kõrgemad kasumlikkuse näitajad. Eriti paistab antud seos silma tööstussektoris. Sama suhe on ka likviidsusel, mille põhjuseks peavad uuringu autorid võimalust kiiresti kohaneda muutuvatele olukordadele.

García-Teruel ja Martínez-Solano (2007) uurisid käibekapitali juhtimise mõjusid kasumlikkusele. Oma uuringus kasutasid nad 8872 Hispaania väikese- ja keskmise suurusega ettevõtete andmeid. Uuringus leiti negatiivne seos kasumlikkusega ostjate arvete ja varude käibevalde vahel. Samuti toodi antud uuringus välja asjaolu, et vähem kasumlikumad ettevõtted viivitavad arvete tasumisega. Suurema kasumlikkusega olid ettevõtted, kellel olid väiksem hankijate arvete kuluvälde, varude kuluvälde ning ostjate arvete käibevalde. Samuti on kasumlikumad need ettevõtted, kelle operatsioonitsükli pikkus on lühem.

Backi (2005) artikkel keskendus finantsraskuste selgitamisele, mis võivad olla põhjustatud varasemast maksekäitumisest, ettevõtte juhtkonna taustast ning majandusaasta aruandes kajastatud informatsioonist. Antud töös kasutas autor nii finantsilisi kui ka mitte-finantsilisi muutujaid selgitamiseks finantsraskuste põhjuseid. Autori eesmärk oli välja selgitada need mudelid ja muutujad, mis võimaldavad ennustada ettevõtete finantsraskusi. Finantsraskuste ennustamiseks kasutab autor mitte-finantsilisi (varasem maksekäitumine ja juhtkonna taust) ja finantsilisi (majandusaasta aruannetest tuletatud) mudeleid, mida kasutatakse kas koos või eraldi. Uuringu tulemusena järeldas autor, et kasutades ainult mitte-finantsilisi mudeleid on ettevõtete raskustesse sattumine ennustatav. Samuti on ettevõtete raskustesse sattumine tugevas seoses varasemate maksehäiretega. Lisaks on seos ettevõtte juhtkonna tausta ja finantsraskuste vahel: juhtkonna personaalsed maksehäired peegeldavad nende juhtimisstiili ning see kandub edasi ettevõttele. Kokkuvõtvalt soovitas autor finantsraskuste ennustamiseks kasutada koos kogu saada olevat informatsiooni (nii finantsilist kui ka muud täiendavat informatsiooni).

Bond *et al* (2003) uurisid Belgia, Prantsusmaa, Saksamaa ja Suurbritannia finantstingimusi tööstussektori ettevõtetele investeerimisel ja nende mõju majandustulemustele. Uuringus kasutati Euroopa ühisturul tegutsevate tööstusettevõtete paneelandmeid perioodist 1978–1989. Uuringus järeldati, et finantsvõimaluste piirangud ei mõjutanud Belgia tööstusettevõtete kasumlikkust. Oluliselt kõrgemal määral mõjutasid finantspiirangud Suurbritannia tööstusettevõtete majandustulemusi ja kasumlikkust. Finantspiirangud mõjutasid ka Prantsusmaa ja Saksamaa tööstusettevõtetele investeerimisel, kuid seda juba vähemal määral kui Suurbritannias ja suuremal määral kui Belgias.

MacKay ja Philips (2005) uurisid tegevusharu mõju ettevõtte finantsstruktuuri, tehnoloogiat ja riske mõjutavatele otsustele. Uuringuga kinnitati arusaama, et ettevõtete finantsstruktuur on sõltuvuses tegevusalast. Lisaks tegevusalale mõjutab ettevõtte finantsstruktuuri ettevõtte positsioon tegevusala mediaani suhtes, tegevusala konkurentsitasest ning ettevõtte staatus (alustav ettevõtte või turuliider). Ühtlasi tuuakse antud uuringus välja riske mõjutavate otsuste all asjaolu, kus kõrgema riskiga ettevõtted, kes ei asu tegevusala mediaani lähedal, kasutavad suuremat finantsvõimendust.

Hertenstein *et al* (2004) artikkel keskendus tööstusdisaini efektiivsuse mõju hindamisel ettevõtete finantstulemustele. Alusandmed on saadud 138 tööstusdisaini eksperdilt, kes hindas tööstusdisaini mõju 93 börsil noteeritud ettevõttes. Antud artiklis võrreldi kõrgema

efektiivsuse ja tööstusdisaini tasemega ettevõtete majandustulemusi ja finantssuhtarve madalama disainitasemega ettevõtetega. Artiklist järeldeb, et kõrgema tööstusdisaini tasemega organisatsioonid ja ettevõtted omavad kõrgemaid rentaablusnäitajaid, suuremat müügitulu ning kõrgemat ettevõtte väärtust. Ühtlasi mõjutab tööstusdisain toodete tootmise omahinda, mis õige ja läbimõeldud disainiga vähendab materjali ja tööjõu kulusid. Kokkuvõtvalt võib öelda, et kõrgema tööstusdisaini tasemega ettevõtted omavad suuremat kulubaasi (disainerite ja konsultantide palgad, litsentsid, tarkvara jne) aga ka paremaid rentaablusnäitajaid ning kõrgemat väärtust.

Smith ja Liou (2007) keskendusid oma uuringus tööstussektori ettevõtete majandusraskustele ning nende täpsemale ennustamisele. Erinevalt varasemast olukorrast, kus tööstussektorit arvestatakse kui ühte tervikut, siis antud uuringus jagatakse tööstussektor alamsektoriteks. Alamsektorid võimaldavad arvesse võtta erisusi (ettevõtte struktuur, seadusandlus, tootmine, toodete elutsüklid jne), mis võivad oluliselt mõjutada majandustulemusi ning seoses sellega võimalikke majandusraskusi. Majandusraskuste täpsemaks ennustamiseks kasutati 2572 Suurbritannia tööstussektori ettevõtte maksevõime finantssuhtarve. Uuringus kasutatavad andmed on pärit perioodist 1973–2002. Uuringu tulemusena toovad autorid välja tööstussektori mitmekesisuse, mida tuleb arvestada majandusraskuste hindamisel.

Capkun *et al* (2009) kasutasid oma uuringus Ameerika Ühendriikide tootmissettevõtete andmeid perioodil 1980–2005. Tootmissettevõtete andmete baasil analüüsiti varude (materjal, lõpetamata toodang, valmistoodang ja varud kokku) kasutamise ja ettevõtte finantstulemuste (bruto- ja ärikasum) suhet. Uuringu tulemusena jõuti järeldusele, et varude käibevälte ning kasumlikkuse vahel on tugev negatiivne seos, kus varude vähendamine mõjutab kasumlikkust positiivselt. Antud uuringus toodi välja varude kasutamise mõju erinevates tootmisvaldkondades. Näiteks masinaehituses ning autotööstuses suurendab varude vähendamine kasumlikkust. Ühtlasi toodi uuringus välja, et sõltuvalt varude liigist (tooraine, lõpetamata toodang, valmistoodang) oli seos kasumlikkusega erinev. Samuti toodi uuringus välja asjaolu, et varude juhtimine on tähtis faktor ettevõtte majandustulemustele ja konkurentsivõimele.

Juma'h ja Wood (2000) uurisid (finantssuhtarve kasutades) teenuse sisseostmise (*outsourcing*) mõjusid ettevõtete kasumlikkusele ja likviidsusele. Uuringus kasutati Suurbritannia ettevõtteid, kes andsid avalikult teada teenuste sisseostust. Peamiste

järeldustena toovad autorid välja, et esimesel sisseostmise aastal ettevõtete kasumlikkus ja likviidsus väheneb, kuid järgneval aastal suureneb. Peamise väljasttellimise eesmärkidenä tuuakse välja tööjõukulude, arendustegevuse kulude ning põhivara investeeringute vähendamist, keskendumist kasumlikumatele tegevustele, mis suurendavad konkurentsieelist.

Kimura (2001) artiklis uuriti alltöövõtu (*subcontracting*) ja tulemuslikkuse mõju väikestele ja keskmise suurusega Jaapani tootmisettevõtetele, kus alltöövõtu kasutamine varieerub tootmissektorite lõikes. Kui toiduainetööstuses ning kütusetootmises kasutatakse alltöövõttu vähesel määral, siis vertikaalse tootmisprotsessiga masinatööstuses kasutatakse alltöövõttu laialdaselt. Alltöövõtjana tegutsemine on kasumlikkuse poole pealt negatiivses seoses ettevõtte suurusega, müügiga koduturult välja ning tehnoloogilise tasemega. Lisaks toodi välja kasumite suuruse erinevus, kus alltöövõtuga mitte tegelevad ettevõtted on kasumlikumad kui need ettevõtted, kes tegelevad alltöövõtuga.

Martani *et al* (2009) uurisid finantssuhtarvude, ettevõtte suuruse ning põhitegevuse rahakäibe mõju aktsia tootlusele. Uuringu peamine eesmärk oli raamatupidamisaruannetest saadava informatsiooni põhjal uurida võimalikku aktsia tootlust. Uuringu alusandmed on pärit Indoneesia börsil noteeritud tootmisettevõtetest perioodil 2003–2006. Uuringu tulemusena leiavad autorid tootmisettevõtete kasumlikkuse, müügitulu ja P/B suhtarvu (*price to book value*) märkimisväärse mõju aktsia rentablusele. Samuti toovad autorid välja finantssuhtarvude kasutamise kasuliku mõju investeerimisotsuste tegemisele.

Cagliano ja Spina (2002) analüüsisid juhtimisvõtete vastuvõtmise ja juurutamise mõju väikese- ja keskmise suurusega tootmisettevõtete seas. Seoses suureneva konkurentsiga muutub efektiivsete juhtimisvõtete kasutamine ettevõtete ja organisatsioonide juhtimises üha tähtsamaks tegevuseks. Antud uuringus uuriti kahte tüüpi tootmisettevõtteid – väiketootjaid ning alltöövõtu (*subcontracting*) ettevõtteid, kus hinnati erinevate juhtimisvõtete mõju tulemuslikkusele. Uuringus hinnati kolme tüüpi juhtimisvõtteid: üldjuhtimine, tootmisjuhtimine ning tootearendus. Tulemuslikkuse parandamiseks peaksid väiketootjad liikuma teaduslikuma üldjuhtimise poole, mis võimaldaks analüüsida ja kasvavas konkurentsisis arenedada. Alltöövõtuga tegelevad ettevõtted on aga terviklikumad ning tulemuslikkuse parandamiseks tuleb keskenduda pigem tootmisjuhtimise ja planeerimise parandamisele, mis võimaldaks omandada kõrgemat positsiooni tarneahelas.

Varasemad uuringud on näidanud, et tööstus- ja tootmisettevõtete kasumlikkus sõltub mitmetest teguritest: keskkonnast, ettevõtte suurusest, finantsvõimendusest, likviidsusest,

tegevusharust, ettevõtte positsioonist, juhtimisvõtete kasutamisest ning kapitalipiirangutest. Samuti on kasumlikkus seotud operatsioonitsükli pikkusega, varude juhtimise ning alltöövõtu kasutamisega. Lisaks eelnevale tuuakse varasemates uuringutes välja, et tugevamad on need tootmisettevõtted, kes on kõrgema tootmisdisaini tasemel. Tootmisettevõtete võimalike finantsraskuste või tootluse analüüsil tuleb lähtuda vastavast alamsektorist ning kasutada võimalikult palju saadaolevaid rahalisi kui ka mitte-rahalisi andmeid. Varasemaid uuringuid arvestatakse metallitööstusettevõtete analüüsil ning soovitude ja ettepanekute tegemisel järgnevates peatükkides.

1.3 Ettevõtete tutvustus

Käesolev magistritöö on koostatud kolme metallivaldkonnas tegutseva ettevõtte Terasmani, Moniku ja Maru Metalli finantsaruannete alusel. Terasman on Eesti kapitalil põhinev ekspordile keskendunud metallkonstruktsioonide ja seadmete valmistamisega tegelev allhanke ettevõtte (Terasman OÜ üldinfo ...). Monik on samuti erakapitalil põhinev ettevõtte, mille põhitegevus on raskete ja keeruliste seadmete ning metallkonstruktsioonide ja nende osade tootmine (Monik OÜ üldinfo ...). Maru Metall on eestimaisel kapitalil põhinev tootmisettevõtte, kelle peamine põhitegevusala on ehituslike kandvate teraskonstruktsioonide tootmine, teraskonstruktsioonide projekteerimine ning konteinerlahenduste projekteerimine, tootmine ja valmistamine (AS Maru Metall üldinfo ...).

Vastavalt Eesti Majanduse Tegevusalade klassifikaatorile (EMTAK 2008 ...) tegutsevad kõik kolm analüüsis osalevat ettevõtet samal põhitegevusalal, milleks on metallkonstruktsioonide ja nende osade tootmine (EMTAK 2511). Põhitegevusala protsessid on nii Terasmanil, Monikul kui ka Maru Metallil sarnased: profiilmaterjalide ja lehtdetailide ettevalmistus, koostamine-keevitamine, pinnatöötlus ning komplekteerimine ja pakkimine. Lisaks põhiprotsessidele on sarnane ettevõtete toodang: sillagaleriid, konveierid, fermid, punkrid ja muud metallkonstruktsioonid on kõikide ettevõtete toodangus esindatud (Ibid). Arvestades asjaolu, et kõikidel ettevõtetel on sama põhitegevusala, sarnased põhiprotsessid ning sarnane toodang, siis analüüsiks on tegu sobivate ettevõtetega.

Moniku majandusaasta aruannete alusel moodustas põhitegevusala müügitulu analüüsitaval perioodil (2012–2014) sajaprotsendiliselt muude metallkonstruktsioonide ja

nende osade tootmine (Monik OÜ majandusaasta aruanne 2012–2014). Finantsaruannete lisades pole märgitud kõrvaltegevusalasid, kuid on teada, et Monik tegeleb kõrvalerialal ka seadmete paigaldusega (Lepik 2013). Samuti kasutatakse Moniku puhul võrreldavuse tagamiseks konsolideeritud majandusaasta aruannet, milles on arvesse võetud emaettevõtte ja tütarettevõtte (Balti Tööstusmontaazi AS) finantsnäitajad, mis on konsolideeritud rida-realt. Terasmani müügitulu jagunes majandusaasta aruannete alusel põhitegevusala ja kõrvaltegevusala – tööstuslike masinate ja seadmete paigalduse (EMTAK 33201) – vahel (Terasman OÜ majandusaasta aruanne 2012–2014). Tööstuslike masinate ja seadmete paigalduse osatähtsus müügitulust analüüsitaval perioodil oli – 2012. aastal 21%, 2013. aastal 19% ning 2014. aastal 23%. Arvestades asjaolu, et Terasmani kõrvaltegevusala (tööstuslike masinate ja seadmete paigaldus) on otseses seoses põhitegevusalaga – paigaldatakse enda valmistatud toodangut – siis käesolevas finantsaruannete analüüsis loeb autor paigalduse ja komplekteerimise samuti põhitegevusalaks, mis teeb Terasmani ja Moniku aruanded omavahel võrreldavaks. Majandusaasta aruannete alusel on Maru Metall põhitegevusala metallkonstruktsioonide ja nende osade tootmine (EMTAK 2511) ning kõrvaltegevusala on haagiste, poolhaagiste ning konteinerite tootmine (AS Maru Metall majandusaasta aruanne 2012–2014). Haagiste, poolhaagiste ning konteinerite tootmise osatähtsus müügitulust analüüsitaval perioodil oli – 2012. aastal 14%, 2013. aastal 12% ning 2014. aastal 5%. Arvestades kõrvaltegevusala madalat osatähtsust müügitulust ning toodangu valmistamise samaseid tootmisprotsesse, siis antud analüüsis arvestab autor kõrvaltegevusala müügitulu põhitegevusala müügituluna. Maru Metall toodang ning põhiprotsessid on sarnased Terasmani ja Moniku toodanguga, kuid erinevalt viimasest kahest ei tegele AS Maru Metall masinate ja seadmete paigaldamisega. Antud olukord võimaldab analüüsis kasutada Maru Metall majandusaasta aruannetest tulenevat infot referentsina hindamaks spetsialiseerituse mõju (tegeletakse ainult tootmisega).

Vastavalt Eestis kehtivale raamatupidamisseaduse §-le 3 on Maru Metall, Monik ja Terasman keskmise suurusega ettevõtted, seda nii töötajate arvult, bilansimahult kui ka müügitulult. Samas Euroopa mõistes kvalifitseerutakse väikeettevõteteks, kus küll töötajate arv ületab väikeettevõtja taset, kuid bilansimaht või müügitulu mitte (What is ...).

Lisaks eelpool mainitule tuleb analüüsil arvestada ettevõtte spetsiifiliste võimaluste ja ohtudega, mis on kirjas ettevõtete tegevusaruannetes. Terasman tegevusaruandest toob autor välja:

- Terasman keskendub alates 2015. aastast ainult oma põhialale – alates 2015. aastast loobuti oma montaažiteenuse pakkumisest;
- ettevõtte peamine tootmine asub Kesk-Eestis Aravetel, kus kvalifitseeritud tööjõud on piiratud;
- majanduse tsüklilisus – I ja IV kvartalid on nõrgemad tellimuste mahu poolest;
- ekspordi osatähtsus müügitulust 95%.

Moniku puhul toob autor välja:

- peamised turud: Eesti, Soome, Rootsi, Norra;
- vastavalt raamatupidamise seaduse §-le 24 on andmed esitatud puudulikult:
 - pole täpsustatud tegevuskeskkonna üldist arengut ja selle mõju tema majandustulemusele;
 - pole täpsustatud äritegevuse hooajalisust või majandustegevuse tsüklilisust;
 - pole täpsustatud ettevõtte tegevusega kaasnevaid olulisi keskkonna või sotsiaalseid mõjusid;
 - lisaks pole täidetud seadusega ettenähtud konsolideerimisgrupi tegevusaruande nõuded.

Maru Metalli puhul toob autor välja:

- ettevõtte tegeleb ka konteinerlahenduste projekteerimisega, müügi ning turustamisega;
- ettevõtte peamine tootmine asub Ardu, kus kvalifitseeritud tööjõud on piiratud;
- majanduse tsüklilisuse vähene mõju – tagatakse tootmise ühtlane koormatus;
- ekspordi osatähtsus müügitulust on 70%.

Analüüsis osalevate ettevõtete näol on tegemist sarnase profiiliga ettevõtetega, kellel on sama põhitegevusala, sarnased põhiprotsessid ning sarnane toodang. Samuti on samas suurusjärgus ettevõtete müügitulu, töötajate arv ning bilansimaht. Arvestades eelpoolmainitud, siis võib öelda, et antud ettevõtted on omavahel võrreldavad ning teostatava analüüsi läbiviimiseks sobivad

1.4 Raamatupidamise arvestuspõhimõtete võrdlus

Käesolevas magistritöös on võrreldud kolme Eestis tegutsevat ettevõtet, kelle finantsaruanded on koostatud kooskõlas Eesti Vabariigi hea raamatupidamise tavaga, mida täiendavad Raamatupidamise Toimkonna poolt välja antud juhendid. Terasmani ja Moniku ettevõtte raamatupidamise aastaaruanded on koostatud eurodes ning kasumiaruanne on koostatud kasumiaruande skeemi 1 kohaselt. Sarnaselt Terasmanile ja Monikule on Maru Metalli raamatupidamise aastaaruanne koostatud eurodes, kuid kasumiaruanne on koostatud skeemi nr 2 kohaselt. Andmete võrreldavuse tagamiseks kasutab autor Maru Metalli kasumiaruande analüüsimiseks olemasolevat skeemi, kuid lisaks toob välja kasumiaruande skeem 2 kohaselt.

Terasman ei ole koostanud konsolideeritud raamatupidamise aruannet lähtudes raamatupidamise seadusest lubatud erisusest (§29). Tütarettevõtte on kajastatud kapitaliosaluse meetodil.

Moniku puhul on tegu konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandega, kus kajastuvad Moniku (emaettevõtte) ja Balti Tööstusmontaaži AS (tütarvõtte). Ema- ja tütarvõtte finantsnäitajad on kontserni raamatupidamise aruandes konsolideeritud rida-realt. Monik OÜ ja Balti Tööstusmontaaži AS vaheliste tehingute tulemusena tekkinud nõuded, kohustised, tulud, kulud ning realiseerimata kasumid ja kahjumid on elimineeritud.

Kõigi kolme konkureeriva ettevõtte (Terasmani, Moniku ja Maru Metalli) puhul kajastatakse rahakäibe aruandes raha ja selle ekvivalentidena kassas olevat sularaha, arvelduskontode jääke ja nõudmiseni hoiuseid pankades.

Nõuded ja ettemaksud kajastatakse kõigi analüüsitavate ettevõtete puhul korrigeeritud soetusmaksumus. Nõuetena ostjate vastu kajastatakse ettevõtte tavapärase äritegevuse käigus tekkinud lühiajalisi nõudeid. Iga ostja laekumata arved hinnatakse eraldi ning varem allahinnatud ebatõenäoliste nõuete laekumist kajastatakse ebatõenäoliselt laekuvate nõuete kulu vähendamisenä.

Finantskohustised võetakse algselt arvele nende soetusmaksumus, mis sisaldab ka kõiki soetamisega otseselt kaasnevaid kulutusi. Edasine kajastamine toimub korrigeeritud soetusmaksumuse meetodil.

Varud võetakse kõigi juriidiliste isikute majandusaasta aruannetes arvele algselt nende soetusmaksumus, mis koosneb ostukulutustest, tootmiskulutustest ja muudest kulutustest,

mis on vajalikud varude viimiseks nende olemasolevasse asukohta ja seisundisse. Varud hinnatakse bilansis lähtudes sellest, mis on madalam, kas soetusmaksumus või netorealiseerimismaksumus. Terasman kasutab varude kuludes kajastamisel individuaalse hindamise meetodit ning Monik ja Maru Metall keskmise soetusmaksumuse meetodit.

Kõik analüüsitavad ettevõtted loevad materiaalseks põhivaraks enda majandustegevuses kasutatavaid varasid, mille kasulik tööiga on üle ühe aasta. Kui Terasmani ja Maru Metalli puhul on põhivara arvelevõtmise alampiir vastavalt 640 eurot ja 639 eurot, siis Monikul on alampiir 500 eurot. Materiaalse põhivara võtavad analüüsitavad ettevõtted algselt arvele nende soetusmaksumuses, mis koosneb ostuhinnast ja otseselt soetamisega seotud kulutustest, mis on vajalikud vara viimiseks tema tööseisundisse ja –asukohta. Materiaalset põhivara kajastatakse bilansis tema soetusmaksumuses, millest on maha arvatud akumulieeritud kulum ja võimalikud väärtuse langusest tulenevad allahindlused. Põhivara kulumit arvestatakse lineaarselt. Terasmani puhul on põhivara kasulik eluiga (aastates) järgnev:

- Ehitised ja rajatised – 33 aastat
- Tootmiseseadmed – 10 aastat
- Muud masinad ja seadmed – 5 aastat
- Tarkvara – 3 aastat
- Muu immateriaalne põhivara – 10 aastat

Monik kasutab järgnevaid kulumi norme:

- Ehitised ja rajatised – 3%
- Masinad ja seadmed – 14-33%

Kolme ettevõtte erinevus on arvel olevas põhivaras kui Terasmanil on materiaalse põhivarana arvel maa, ehitised, masinad ja seadmed, muu materiaalne põhivara ning lõpetamata projektid ning ettemaksed, siis Monikul puuduvad eelpool kirjas olevast nimekirjast ehitised. Maru Metalli põhivara moodustavad masinad ja seadmed ning lõpetamata projektid ning ettemaksed. Maru Metalli põhivara kasulik eluiga on 5–10 aastat.

Immateriaalse põhivara võtavad analüüsitavad ettevõtted arvele algselt tema soetusmaksumuses, mis koosneb ostuhinnast ja otseselt soetamisega seotud kulutustest. Bilansis kajastatakse immateriaalset põhivara tema soetusmaksumuses, millest on maha arvatud akumulieeritud kulum ja võimalikud väärtuse langusest tulenevad allahindlused.

Kõik ettevõtted kajastavad tulu kaupade müügist siis, kui olulised omandiga seotud riskid ja hüved on läinud üle ostjale ning müügitulu ja tehinguga seotud kulutusi on võimalik usaldusväärselt mõõta. Tulu teenuse müügist kajastatakse teenuse osutamisel.

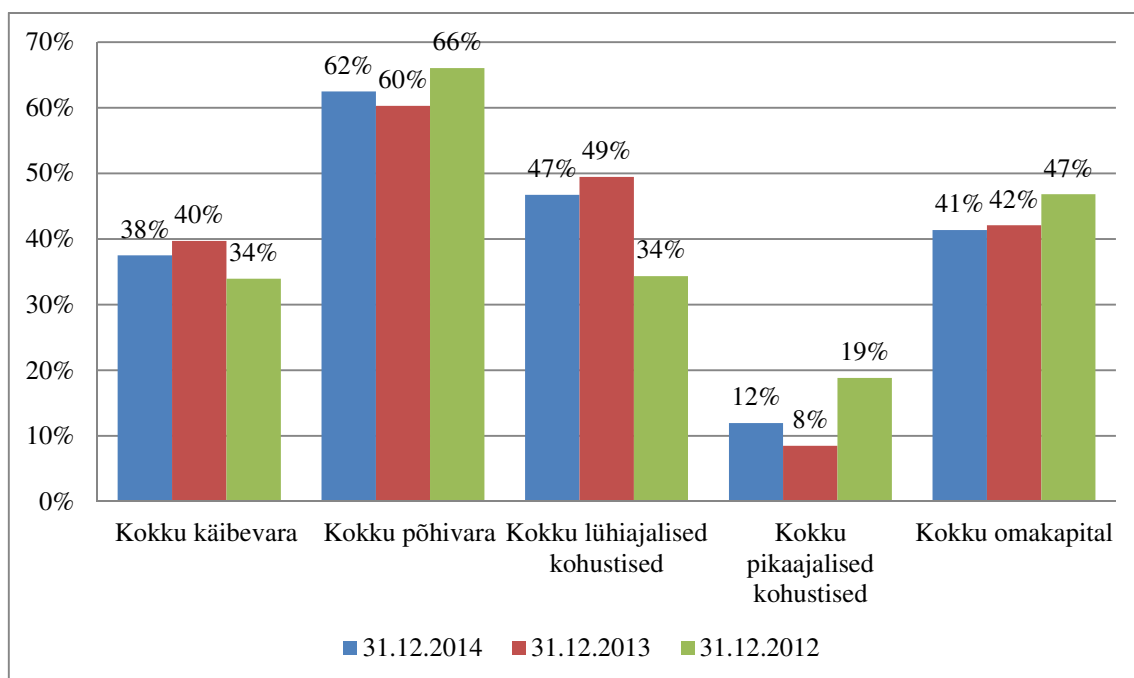
Kokkuvõtvalt võib järeldada, et kõik konkureerivad ettevõtted (Terasman, Monik ning Maru Metall) kasutavad sarnaseid arvestuspõhimõtteid. Erinevused esinevad põhivarana arvel olevate masinate ja seadmete kulumis, mille kulumi määr Monikul on vahemikus 14–33%, samas Terasmanil on tootmiseseadmete kasulik eluiga 10 aastat ning Maru Metallil 5–10 aastat. Erinevalt Terasmanist ja Monikust kasutab AS Maru Metall kasumiaruande puhul skeemi 2. Samuti on erinevus varude kuludesse kajastamisel – Terasman kasutab individuaalse hindamise meetodit, kuid Monikus ja Maru Metallis on kasutusel keskmise soetusmaksumuse meetod.

2. METALLITÖÖSTUSE ETTEVÕTETE VÕRDLUSANALÜÜSID

2.1 Bilansi struktuuri analüüs

Käesolevas magistritöös kasutab autor bilansi struktuuride analüüsiks vertikaalanalüüsi meetodit. Vertikaalanalüüsis uurib autor bilansikirjete suhet bilansimahtu, mis näitab põhirühmade ja nende proportsioonide muutusi.

Esmalt analüüsitakse Terasmani ning seejärel Moniku ja Maru Metalli bilanssi, millele järgneb ühiste ja erinevate külgede välja toomine. Bilansi vertikaalanalüüs teostatakse analüüsitavate ettevõtete majandusaasta aruannete põhjal.

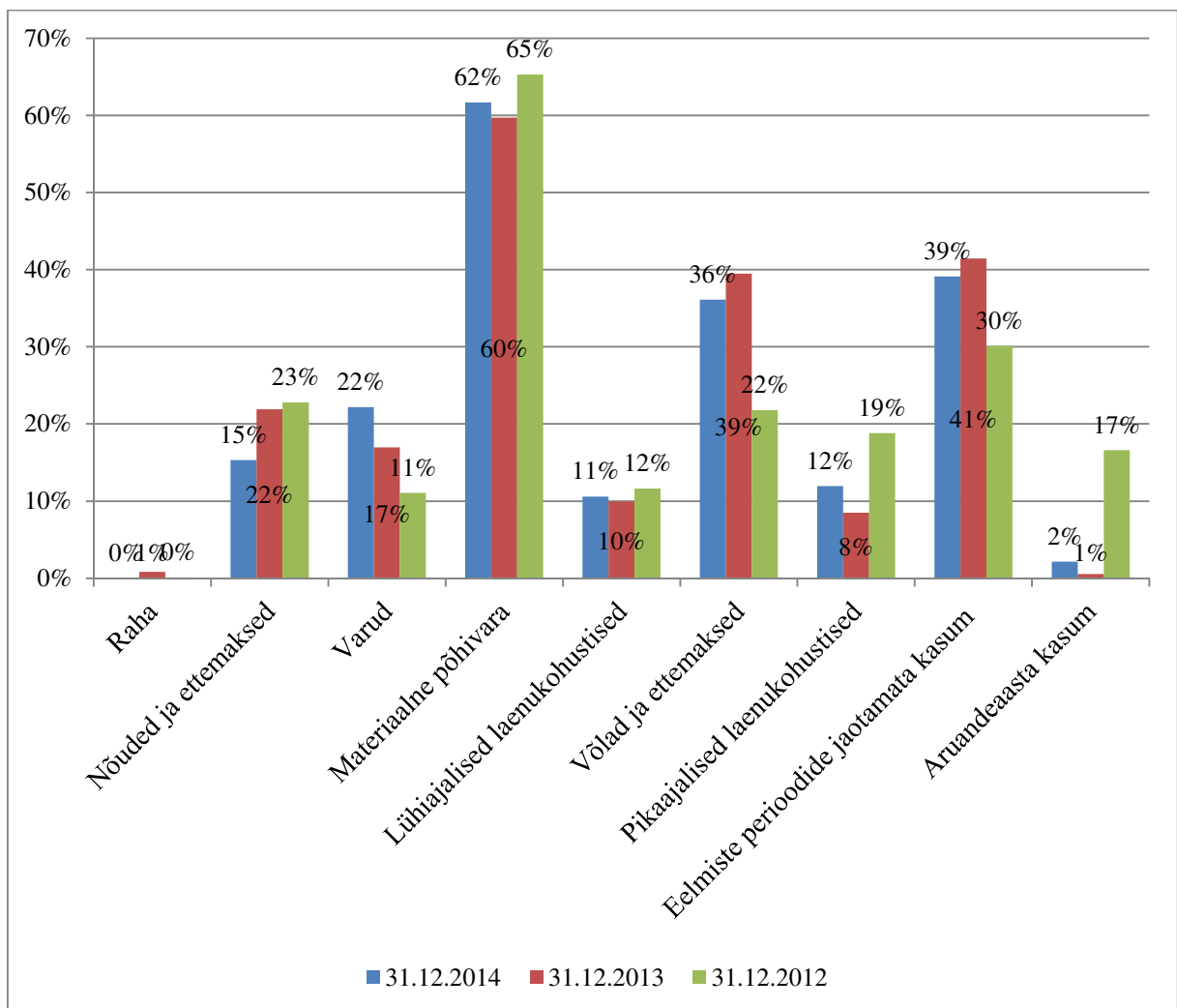

Joonis 2.1.1 Terasman OÜ koguvara ja kohustiste struktuur 2012–2014 (%)

Allikas: autori koostatud, (lisa 3)

Joonisel 2.1.1 on välja toodud Terasmani koguvara ja kohustiste struktuur. Bilansi aktiva poolt iseloomustab analüüsitaval perioodil stabiilsus, kus põhirühmade proportsioonide protsentuaalne erinevus on 1–6%. Suurima osa koguvarast moodustab põhivara, mis tegevusala arvestades on ootuspärane. Kohustiste poole pealt on aasta-aastalt vähenenud omakapitali osatähtsus kohustistest, mille põhjuseks on kasumlikkuse vähenemine aruandeaastal. Erinevalt omakapitali osa vähenemisest on suurenenud pikaajalised kohustised, millega on finantseeritud põhivara soetamist.

Järgneval joonisel 2.1.2 on välja toodud bilansikirjed, mis selgitavad täpsemalt analüüsitava perioodi bilansi struktuuri muutusi

Joonis 2.1.2 Terasman OÜ bilansikirjete struktuur 2012–2014 (%)

Allikas: autori koostatud, (lisa 3)

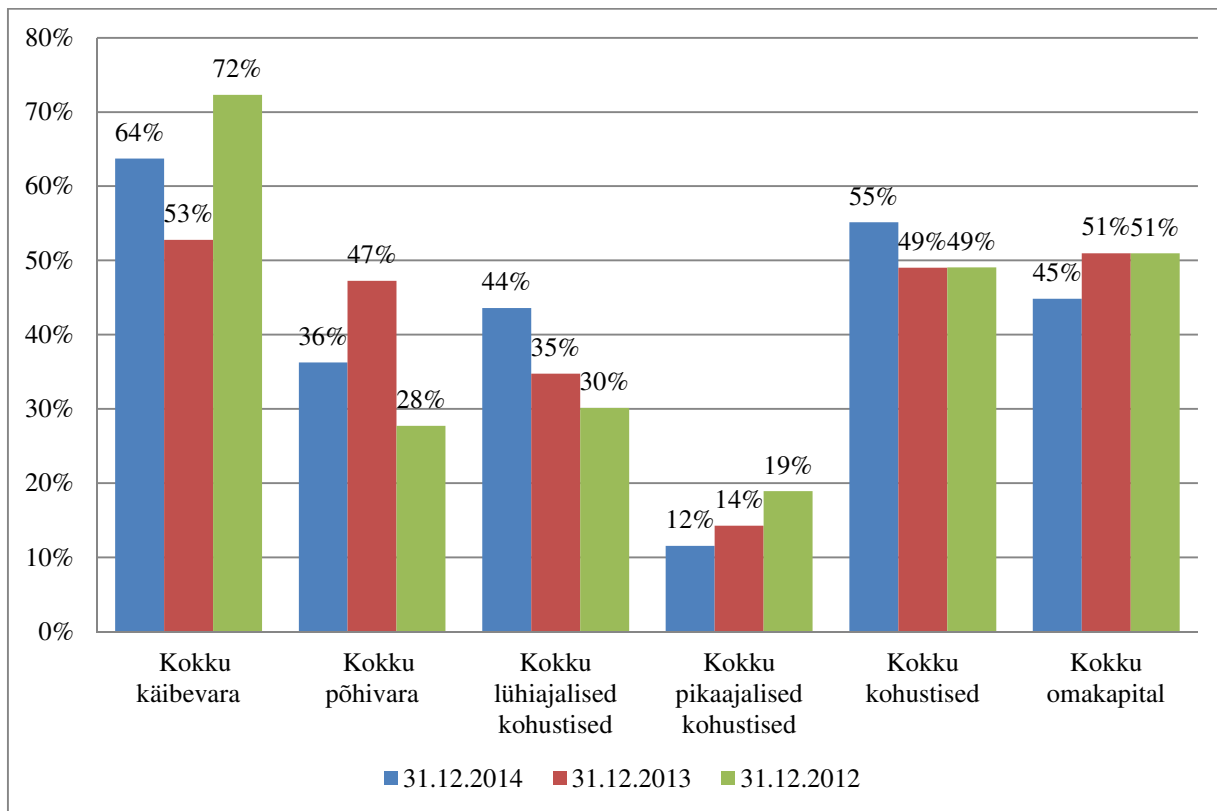
Vastavalt tegevusaruandele oli kolmeaastase perioodi esimesel (2012) aastal tegu Terasmani läbi aegade edukaima aastaga, kus aruandeaasta kasum moodustas kogupassivast 17%, pikaajalised laenukohustised moodustasid samal perioodil 19% ning lühiajalised laenukohustised 12%. Vara poole pealt on materiaalse põhivara (65%) ning nõuete ja ettemaksete osatähtsus (23%) koguvarest analüüsitava perioodi suurim, samas varude osatähtsus koguvarest on analüüsitava perioodi madalaim. Antud eduka aasta peamised põhjused olid kõrge ekspordi osatähtsus (95%) müügitulust, tellimuste rohkus, mis tagas tootmise ühtlase koormatuse.

Järgneva, 2013. aasta bilansi struktuuri koguvara poole pealt tuleb välja varude osatähtsuse suurenemine ning materiaalse põhivara osatähtsuse mõningane vähenemine koguvarest. Passiva poole pealt suurenesid lühiajalised kohustised peamiselt võlgade ja ettemaksete osatähtsuse kasvamisega, samas pikaajaliste laenukohustiste osatähtsus vähenes märgatavalt. Omakapitali osas vähenes võrreldes eelneva perioodiga oluliselt aruandeaasta kasumi osatähtsus, mis moodustas kogupassivast vaid 1%. Keerulisel 2013. aastal kasvasid kõik kulud eesotsas tööjõukulude ning elektrienergia hinna ja ülekandekuludega. Samal ajal ei tulnud müügihinnad ja mahud sellistele kiiretele tõusudele kaasa (Terasman OÜ majandusaasta aruanne 2013).

Viimasel analüüsitava perioodi aastal (2014) jätkus bilansi aktiva poole pealt varude osatähtsuse tõus ning nõuete ja ettemaksete osatähtsuse vähenemine koguvarest. Samuti tuleb aktiva poole pealt välja tuua materiaalse põhivara osatähtsuse tõusu koguvarest, mille põhjuseks on Terasmani Aravete tehase naabruses oleva hoonestatud kinnistu omandamine. Seoses kinnistu omandamisega suurenes bilansi passiva poole peal pikaajaliste laenukohustiste osatähtsus kohustistest. Kokkuvõtvalt võib 2014. aasta kohta öelda, et tegu oli 2013. aastaga sarnase aastaga, kus aruandeaasta kasumi osatähtsus kohustistest oli madal, kuid seoses põhivara lisandumisega valmistati end ette tuleviku suuremateks tootmismahudeks.

Analüüsitava perioodil (2012–2014) on Moniku bilansi struktuurides toimunud muutused. Ettevõtte bilansi passiva poolt vaadates paistavad silma aastad 2012 ja 2013, kus kohustiste ja omakapitali osatähtsused bilansimahust olid väga sarnased. Võrreldes eelpool mainitud kahe aastaga, toimus 2014. aastal Moniku bilansi passiva poolel muutused, kus kohustiste osatähtsus suurenes kuue protsendi ning omakapitali osatähtsus vähenes sama võrra. Bilansi aktiva poole pealt on näha, et analüüsitavatel aastatel oli struktuurid erinevad:

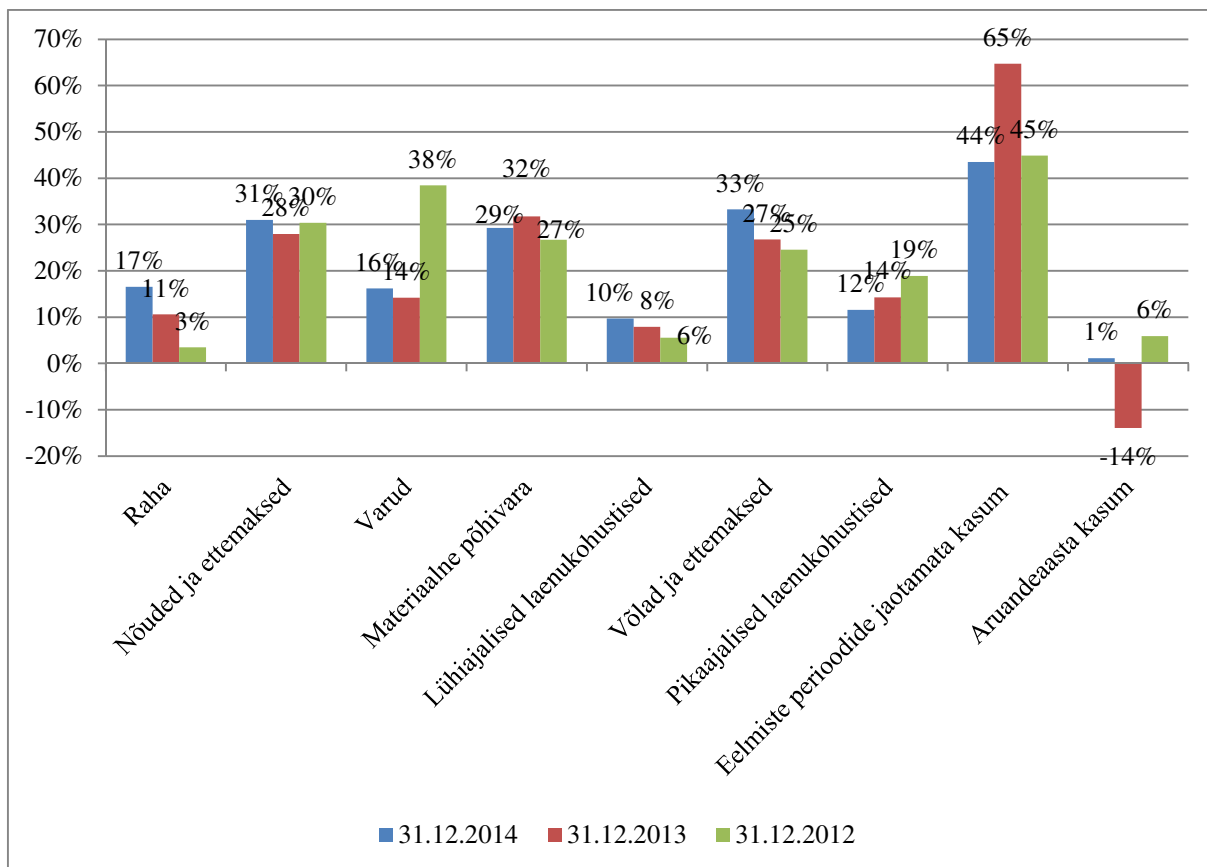
kui 2012. aastal moodustas käibevara tervelt 72% koguarast, siis järgnevatel aastatel märgatavalt vähem. Moniku bilansi kogumuutused on välja toodud joonisel 2.1.3

Joonis 2.1.3 Monik OÜ koguarast ja kohustiste struktuur 2012–2014 (%)

Allikas: autori koostatud, (lisa 3)

Analüüsitava perioodi esimene aasta oli Monikule perioodi edukaim, mis väljendub aruandeaasta kasumi suurimas osatähtsuses (6%) bilansi passiva poolel. Aruandeaasta kasum ning varasemate perioodide jaotamata kasum moodustas üle poole (51%) Moniku bilansi passivast. Aktiva poole pealt olid analüüsitava aastal suurima osatähtsusega varud (38%), millele järgnesid nõuded (30%) ning materiaalne põhivara (27%). Tegevusaruande järgi võib öelda, et tegu oli Moniku jaoks analüüsitava perioodi edukaima aastaga ning sel aastal oli ettevõttel ka suurim müügitulu. Täpsustavad bilansikirjed on välja toodud joonisel 2.1.4.

Joonis 2.1.4 Monik OÜ bilansikirjete struktuur 2012–2014 (%)

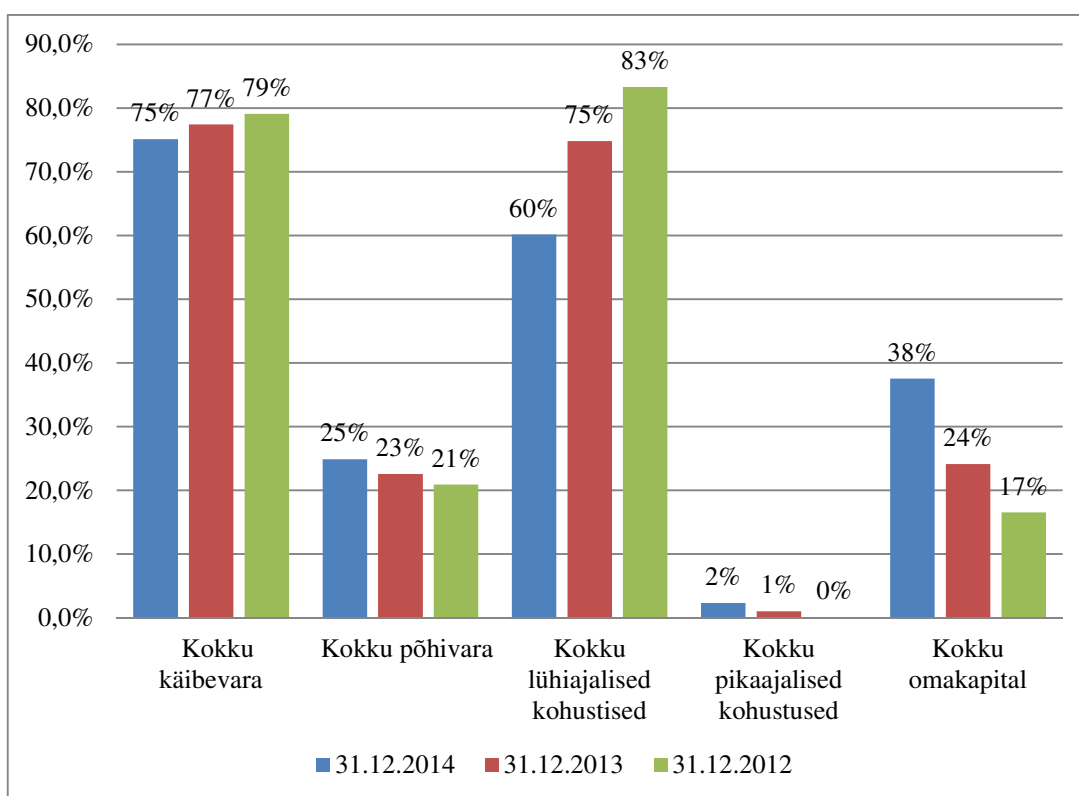
Allikas: autori koostatud, (lisa 3)

Järgnev, 2013. aasta osutus Moniku jaoks analüüsitava perioodi ebaedukaimaks aastaks: aruandeaasta lõpetati kahjumiga, mis moodustas bilansi passivast 14%. Seoses varasemate edukamate aastatega jäi omakapitali osatähtsus bilansis võrreldes eelneva aastaga samale tasemele (51%). Kohustiste poole pealt vähenesid Monikul pikaajsete laenukohustiste osatähtsus bilansi passivast aastaga viis protsenti. Bilansi aktiva poole pealt muutus aastaga oluliselt varude osatähtsus, kus võrreldes eelneva aastaga (2012. aastal 38%) moodustasid varud bilansi aktiva poolest 14% (muutus 24%). Antud perioodil suurenesid ka pikaajalised nõuded ja ettemaksud, moodustades kogu aktivast 14%. Autori hinnangul on antud ebaeduka aasta põhjuseid mitmeid, kuid üheks peamiseks on müügitulu vähenemine koostöös negatiivse kuvandiga (Lepik 2013) antud integreeritud sektoris.

Viimasel analüüsital aastal oli Monikul bilansi aktiva poolel suurima osatähtsusega käibevara, mis moodustas 64% bilansi koguarast. Käibevara osatähtsuse tõus koguarast on tulnud peamiselt raha (17%) ning nõuete ja ettemaksete (31%) osatähtsuste tõusust. Antud

aastal toimus muudatusi bilansi kohustiste struktuuris, kui varasemalt oli omakapitali osatähtsus olnud üle poole kohustistest, siis antud aastal moodustas see 45% bilansi passivast. Kohustiste poole pealt suurenes võlgade ja ettemaksete ning lühiajaliste kohustiste osatähtsus – moodustades bilansi passiva poolest vastavalt 33% ja 10%. Võrreldes eelneva aastaga õnnestus Monikul suurendada efektiivsust tootmises ning samuti kasvas müügitulu peamisel eksportturule (Soome).

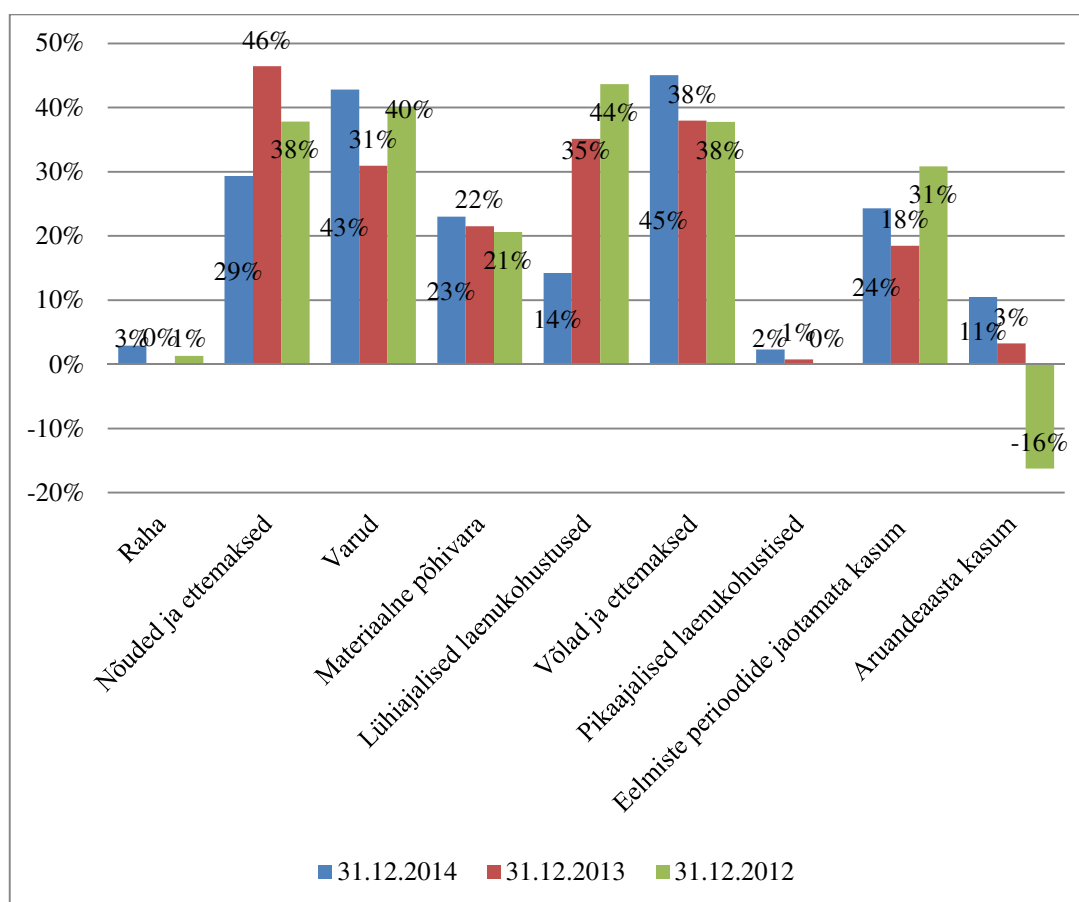
Analüüsitaval perioodil (2012–2014) on Maru Metalli bilansi struktuuris toimunud muutused, kus passiva poolel on aasta-aastalt suurenenud omakapitali osatähtsus ning kohustiste osatähtsuse vähenemine. Omakapitali suurenemise on põhjustanud peamiselt kaks edukat aastat (2013, 2014), kus ettevõtte täitis aasta eelarve müügitulu ja toodangu mahu osas. Koguvara poole pealt on vähesel määral suurenenud põhivara osatähtsus, kuid jätkuvalt on käibevara suurima osatähtsusega. Maru Metall koguvara ja kohustiste struktuur on välja toodud joonisel 2.1.5.

Joonis 2.1.5 Maru Metall AS koguvara ja kohustiste struktuur 2012–2014 (%)

Allikas: autori koostatud, (lisa 3)

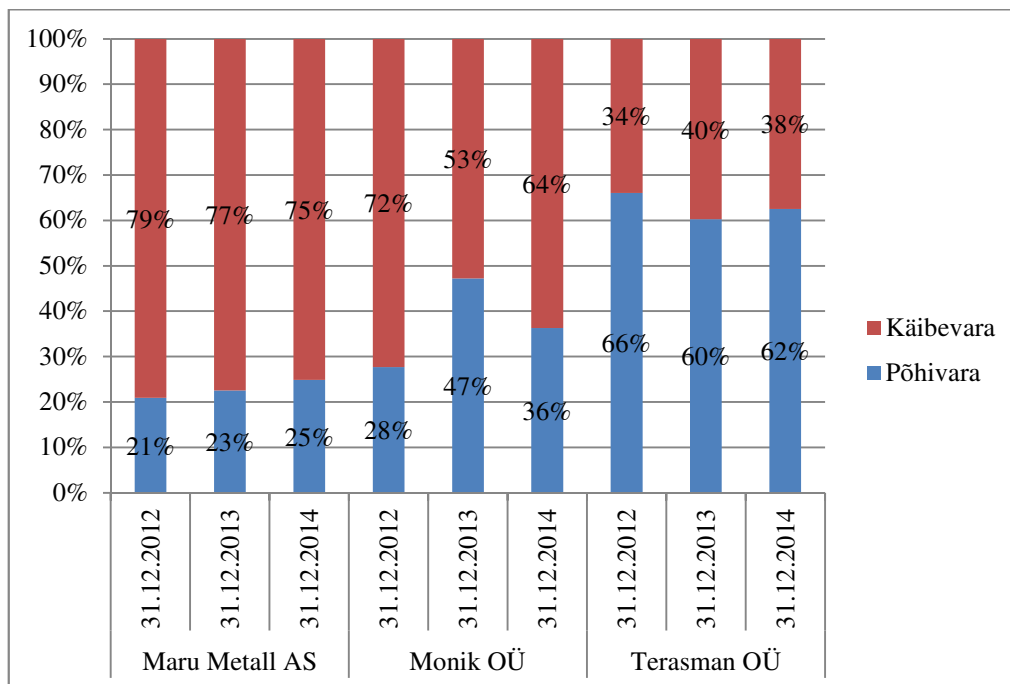
Maru Metalli jaoks oli analüüsitava perioodi esimene aasta kõige vähem edukam, aasta lõpetati negatiivse tulemusega. Ebaõnnestunud aasta põhjused olid peamiselt tingitud eelarve mitte täitmisest: aasta eelarve jäi müügitulu ja toodangu mahu osas täitmata. Lisaks mõjutasid aastat varasemalt alustatud tööd ning sidusettevõtetega teostatud lepingud, mis ei osutunud kasumlikuks. Järgnenud 2013. aastal täitis Maru Metall endale seatud eesmärgid müügitulu ning toodangu mahu osas, kuid soovitud kasumit ei saavutatud (AS Maru Metall majandusaasta aruanne 2013). Vaatamata sellele oli tegu oluliselt edukama aastaga ning samuti täideti eesmärk tagada tootmise ühtlane koormatus. Lisaks soetati materiaalsel ja immateriaalsel põhivara. Viimasena analüüsitav 2014. aasta oli Maru Metalli jaoks edukaim – täideti aasta eelarve müügitulu ning tootmismahut. Lisaks saavutati antud aastal soovitud kasumlikkus. Aasta kordaminekule aitasid kaasa ka tootmise ühtlane koormatus suuremahuliste lepingutega, mis moodustasid 2/3 aasta müügitulust (AS Maru Metall majandusaasta aruanne 2014). Täpsustavad bilansikirjed, mis täpsustavad analüüsitava perioodi bilansi struktuuri on välja toodud joonise 2.1.6

Joonis 2.1.6 Maru Metall AS bilansikirjete struktuur 2012–2014 (%)

Allikas: autori koostatud, (lisa 3)

Terasman, Monik ja Maru Metall tegutsevad samal põhitegevusalal, neil on sarnased põhiprotsessid ning sarnane toodang, kuid bilansside struktuurides on neil erinevusi. Aktiva poole pealt on käibevara osatähtsus Monikul ja Maru Metallil võrreldes Terasmaniga analüüsitaval perioodil oluliselt suurem (vt. joonis 2.1.7). Samas on Terasmanil varude osatähtsus koguarast suurem. Lisades juurde asjaolu, kus passiva poole pealt lühiajalised kohustised on Monikul väiksema osatähtsusega, võib öelda, et Moniku käibevara, millega finantseeritakse kohustisi, on likviidsemad. Põhivara osatähtsus koguarast on Terasmanil oluliselt suurem kui Monikul ja Maru Metallil, mille peamine põhjuse on ehitiste olemasolu: Terasmanil on materiaalse põhivarana arvel ehitised, mida Monikul ja Maru Metallil ei ole.

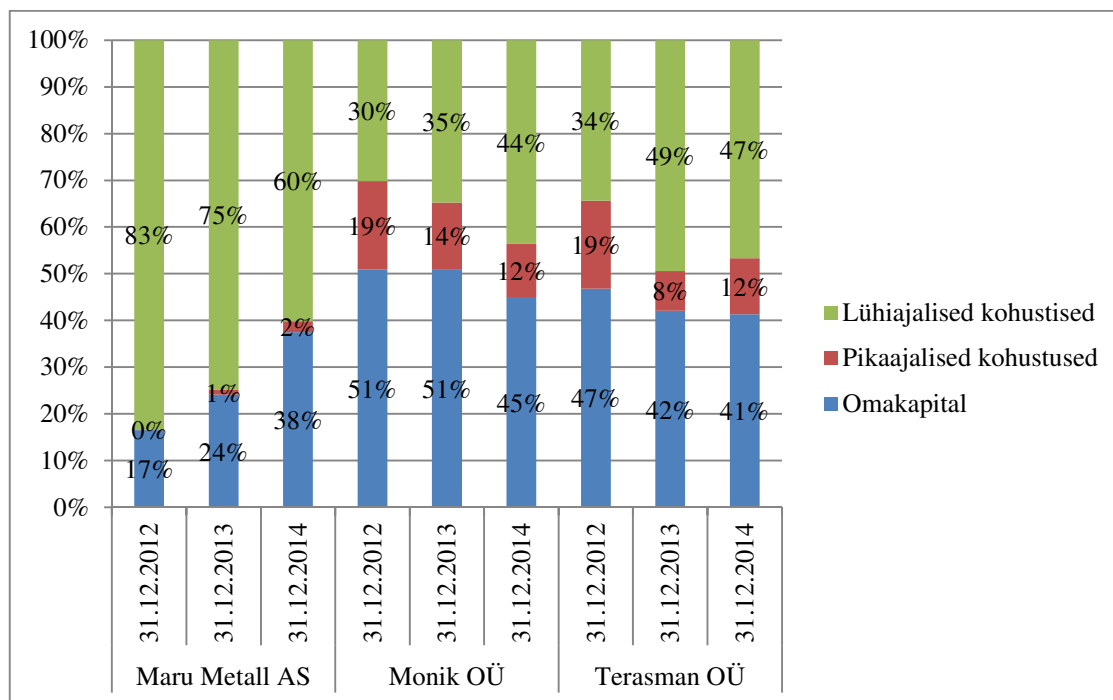

Joonis 2.1.7 Koguvara struktuur 2012–2014 (%)

Allikas: autori koostatud, (lisa 3)

Kohustiste ja omakapitali pool (vt. joonis 2.1.8) on analüüsitava perioodi lõpuks Terasmanil ja Monikul sarnane, omakapitali osatähtsus on alla poole (Monikul 45% ja Terasmanil 41%) ning kohustiste osatähtsus kogu passivast on üle poole. Võrreldes esimese analüüsitava aastaga (2012) on lühiajaliste kohustiste osatähtsus mõlemal ettevõttel tõusnud, tõusu põhjuseks on olnud pikaajaliste kohustiste tasumine. Maru Metallil passiva pool on

seevastu teistest ettevõtetest erineva struktuuriga: pikaajaliste kohustiste osatähtsus on väga madal. Viimase kahe eduka analüüsitava aasta (2013, 2014) tulemusel on aasta-aastalt suurenenud Maru Metalli omakapitali osatähtsust bilansi passiva pooles.

Joonis 2.1.8 Kohustiste ja omakapitali struktuur 2012–2014 (%)

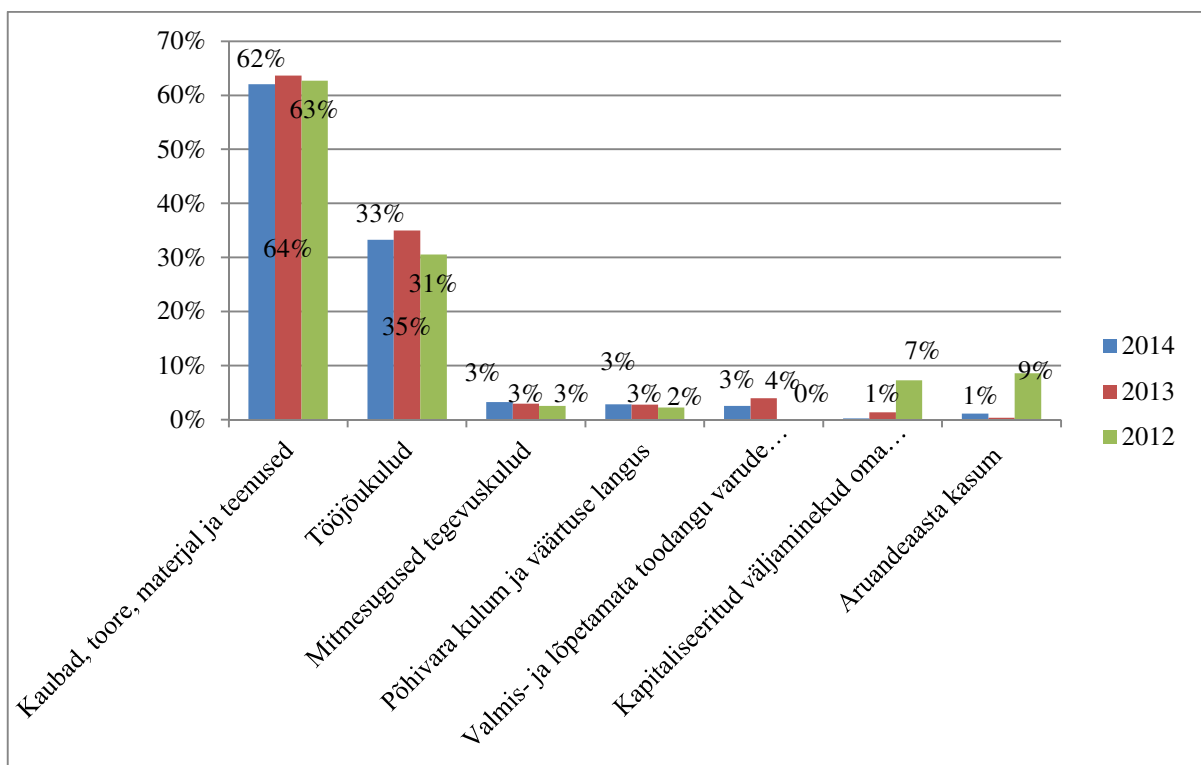
Allikas: autori koostatud, (lisa 3)

Terasmani ja Moniku muutused omakapitalis on seotud aruandeaasta tulemustega, milles on silmatorkavad erinevused. Aastatel 2012–2014 on mõlemad analüüsivad ettevõtted olnud erinevate aruandeaasta kasumitega. Terasmani esimene analüüsitav aasta lõppes tegevusajaloo edukaimalt (põhjuseks tellimuste rohkus ning kõrge ekspordimäär) ning järgnevad aastad lõpetati minimaalse kasumiga, mille põhjus oli rekordiline müügitulu, kuid madal tootlikkus ja kasumlikkus. Seevastu Monikul oli esimene analüüsitav aasta (2012) kasumlik, kuid järgnev aasta tõi aruandeaasta kahjumi, mille põhjustas müügitulu vähenemine koostöös negatiivse kuvandiga. Viimasel analüüsitava aastal tõhustas Monik tootmist ning suurendas müüki peamisele eksportturule (Soome), mis tõi minimaalse aruandeaasta kasumi.

2.2 Kasumiaruande struktuuri analüüs

Kasumiaruande struktuuride analüüs teostatakse vertikaalanalüüsi põhjal, kus alguses analüüsitakse Terasmani ning seejärel Moniku ja Maru Metalli kasumiaruandeid. Peatüki lõpus leitakse ettevõtete sarnasused ja erinevused. Kasumiaruannete detailed vertikaalanalüüsitabelid on leitavad lisa 4.

Terasmani edukaim analüüsitava perioodi aasta oli 2012, mil ettevõtte lõpetas majandusaasta ajalooliselt kõrgeima puhaskasumiga. Analüüsitava aasta iseärasus peitub pooleli olevate investeeringute lõpetamisest, mille tulemusena aruandeaasta kasum oli perioodi suurim. Suurima kuludegrupi moodustasid kaubad, toore, materjal ja teenuste kulud (62%), millele järgnesid tööjõukulud (31%). Terasmani kasumiaruande põhirühmade proportsioonide muutused analüüsitud perioodil on välja toodud joonisel 2.2.1.

Joonis 2.2.1 Terasman OÜ kasumiaruande põhirühmade struktuuri muutused 2012–2014 (%)

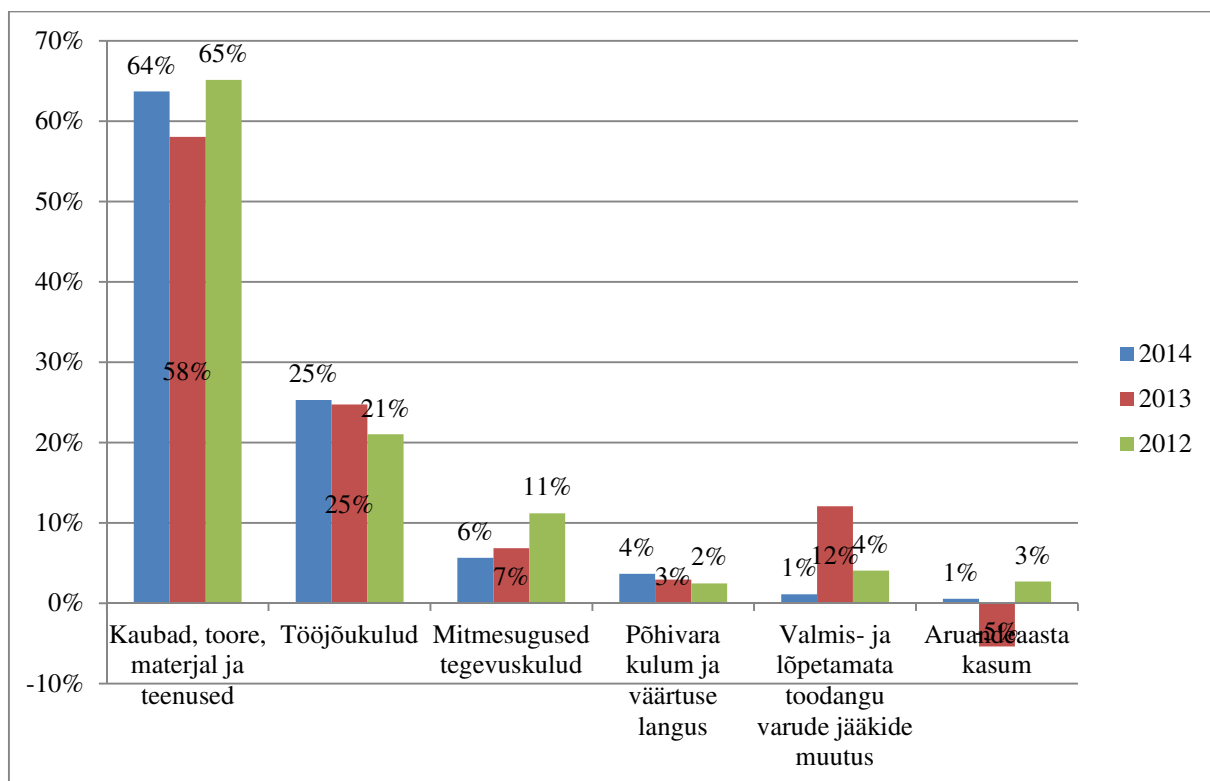
Allikas: Autori koostatud, (lisa 4)

Järgnev, 2013. aasta lõpetas Terasman minimaalse kasumiga (kasumi osatähtsus 0,3%), mille põhjustasid peamiselt tööjõukulude ning elektrienergia hinna tõus. Suurima

osatähtsusega kulud müügitulust olid jätkuvalt kaupade, toore, materjali ja teenuste ning tööjõukulud. Võrreldes varasema aastaga vähenes oluliselt oma tarbeks põhivara valmistamine.

Terasmani aruandeaasta kasumi minimaalne kasv 2014. aastal on põhjustatud peamiselt tööjõu- ning põhimaterjali kulude osatähtsuse vähenemisest müügitulust, samas moodustasid need kulud suurima osa kuludest. Teiselt poolt vähenes varude ning oma tarbeks põhivara valmistamise osatähtsus. Tervikuna andis antud aasta ettevõttele teadmise, et tulla ke toime varasemast suuremate tootmismahutudega, kuid parandada tuleks tootlikkust ning tõhusust.

Ettevõtte Monik teenis samuti esimesel analüüsitaval majandusaastal kasumit (osatähtsus 3%). Peamine põhjus oli tööjõukulude madalam osatähtsus ning toodangu lattu valmistamine (varude suurenemine). Teiselt poolt torkab silma mitmesuguste tegevuskulude kõrge osatähtsus müügitulust. Sarnaselt Terasmaniga on Moniku suurimad kulude grupid kaupade, toore, materjali ja teenuste- ning tööjõukulud. Moniku kasumiaruande suurimate gruppide muutused 2012–2014 on toodud joonisel 2.2.2.

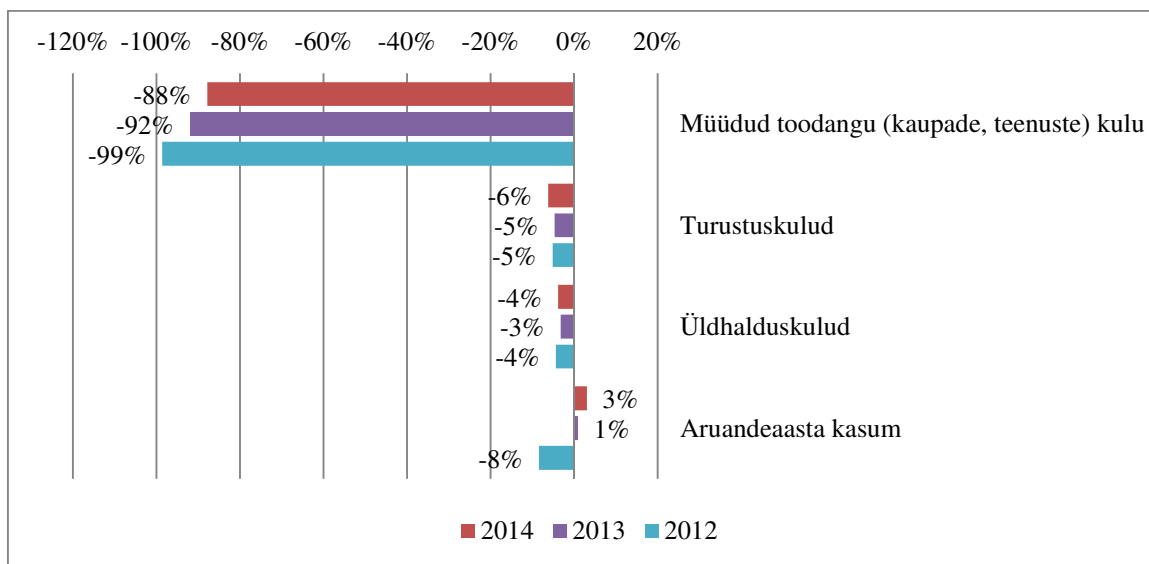
Joonis 2.2.2 Monik OÜ kasumiaruande põhirühmade struktuuri muutused 2012–2014 (%)

Allikas: Autori koostatud, (lisa 4)

Järgnev majandusaasta lõppes Monikule kahjumiga, mille peamine põhjus on tööjõukulude tõus, varude ning müügitulu vähenemine. Sarnaselt eelneva aastaga on suurima osatähtsusega kulude grupid põhimaterjal ning tööjõukulud, samas erinevalt eelmise aastaga on vähenenud mitmesuguste tegevuskulude osatähtsus müügitulust.

Viimane analüüsiv majandusaasta tõi Monikule minimaalse kasumi. Võrreldes eelneva aastaga suurenesid varud ja jätkus mitmesuguste muutuvkulude vähenemine. Suurema osatähtsusega grupid olid jätkuvalt kaubad, toore, materjal ja teenused (osatähtsus müügitulust 64%) ning tööjõukulud (25%)

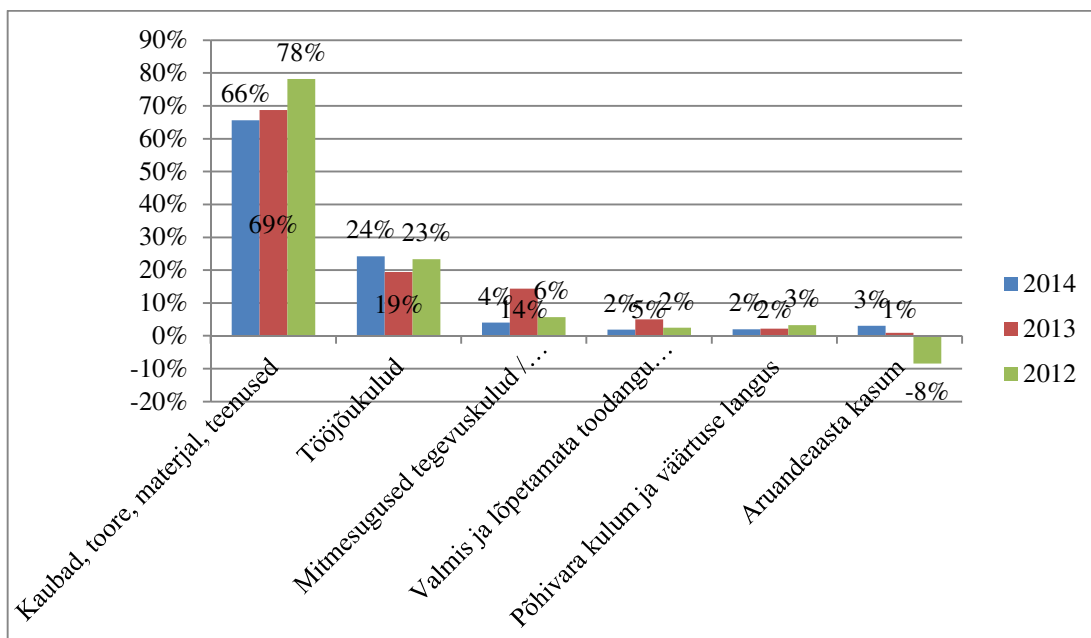
Maru Metalli kasumiaruande analüüsimisel torkab silma esimese aasta (2012) negatiivne tulemus, mil aruandeaasta lõpetati kahjumiga. Müügitulust suurima osa moodustasid müüdnud toodangu kulu (99%) ning kahjum (8%). Kehva majandusaasta taga olid eelarve mitte täitmine: aastane eelarve jäi müügitulu ja toodangumahu osas täitmata. Samuti mõjutas aastat varasemalt alustatud tööd ning sidusettevõtetega teostatud lepingud, mis ei osutunud kasumlikuks. Järgnevatel aastatel müüdnud toodangu kulu osatähtsus müügitulus vähenes ning mõlemad aastad lõpetati kasumlikult. Positiivsete tulemuste taga oli tootmise ühtlane koormatus ning aasta eelarve täitmine nii müügitulu kui toodangumahu osas. Maru Metalli vertikaalanalüüsi suurimad kasumiaruande rühmad on toodud joonisel 2.2.3

Joonis 2.2.3 Maru Metall AS kasumiaruande suurimad rühmad 2012–2014 (%)

Allikas: Autori koostatud, (lisa 4)

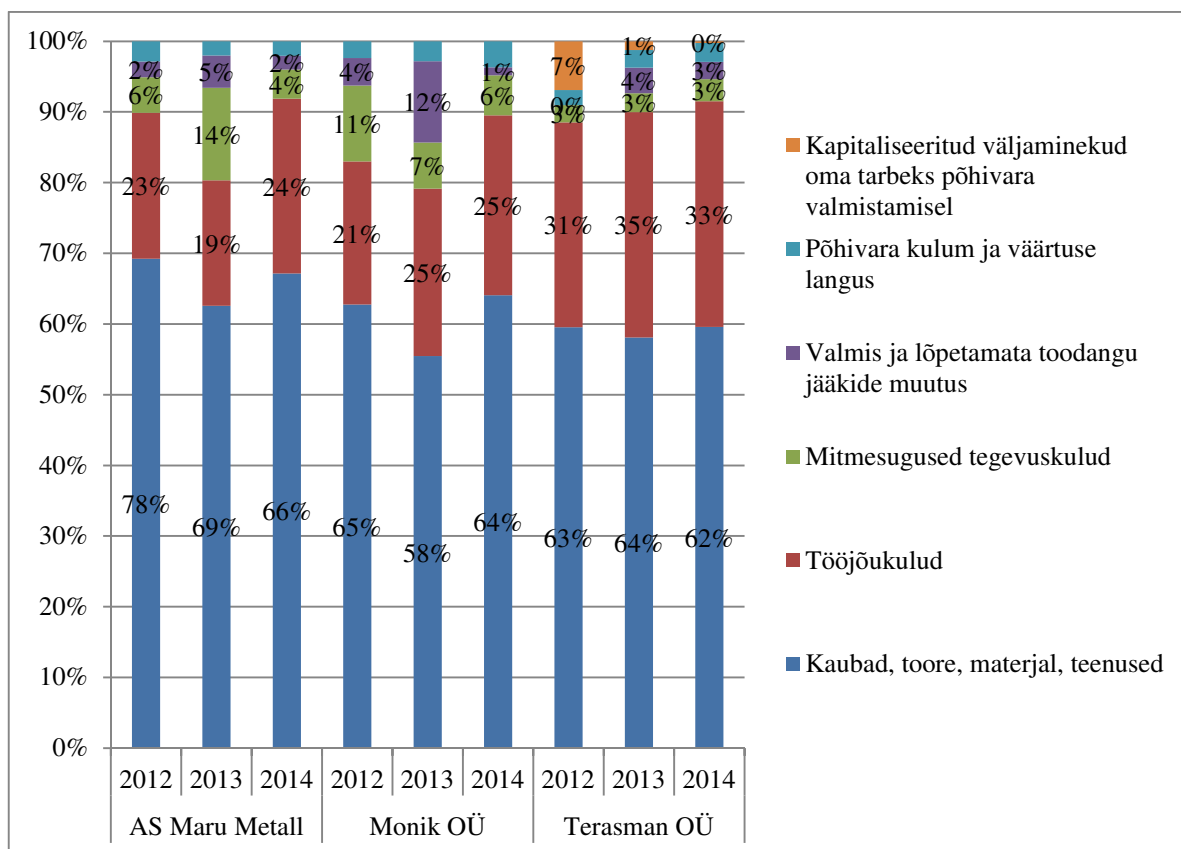
Arvestades asjaolu, et Maru Metall kasutab ülesehituselt teistsugust kasumiaruande skeemi, siis toob autor analüüsi tagatavuse huvides välja suurima osatähtsusega kulude rühmad vastavalt skeemile 1, mis on leitavad jooniselt 2.2.4.

Joonis 2.2.4 Maru Metall AS põhirühmade struktuuri muutused 2012–2014 (%)

Allikas: Autori koostatud, (lisa 2)

Metallitööstussektoris tegutsevate ettevõtete kasumiaruande struktuurid on sarnased: suurima osatähtsusega on põhimaterjalid (kaubad, toore, materjal ja teenused), millele järgnevad tööjõukulud ning mitmesugused tegevuskulud (vt joonis 2.2.5). Sarnane oli Terasmani ja Moniku aruandeaasta kasumite jaotus, mil esimene aasta oli mõlemal ettevõttel edukas. Edukale aastale järgnes keeruline aasta, mil Terasman teenis minimaalse kasumi (peamiseks põhjuseks tööjõukulude tõus), kuid Monik lõpetas aasta kahjumiga (peamiseks põhjuseks müügitulu vähenemine). Keerulise aastale järgnes ettevõtetele sarnane stabiilsem aasta, mil teeniti küll minimaalne kasum, kuid tulevikus soovitakse tõhusama tootmisega seda suurendada. Maru Metalli esimene analüüsitav aasta oli ebaedukas, mille põhjustas aasta eesmärkide (müügitulu, toodangumaht) mitte täitmine. Järgnevatel aastatel suudeti ühtlase tootmise koormatusega saavutada positiivsed tulemused: viimasel analüüsitaval aastal (2014) suurenes puhaskasumi osatähtsus müügitulus 3%.

Joonis 2.2.5 Ärikulude suhe müügitulusse 2012–2014 (%)

Allikas: Autori koostatud, (lisa 4)

Suurimad erinevused on ettevõtetel tööjõukulude osatähtsuses, kui Maru Metallil ja Monikul ei ületa tööjõukulude suhe müügitulusse ühelgi aastal 25%, siis Terasmanil on see olnud üle 31% igal aastal, kusjuures tööjõukulude suhe müügitulusse on kasvanud. Teine erinevus on mitmesuguste tegevuskulude rühmas, mille osatähtsus Terasmanil on olnud stabiilselt 3%, kuid Monikul vahemikus 6%-11%. Samuti on kõikuvad ettevõtete varude muutused, mis võivad avaldada suurt mõju ettevõtete majandustulemustele.

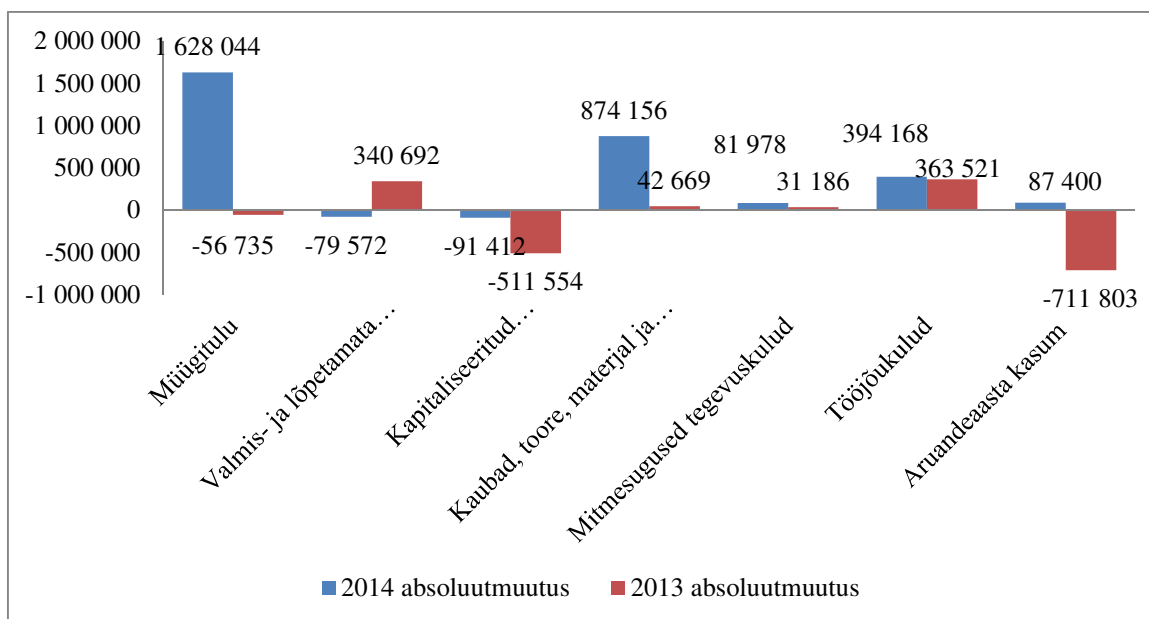
2.3 Ettevõtete arengukiirus, võrdlus turu arenguga

Ettevõtete arengukiiruse hindamine teostatakse läbi horisontaalanalüüsi ning trendianalüüsi. Arvestades asjaolu, et analüüsitavad ettevõtted tegelevad projektipõhise allhanke toodangu pakkumisega, kus iga projekt on mahult, raskusastmelt ja pikkuselt erinev,

siis trendianalüüs on koostatud kolmeaastase perioodi lõikes. Kolmeaastase perioodi kasutamine on autori hinnangul mõistlik, sest arvestab antud spetsiifilise sektori ettevõtete projektipõhisust ning saadud tulemused peegeldavad käesoleva olukorra trende. Antud peatüki esimeses pooles võrreldakse Terasmani arengukiirust turu arenguga, millele järgneb Moniku ja Maru Metalli arengukiiruse hindamine. Ettevõtete detailsed horisontaal- ja trendianalüüsid on leitavad lisa 5 ja 6.

2.3.1 Terasman OÜ arengukiirus

Terasmani arengukiiruse hindamist alustatakse horisontaalanalüüsist, milles võrreldakse kasumiaruande ja bilansi kirjete muutumist võrreldes eelneva aastaga. Trendianalüüs toob välja erinevused võrreldes baasperioodiga, mis antud võrdluses on 2012. aasta. Terasmani kasumiaruande suurtemate gruppide horisontaalanalüüsi absoluutmuutused on toodud ära joonisel 2.3.1 ning trendianalüüs joonisel 2.3.2.

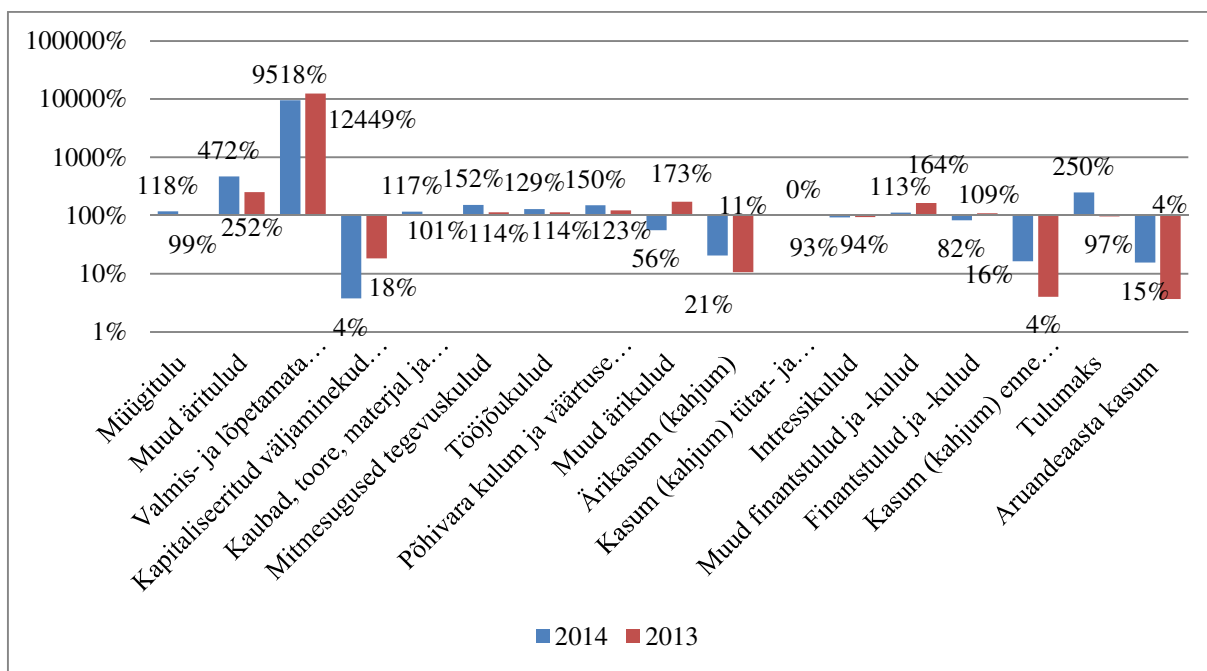
Joonis 2.3.1 Terasman OÜ kasumiaruande suuremate gruppide muutused 2013–2014 (eur)

Allikas: autori koostatud, (lisa 6)

Analüüsi aluseks olev 2012. aasta oli Terasmanile edukaim, mil teeniti rekordiline puhaskasum. Rekordilise puhaskasumiga aastat iseloomustab ekspordi suur osatähtsus

müügitulus ning efektiivne tootmine. Värvikambri ehitus ning ettevalmistuse jaoskonna seadmetiku vahetus tähendas kapitaliseeritud väljaminekuid omatarbeks põhivara valmistamisel. Antud edukas tulemus saavutati 103 töötajaga, kusjuures aastaga lisandus 19 töötajat.

Terasmani edukaimale, 2012. aastale on järgnenud kaks tagasihoidlikumat aastat. Minimaalse kasumiga lõppenud 2013. aastal säilis müügitulu samas mahus ning suurenesid varud, kuid teiselt poolt vähenesid oluliselt investeeringud põhivarasse ning suurenesid tööjõukulud. Tööjõukulude tõus on tingitud peamiselt antud sektori üldisest palgasurvest ning töötajate arvu tõusust (lisandus kümme töötajat). Põhivarasse investeeringute vähenemise põhjus on pooleliolevate investeeringute (värvikamber, ettevalmistusosakonna seadmetik) lõpetamisest antud aastal. Samuti mõjutasid antud majandusaastat elektrienergia ja ülekandetasude hinnatõus.

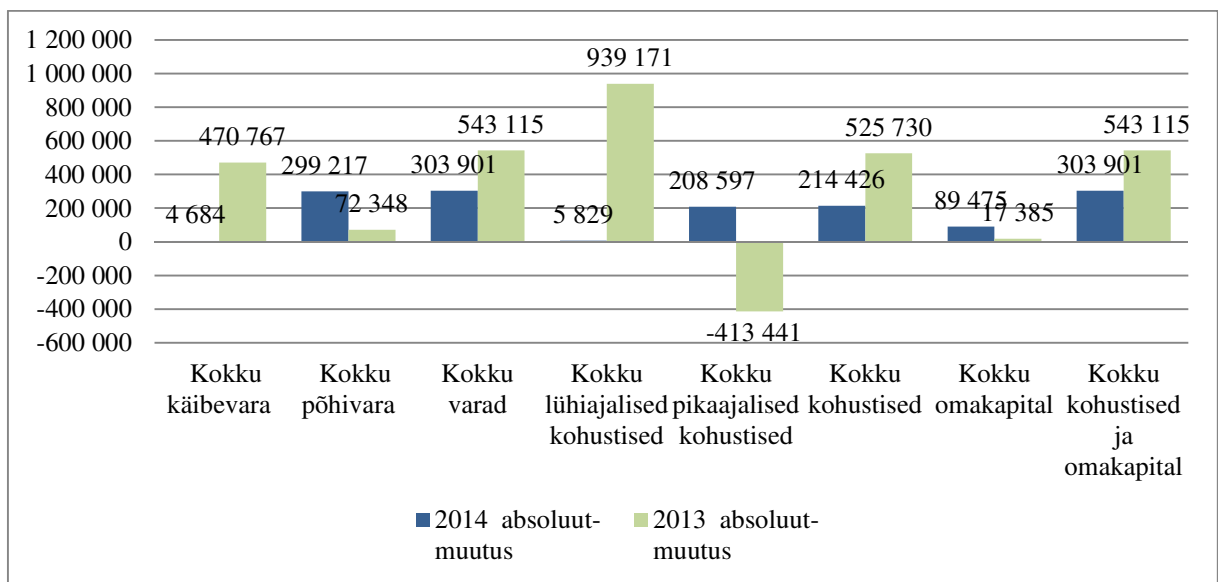
Joonis 2.3.2 Terasman OÜ kasumiaruande trendianalüüs (%)

Allikas: autori koostatud, (lisa 6)

Järgnenud, 2014. aasta oli Terasmani jaoks läbi aegade suurima müügituluga, mil müügitulu kasvas 19% ning ületas esmakordselt kümne miljoni euro piiri. Rekordilise müügituluga aastat iseloomustasid suurenenud kulud põhimaterjalidesse (kasv võrreldes eelneva aastaga 16%), mitmesugustesse tegevuskuludesse (kasv 33%) ning tööjõu kuludesse

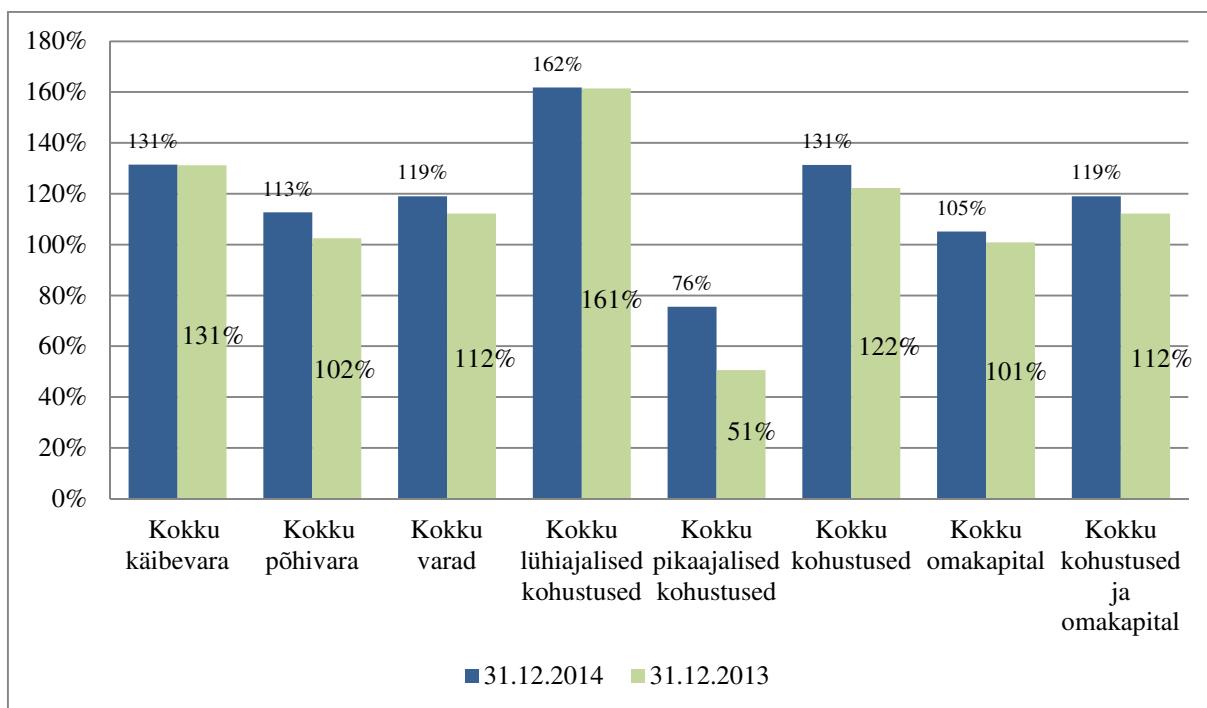
(kasv 13%). Võrreldes eelneva perioodiga vähenesid investeeringud põhivarasse ning varud. Analüüsitava perioodi tööjõukulude kasvu taga on suurenenud palgasurve ning töötajaskonna kasv 13 inimese võrra. Eesmärgiga laiendada ettevõtte kliendibaasi loodi ettevõttesse turundusjuhi ametikoht. Oma tarbeks põhivara valmistamise vähenemine on põhjustatud olemasolevate investeeringute lõpetamisest ning ettevalmistusest järgneva aasta investeeringuteks.

Võrreldes rekordilise 2012. aastaga toimusid järgnevatel aastatel Terasmani bilansis muudatused. 2013. aasta vara kasvu põhjustas peamiselt käibevara suurenemine, mis oli omakorda põhjustatud varude suurenemisest. Varude suurenemise taga oli suuremahuliste projektide alustamine ning valmistamine analüüsitava aastal, kuid lõpetamine ja realiseerimine järgneval aastal. Passiva poole pealt suurenesid märgataval määral lühiajalised kohustised, mille põhjus oli üldises hinnatõusus (materjal, elekter, tööjõud jm). Kokkuvõtvast suurenesid 2013. aastal nii müügitulu kui ka vara ja kohustised. Võrreldes metalli ja metalltoodete tootmise sektori üldise arenguga oli Terasmanil raske aasta – müügitulu vähenemine ja kulutuste suurenemine tõi minimaalse kasumi, samas sektori üldine toodangu väärtus aga kasvas 6%. Terasmani bilansi horisontaalanalüüs on välja toodud tabelis 2.3.3 ning trendianalüüs on välja toodud tabelis 2.3.4

Joonis 2.3.3 Terasman OÜ bilansi horisontaalanalüüs (eur)

Allikas: autori koostatud, (lisa 5)

Joonis 2.3.4 Terasman OÜ bilansi trendianalüüs (%)

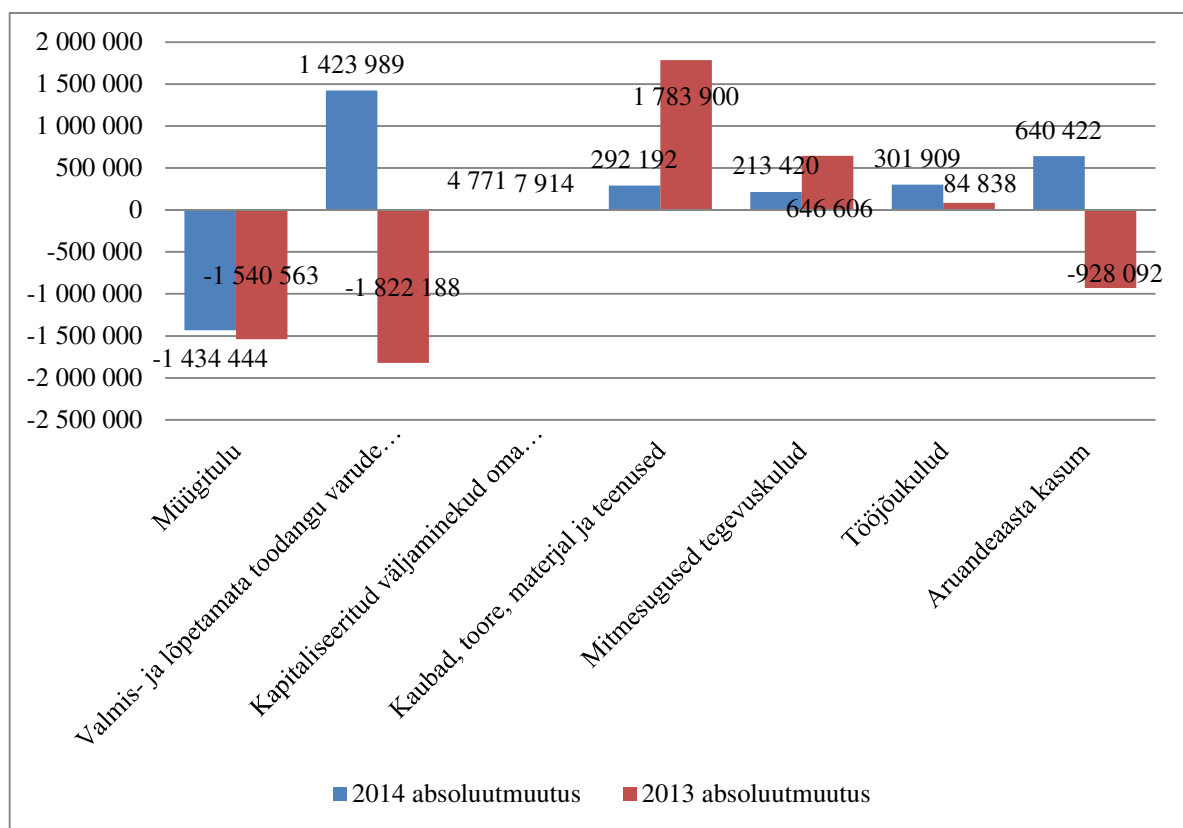
Allikas: autori koostatud, (lisa 5)

Rekordilise müügituluga 2014. aastal jätkus bilansimahu kasv, kus ühelt poolt suurenes põhivara, teiselt poolt aga kohustised. Põhivara suurenemine oli tingitud tehase naabruses oleva kinnistu omandamisest. Kohustiste poole pealt suurenesid pikaajalised kohustised, mille põhjus on eelpoolmainitud kinnistu ostmine. Võrreldes metalli ja metalltoodete tootmise sektori keskmisega arenes Terasman kiiremini: müügitulu kasv ületas sektori keskmist (16% vs 2%) ning suurenes nii töötajaskond kui ka vara.

2.3.2 Monik OÜ arengukiirus

Sarnaselt Terasmani arengukiiruse hindamisega alustab autor Moniku arengukiiruse hindamist horisontaalanalüüsiga, milles võrreldakse kasumiaruande ja bilansi kirjete muutumist võrreldes eelneva aastaga. Trendianalüüs toob välja erinevused võrreldes baasperiodiga, mis antud võrdluses on 2012. aasta. Moniku kasumiaruande horisontaalanalüüs on toodud ära joonisel 2.3.5 ning trendianalüüs joonisel 2.3.6.

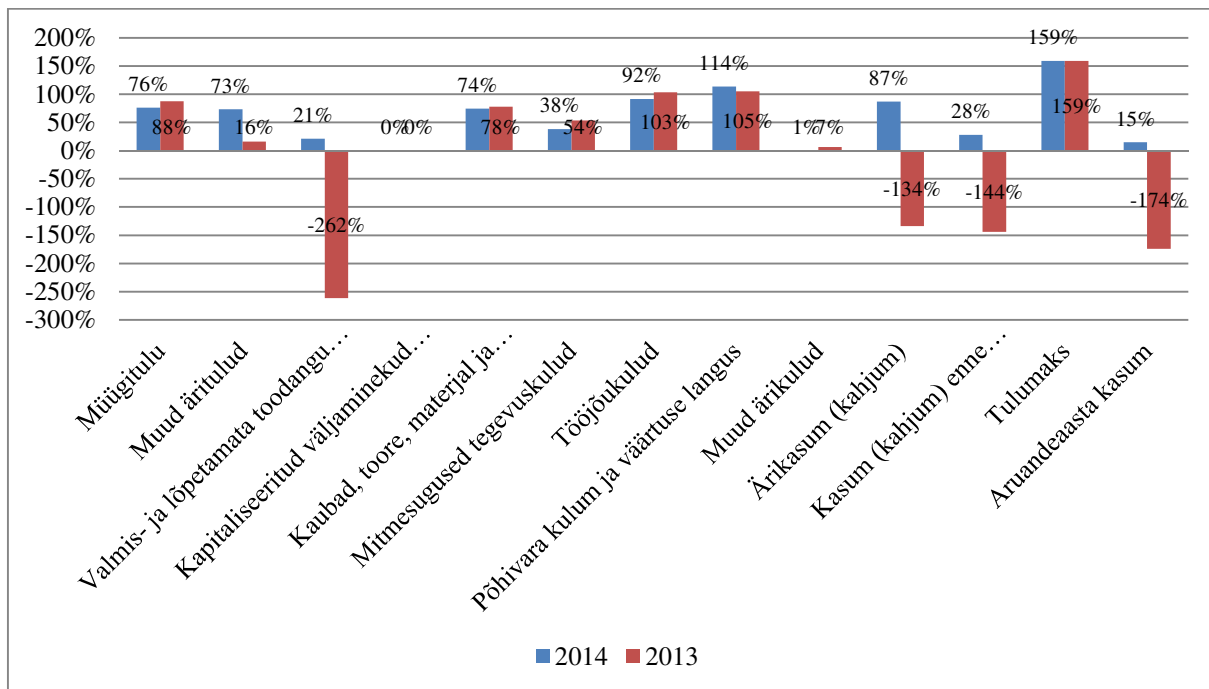
Aasta 2013 ei olnud Moniku jaoks edukas. See oli aasta, kus vähenes oluliselt müügitulu, suurenesid tööjõukulud ning vähenesid varud ja lõpetamata toodang. Kokkuvõttes tõi antud aasta Moniku omanikele analüüsitava perioodi suurima kahjumi (-589 187 eurot). Kuigi võrreldes varasema, 2012. aastaga vähenes müügituluga võrdväärises mahus nii põhimaterjali (kaubad, toore, materjal ja teenused) kui ka mitmesugused tegevuskulud, ei olnud see piisav, et aasta lõpetada positiivse tulemusega. Müügitulu vähenemise üheks põhjuseks võib pidada analüüsitava aastal ettevõttele langenud negatiivset kuvandit, samuti oli tegu aastaga, kus seoses palgasurvega suurenesid ettevõtte tööjõukulud.

Joonis 2.3.5 Monik OÜ kasumiaruande suurtemate gruppide muutused 2013–2014 (eur)
Allikas: autori koostatud, (lisa 6)

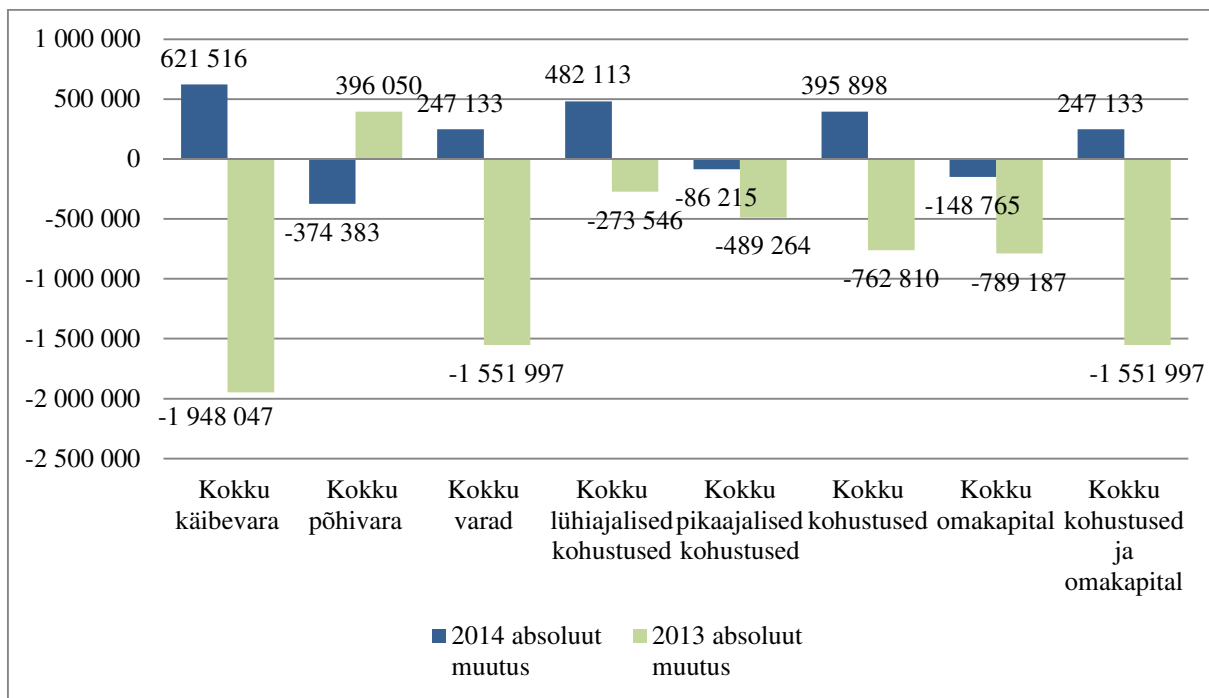
Järgnenud, 2014. aastal jätkus Monikul müügitulu vähenemine, kuid erinevalt eelnevast perioodist realiseeriti valmistatud toodang samas perioodis. Negatiivset mõju antud aasta majandustulemusele avaldab muude finantskulude suur tõus, mis ulatub üle kaheksa tuhande euro. Samuti vähenesid sel aastal tööjõukulud ning põhimaterjali kulud. Tööjõukulude üheks vähenemise põhjuseks oli ettevõtte töötajate arvu vähenemine 17 töötaja

võrra. Kokkuvõttes lõpetati aasta väikese kasumiga, kuid kolme analüüsitava aasta kokkuvõttes jäädi kahjumisse.

Joonis 2.3.6 Monik OÜ kasumiaruande trendianalüüs (%)

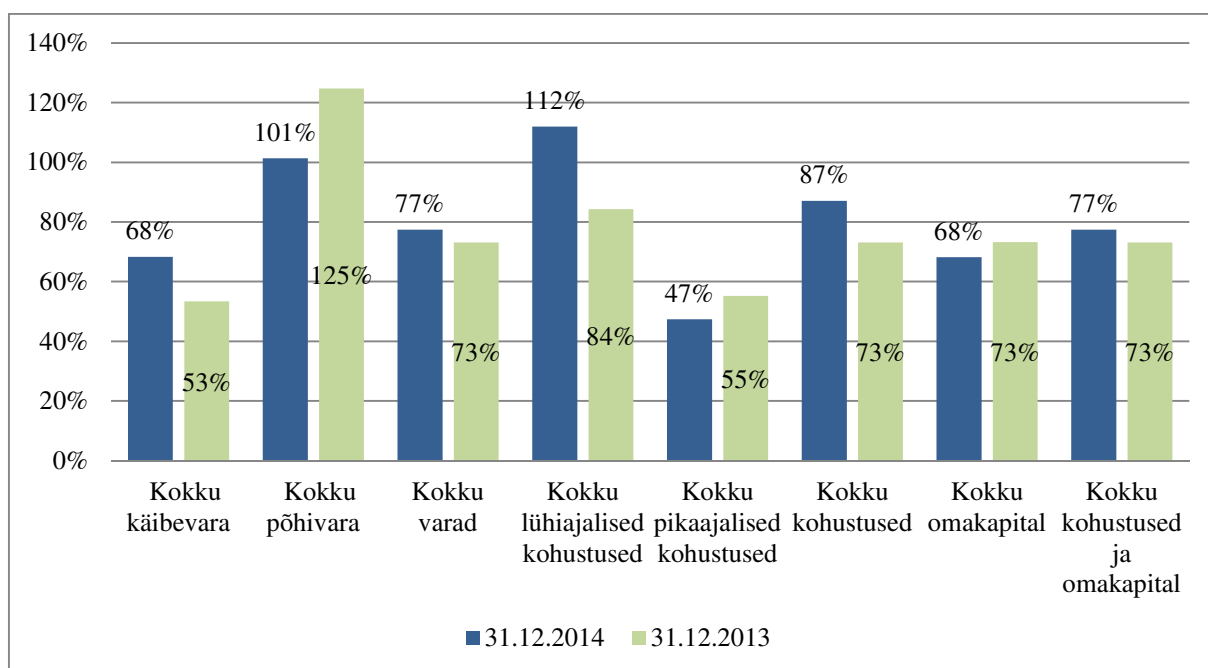
Allikas: autori koostatud, (lisa 6)

Joonis 2.3.7 Monik OÜ bilansi horisontaalanalüüs (eur)

Allikas: autori koostatud, (lisa 5)

Sarnaselt kasumiaruandega toimusid analüüsitaval perioodil muutused bilansis. Võrreldes 2012. aastaga vähenes bilansimaht 2013. aastal pea kahe miljoni euro võrra. Vara poolelt vähenes käibevara hulk, mille põhjustas varude langus (antud aastal realiseeriti varasemad varud). Bilansi passiva poolt iseloomustab kõigi suuremate rühmade vähenemine võrreldes varasema aastaga: vähenesid nii kohustised kui ka omakapital. Kui lühiajaliste kohustiste vähenemine on põhjustatud müügitulu vähenemisega (muutuvkulude vähenemine), siis pikaajaliste kohustiste vähenemise taga on pikaajaste laenude tagasimaksmine antud perioodil. Omakapitali vähenemise taga on aruandeaasta lõpetamine kahjumiga ning 200 000 eurone dividendide väljamakse.

Joonis 2.3.8 Monik OÜ bilansi trendianalüüs (%)

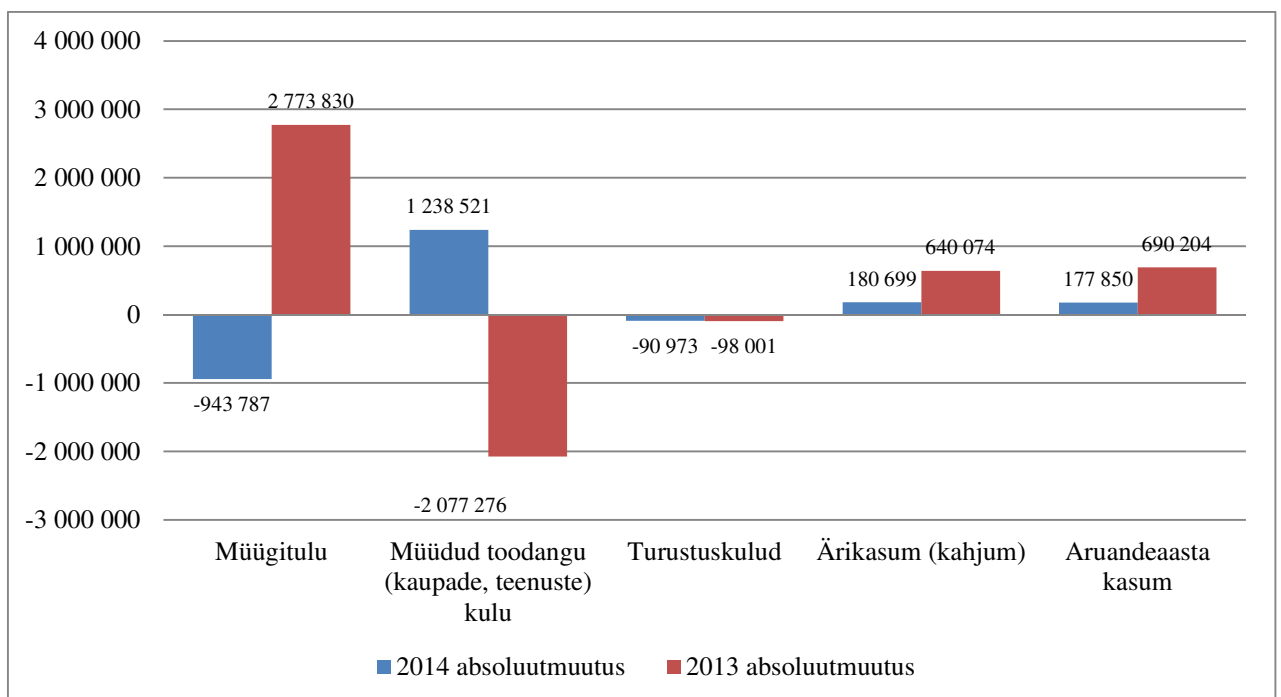
Allikas: autori koostatud, (lisa 5)

Järgnenud 2014. aastal bilansimaht tõusis 6% võrra võrreldes eelneva aastaga. Bilansi aktiva poole kasv on põhjustatud käibevara suurenemisest – suurenes raha hulk, suurenesid nõuded ja ettemaksed ning varude hulk. Samal ajal vähenes põhivara hulk, mille põhjustas pikaajaste nõuete ja ettemaksete vähenemine 54% võrra võrreldes eelneva perioodiga.

Antud aasta passiva poole peal suurenes kohustiste hulk, mis on põhjustatud lühiajaliste kohustiste suuremisest. Sarnaselt eelneva aastaga jätkas vähenemist omakapital, mis oli põhjustatud dividendide väljamaksest. Moniku bilansi horisontaalanalüüs on toodud joonisel 2.3.7 ja trendianalüüs joonisel 2.3.8.

2.3.3 Maru Metall AS arengukiirus

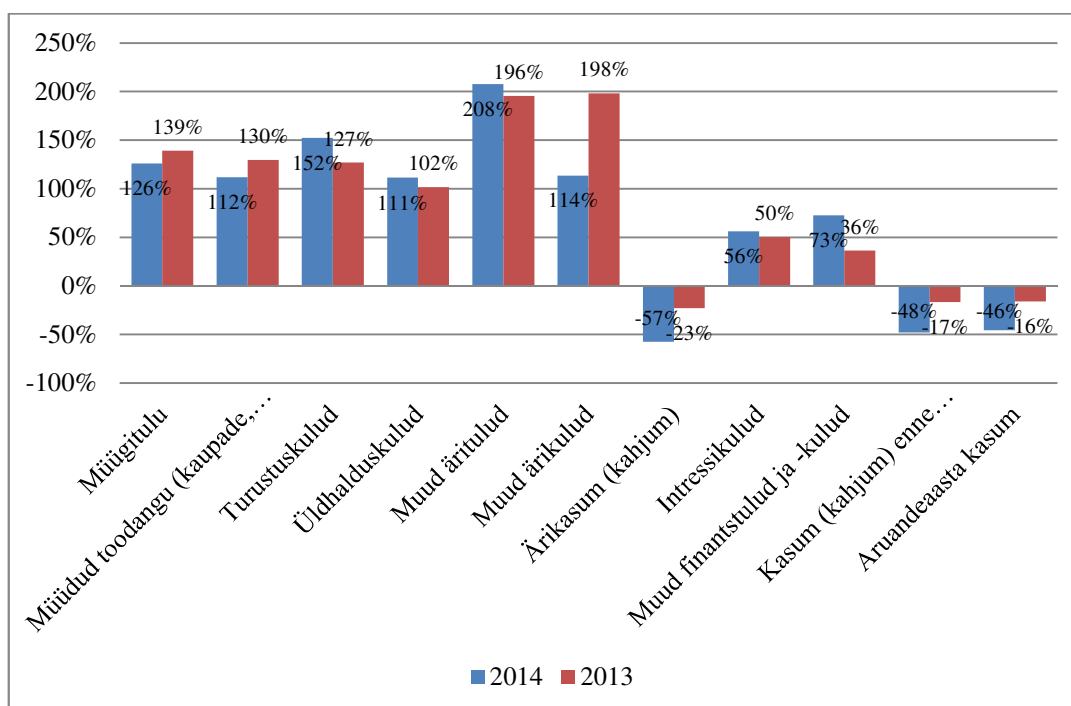
Sarnaselt Terasmani ja Moniku arengukiiruse hindamisega alustab autor Maru Metalli arengukiiruse hindamist horisontaalanalüüsiga, milles võrreldakse kasumiaruande ja bilansi kirjete muutumist võrreldes eelneva aastaga. Trendianalüüs toob välja erinevused võrreldes baasperiodiga, mis antud võrdluses on 2012. aasta. Maru Metalli kasumiaruande horisontaalanalüüs on toodud ära joonisel 2.3.9 ning trendianalüüs joonisel 2.3.10.

Joonis 2.3.9 Maru Metall AS kasumiaruande suurtemate gruppide muutused 2013–2014 (eur)

Allikas: autori koostatud, (lisa 6)

Maru Metalli arengu hindamisel tuleb tähele panna, et võrdluse baasaasta (2012) oli ettevõtte jaoks ebaedukas. Ebaeduka aastal ei täidetud ühtlast tootmist mõjutavat eelarvelist müügiplaani. Ebaedukale baasaastale järgnesid kaks majanduslikult tulemuslikku aastat, kus esimesel (2013) aastal suurenes müügitulu 39% võrra pea kümne miljoni euroni. Antud aastal täideti aastane müügieelarve, kus aasta esimeses pooles sõlmiti mahukad lepingud. Kuigi soovitud kasumlikkus jäi saavutamata lõpetati aruande aasta kasumiga – puhaskasum suurenes 690 204 euro võrra 94 487 euroni.

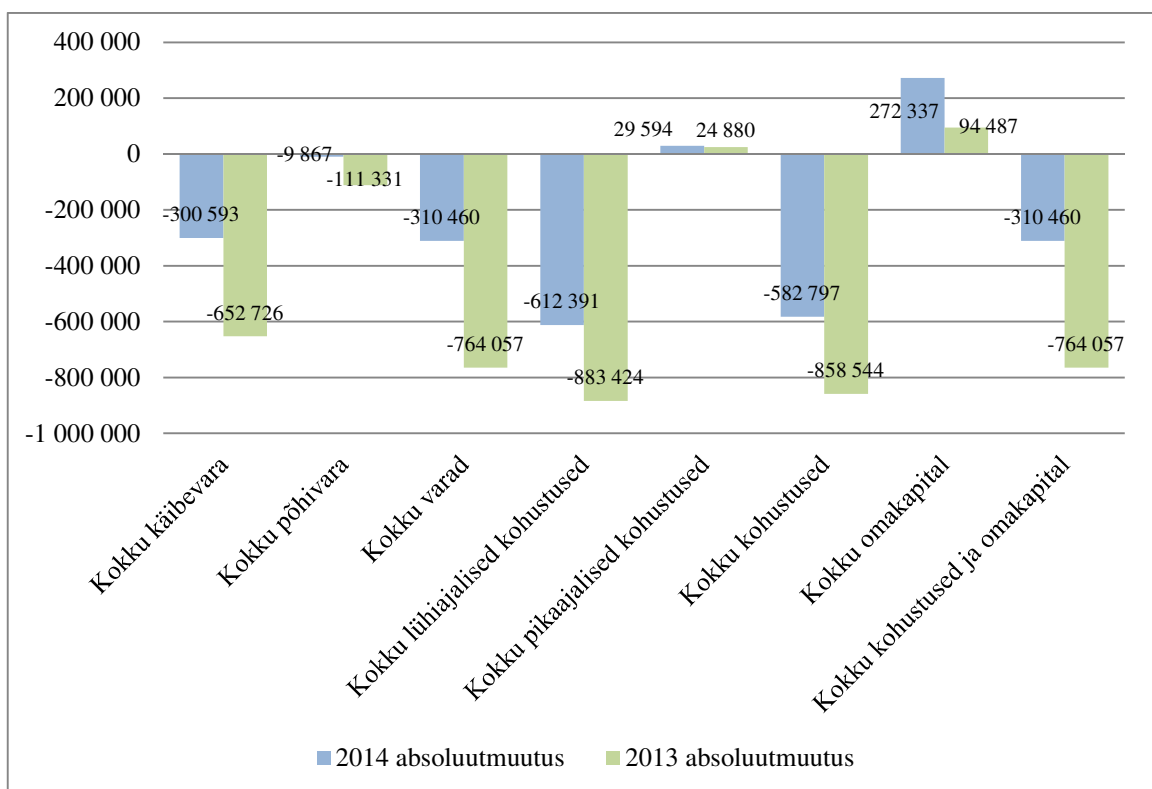
Joonis 2.3.10 Maru Metall AS kasumiaruande trendianalüüs

Allikas: autori koostatud, (lisa 6)

Võrreldes 2013. aastaga vähenes 2014.aastal ettevõtte müügitulu ligikaudu 10% võrra, kuid võrreldes baasaastaga (2012) oli tegu väga korraliku aastaga (müügitulu kasv 26%), mida iseloomustas soovitus kasumlikkus. Antud edukal aastal täitis Maru Metall peamised eesmärgid nii müügitulu, tootismahu kui ka tootmise ühtlase koormatuse osas. Kasumlikkuse tagas peamiselt tootmise ühtlane koormatus, kus suuremahuliste lepingutega kaeti 2/3 aasta müügitulust. Samuti aitas soovitud kasumlikkusele kaasa müüdnud toodangu (kaupade, teenuste) kulu suurem vähenemine võrreldes müügitulu vähenemisega (14% vs 10%).

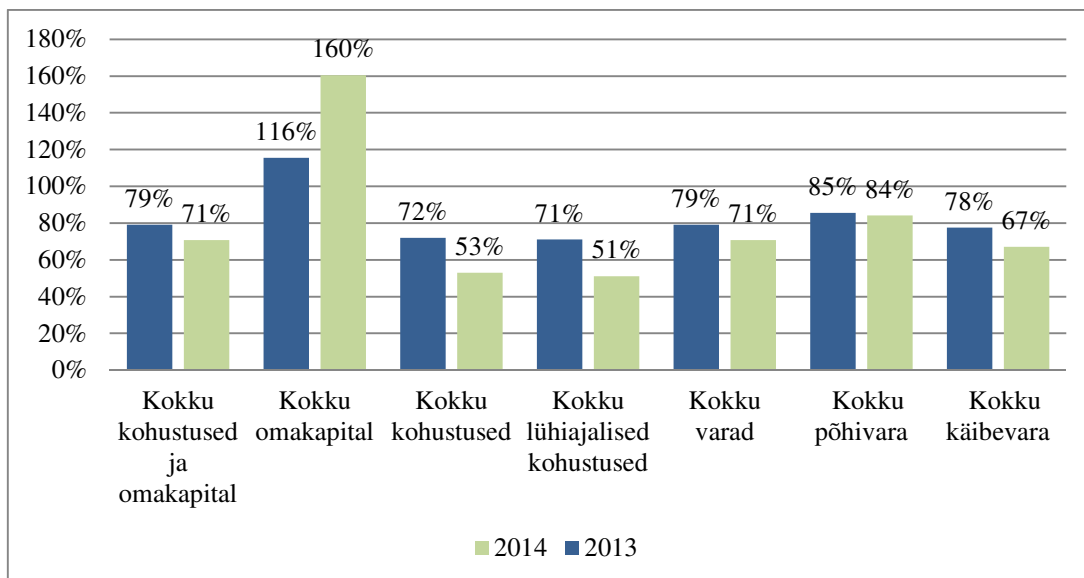
Sarnaselt Maru Metalli kasumiaruandega toimusid analüüsitaval perioodil muutused bilansis. Võrreldes 2012. aastaga on bilansimaht aasta-aastalt vähenenud – võrreldes baasaastaga vähenes bilansimaht 2013. aastal 764 057 euro võrra ning 2014. aastal veel omakorda 310 460 euro võrra. Bilansi passiva vähenemine on seotud peamiselt lühiajaliste kohustiste märgatava vähenemisega – analüüsitaval perioodil vähenesid lühiajalised laenukohustised pea 1,25 mln euro võrra. Samas tänu edukatele aastatele suurenes omakapital 366 824 euro võrra.

Bilansi vara poole vähenemine on seotud peamiselt käibevara vähenemisega. Käibevara suurimad muutused on seotud varude ning nõuete ja ettemaksete vähenemisega, kus võrreldes baasaastaga on vähenemine vastavalt 354 918 eurot ning 626 230 eurot. Peamine käibevara vähenemise põhjus on efektiivsem varude haldus ning tõhusam finantspoliitika. AS Maru Metall bilansi horisontaalanalüüs ning vertikaalanalüüs on välja toodud joonistel 2.3.11 ja 2.3.12.

Joonis 2.3.11 Maru Metall AS bilansi horisontaalanalüüs (eur)

Allikas: autori koostatud, (lisa 5)

Joonis 2.3.12 Maru Metall AS bilansi trendianalüüs (%)

Allikas: autori koostatud, (lisa 5)

Metalli ja metalltoodete toodangumahtude kasv on sarnaselt töötleva tööstuse tootmismahutudega kasvanud alates globaalse majanduskriisi lõppemisest. Aastatel 2013 ja 2014 kasvas metalli ja metalltoodete toodangumaht 979 miljoni euron (kasv aastal 2013 6% ning aastal 2014 2%), kuid võrreldes turu üldise arenguga on Moniku müügitulu hoopis vähenenud. Kui aastal 2013 oli turu toodangumahu üldine kasv antud sektoris 6%, siis Moniku müügitulu vähenes 12% võrra. Sarnane tendents oli ka järgneval aastal, kus turu toodangumaht küll kasvas (kasv 2%), kuid Moniku müügitulu vähenes 13%. Kokkuvõtvalt võib öelda, et Moniku arengukiirus on olnud oluliselt väiksem võrreldes turu arenguga.

Vastupidiselt Monikuga arenes Terasman võrreldes turu arenguga kiiremini – müügitulu kasv ületas sektori keskmist kasvu, kasvas ettevõtte töötajaskond ning vara. Võrreldes turu üldise arenguga on Maru Metall kasvanud kiiremini, kus võrreldes ebaeduka 2012. aastaga on müügitulu kasvanud 26% ning tänu ühtlasele tootmisele on saavutatud oodatud kasumlikkus.

2.4 Vara ja omakapitali tasuvuse analüüs

Vara ja omakapitali tasuvuse analüüs viiakse läbi teguranalüüsi meetodil. Teguranalüüs on analüüsimeetod, kus uuritava näitaja muutust uuritakse teda mõjutavate tegurite muutumise kaudu. Teguranalüüs on läbi viidud 2014. ja 2013. aasta majandusaasta aruannete andmetega. Suhtarvud on leitud vastavalt statistikaameti valemitele (Ettevõtete majandusnäitajate ...). Omakapitali tasuvuse teguranalüüs on läbi viidud järgnevalt:

$$T = a \times b \times c \quad (1)$$

kus

T – omakapitali puhas- või ärirentaablus

a – finantsvõimendus

b – vara käibesiduvus

c – müügitulu puhas- või ärirentaablus

Vara rentabluse teguranalüüs on läbi viidud järgnevalt

$$T = a \times b \quad (2)$$

kus

T – vara puhas või ärirentaablus

a – müügitulu puhas- või ärirentaablus

b – vara käibesiduvus

Terasmani omakapitali puhasrentaablus on analüüsitaval perioodil tõusnud 4% võrra (2014. aastal 5,3% ja 2013. aastal 1,3%), mille peamine tegur oli müügitulu puhasrentabluse muutus. Saavutamaks kõrgemat omakapitali rentablust tuleb ettevõttel keskenduda tootlikuse efektiivistamisele – vaadata üle tööjõu- ja muud tegevuskulud, hinnata ja parendada tootmisprotsesse ning logistikat. Arvestades müügitulu puhasrentabluse suurt osatähtsust (3,8%) kogumuutusest, siis vara käibesiduvuse ja finantsvõimenduse muutus ei oma nii suurt osatähtsust ning keskenduda tuleb müügitulu puhasrentabluse tõstmisele.

Moniku omakapitali rentaabluste analüüsimisel tuleb arvestada asjaoluga, et võrreldes Terasmaniga on lähteandmed erinevad. Moniku jaoks lõppes 2013. aasta kahjumiga (omakapitali puhasrentaablus -23,1%), kuid 2014. aastal õnnestus efektiivistada tootlikkust ning aasta lõpetati kasumiga (omakapitali puhasrentaablus +2,5%). Nende andmete põhjal tuleb välja suur omakapitali puhasrentaabluse tõus (muutus 25,6%), mille põhjustas müügitulu puhasrentaabluse muutus. Sarnaste külgedena on Terasmani ja Moniku puhul märgata majandustulemuste paranemist 2014. aastal ning finantsvõimenduse ja vara käibesiduvuse väiksemat mõju omakapitali rentaablustele

Maru Metalli omakapitali rentaabluste muutused on sarnased Monikuga, kus omakapitali puhasrentaablus tõusis aastaga märgatavalt (muutus 18,1%). Omakapitali puhasrentaablust mõjutas kõige enam Maru Metalli jaoks kordaläinud aasta, kus täideti planeeritud müügi- ja tootmismahud soovitud kasumlikkusega. Enim mõjutab Maru Metalli käekäiku müügitulu puhasrentaabluse komponendid. Saavutamaks suuremat omakapitali rentaablust tuleks jätkata ühtlaselt koormatud tootmisega ning täita eelarvelist müügi- ja tootmisplaani. Sarnaselt Terasmani ja Monikuga mõjutab finantsvõimenduse ning vara käibesiduvuse muutus omakapitali rentaablust muutust oluliselt väiksemal määral kui müügitulu puhasrentaablus.

Autori poolt arvatud omakapitali tasuvuse teguranalüüsi algandmed on toodud tabelis 2.4.1 ning absoluut- ja suhtelised muutused on välja toodud tabelis 2.4.2.

Tabel 2.4.1 Terasmani, Moniku ja Maru Metalli omakapitali tasuvuse teguranalüüsi algandmed

Nimetus	Terasman OÜ		Monik OÜ		Maru Metall AS	
	2014	2013	2014	2013	2014	2013
Omakapitali puhasrentaablus	5,3%	1,3%	2,5%	-23,1%	32,5%	14,5%
Omakapitali ärentaablus	7,6%	4,0%	15,5%	-19,5%	35,7%	18,1%
Finantsvõimendus	2,4	2,3	2,1	2,0	3,3	5,0
Vara käibesiduvus	2,0	1,8	2,2	2,2	3,2	3,0
Müügitulu puhasrentaablus	1,1%	0,3%	0,5%	-5,4%	3,1%	1,0%
Müügitulu ärentaablus	1,6%	1,0%	3,4%	-4,5%	3,4%	1,2%

Allikas: autori koostatud, (lisa 1)

Tabel 2.4.2 Terasman, Monik OÜ ja AS Maru Metall omakapitali tasuvuse teguranalüüsi tulemused

Nimetaja	Terasman OÜ		Monik OÜ		AS Maru Metall	
	Absoluut muutus	Suhteline muutus	Absoluut muutus	Suhteline muutus	Absoluut muutus	Suhteline muutus
Omakapitali puhasrentaablus	4,0%	100%	25,6%	100%	18,1%	100%
Finantsvõimenduse muutus	0,1%	2%	-1,5%	-6%	-5,0%	-28%
Vara käibesiduvuse muutus	0,1%	3%	0,0%	0%	0,8%	4%
Müügitulu puhasrentaabluse muutus	3,8%	95%	27,1%	106%	22,3%	124%
Omakapitali ärirentaablus	3,5%	100%	35,0%	100%	17,6%	100%
Finantsvõimenduse muutus	0,3%	7%	-1,3%	-4%	-6,3%	-36%
Vara käibesiduvuse muutus	0,4%	11%	0,0%	0%	1,0%	5%
Müügitulu ärirentaabluse muutus	2,9%	82%	36,3%	104%	22,9%	130%

Allikas: autori koostatud, (lisa 2)

Autori poolt arvatud vara tasuvuse teguranalüüsi algandmed on toodud tabelis 2.4.3 ning absoluut- ja suhtelised muutused on välja toodud tabelis 2.4.4

Tabel 2.4.3 Terasman OÜ ja Monik OÜ vara tasuvuse teguranalüüsi algandmed [5;7;13]

Nimetus	Terasman OÜ		Monik OÜ		Maru Metall AS	
	2014	2013	2014	2013	2014	2013
Vara puhasrentaablus	2,2%	0,6%	1,2%	-11,8%	9,9%	2,9%
Vara ärirentaablus	3,2%	1,8%	7,4%	-9,9%	10,9%	3,6%
Vara käibesiduvus	2,0	1,8	2,2	2,2	3,2	3,0
Müügitulu puhasrentaablus	1,1%	0,3%	0,5%	-5,4%	3,1%	1,0%
Müügitulu ärirentaablus	1,6%	1,0%	3,4%	-4,5%	3,4%	1,2%

Allikas: Autori koostatud, (lisa 1)

Ettevõtete Terasman, Monik ja Maru Metall vara teguranalüüsi tulemuste dünaamika on sarnane omakapitali tasuvuse teguranalüüsi tulemustele, kus kõikide ettevõtete uuritav näitaja tõusis ning muutuse peamine põhjus oli müügitulu rentaabluuse muutus. Saavutamaks veel paremaid tulemusi tuleks ettevõtetele tegeleda just selle näitaja parandamisega. Sarnaselt eelneva teguranalüüsiga oli vara teguranalüüsi puhul väikseim muutus Terasmanil (vara puhasrentaabluuse tõus 1,7%) ning suurem Monikul (vara puhasrentaabluuse tõus 12,9%).

Tabel 2.4.4 Vara tasuvuse teguranalüüsi tulemused

	Terasman OÜ		Monik OÜ		Maru Metall AS	
	Absoluut muutus	Suhteline muutus	Absoluut muutus	Suhteline muutus	Absoluut muutus	Suhteline muutus
Vara puhasrentaabluus	1,7%	100%	12,9%	100%	7,0%	100%
Vara käibesiduvuse muutus	0,1%	3%	0,0%	0%	0,2%	3%
Müügitulu puhasrentaabluuse muutus	1,6%	97%	12,9%	100%	6,8%	97%
Vara ärirentaabluus	1,4%	100%	17,4%	100%	7,3%	100%
Vara käibesiduvuse muutus	0,2%	12%	0,0%	0%	0,3%	4%
Müügitulu ärirentaabluuse muutus	1,2%	88%	17,4%	100%	7,0%	96%

Allikas: autori koostatud, (lisa 2)

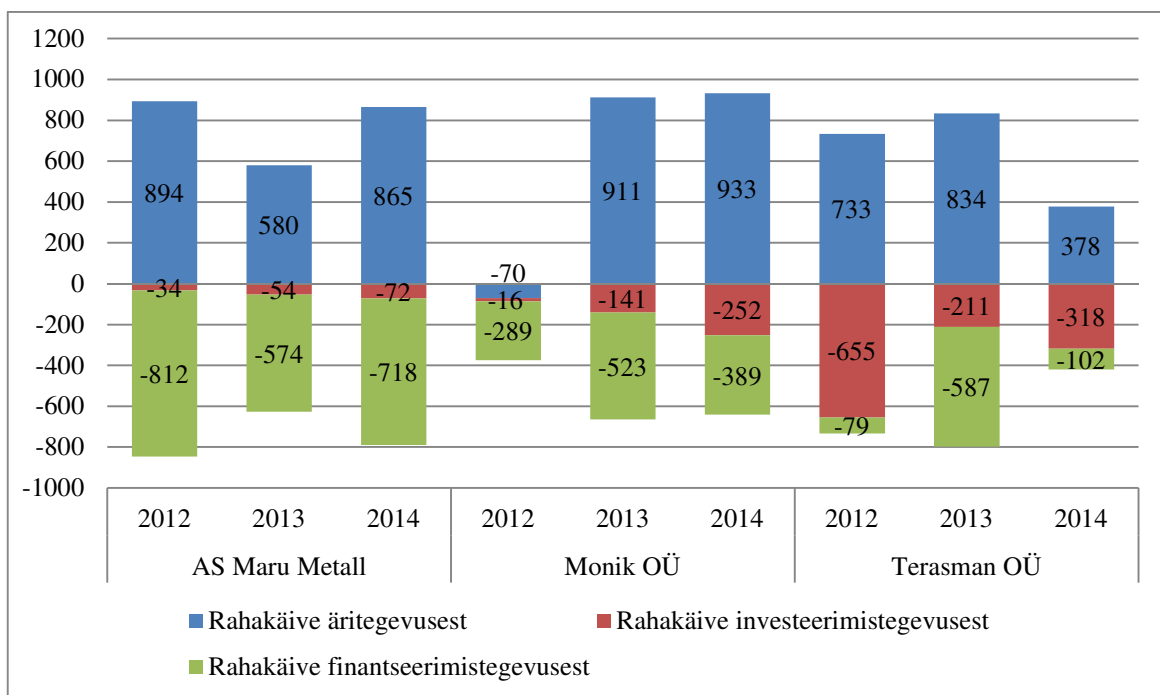
Rahakäibe aruanne on üheks aluseks ärikasumi kvaliteedi hindamisel. Ärikasumi kvaliteeti näitab pikemal perioodil rahakäibe aruanne, kus ärikasum ning põhitegevuse rahakäibe summa peaksid kattuma. Samuti on ärikasumi kvaliteedi puhul oluline, et see poleks saavutatud mõne üksiku mitte põhitegevuse tulemusena. Antud magistritöös on analüüsitud aastad 2012–2014, kus Terasmanil on ärikasum kvaliteetsem, sest pikemal perioodil on suurem kattuvus ning ärikasum on teenitud suuremal määral põhitegevusest teenitud vahendite kaudu. Äritegevuse rahakäibe aruanded on toodud tabelis 2.4.5.

Samuti on rahakäibe aruande analüüs oluline, sest pole mõjutatud tekkepõhise arvestusmeetodite erinevusest. Ühtlasi võimaldab rahakäibe aruande analüüs hinnata lisaks varem mainitud kasumi kvaliteedile ka ettevõtete likviidsust (millised tegevused toovad ettevõtetele raha sisse ning millised viivad välja. Rahakäibe aruande struktuurid aastatel 2012–2014 on toodud joonisel 2.4.6

Tabel 2.4.5 Äritegevuse rahakäibe aruanne (Terasman OÜ ja Monik OÜ)

	Terasman OÜ			Monik OÜ			Maru Metall AS		
	2014	2013	2012	2014	2013	2012	2014	2013	2012
Ärikasum	162 550	84 560	791 891	322 956	-497 743	372 399	299 045	118 346	-521 728
Korrigeerimised									
Põhivara kulum ja väärtuse langus	287 201	234 914	191 476	347 983	321 776	305 914	178 009	219 125	230 485
Kasum (kahjum) põhivara müügist	-11 841	1	-4 071	25 417	-3 100	-2 758	-22 495	-8 840	-2 566
Muud korrigeerimised	0	118	0	0	0	0	410 376	-522 903	-35 535
Kokku korrigeerimised	275 360	235 033	187 405	373 400	318 676	303 156	565 890	-312 618	192 384
Äritegevusega seotud nõuete ja ettemaksete muutus	284 473	-88 669	270 002	60 379	-6 075	41 782	128 068	207 843	1 459 267
Varude muutus	-285 962	-353 729	12 518	-124 571	1 621 025	-353 314	-209 617	561 436	308 135
Äritegevusega seotud kohustuste ja ettemaksete muutus	-58 210	957 024	-528 930	383 291	-440 001	-354 302	58 716	5 320	-539 161
Makstud intressid	-36 696	-55 426	-50 359	-29 521	-31 318	-45 794	-28 725	-24 286	-51 360
Makstud ettevõtte tulumaks	-6 646	-2 576	-2 658	-53 165	-53 165	-33 494			-5 316
Laekumised sihtfinantseerimisest							22 668	7 629	
Kokku rahavood äritegevusest	334 869	776 217	679 869	932 769	911 399	-69 567	836 045	563 670	842 221

Allikas: autori koostatud, (lisa 2)

Joonis 2.4.6 Rahakäibe aruande struktuur aastatel 2012–2014 (tuhat eurot)

Allikas: Autori koostatud, (lisa 2)

Rahakäibe aruande struktuur on kõigil analüüsitavatel ettevõtetel sarnane, kus rahakäive äritegevusest toob ettevõtetele raha sisse, kuid investeerimistegevus ning finantseerimistegevus viivad ettevõttest raha välja. Erand on Monik, kellel analüüsitava perioodi esimesel aastal viisid nii äritegevus kui ka investeerimis- ja finantstegevus ettevõttest raha välja. Maru Metallil äritegevus toob ettevõttele raha sisse, kuid investeerimistegevus (põhivara soetamine) ja finantseerimistegevus (laenukohustiste tasumine) viivad välja. Erinevalt Maru Metallist on Terasmani rahakäibe struktuuris suurem osa investeerimistegevusel (peamiselt põhivara soetamisel). Võrreldes Terasmaniga investeerib Monik põhivarasse väiksemal määral, kuid siiski suuremal määral kui Maru Metall.

2.5 Vara kasutamise efektiivsuse analüüs

Vara kasutamise efektiivsuse võrdlusanalüüs on läbi viidud tuginedes aktiivsuse suhtarvudele. Aktiivsuse suhtarvude valemite aluseks on Eesti Statistikaameti valemid (lisa 1) ning ettevõtete majandusaasta aruanded (lisa 2). Vara kasutamise aktiivsuse suhtarvud on toodud tabelis 2.5.1.

	Terasman OÜ			Monik OÜ			Maru Metall AS		
	2014	2013	2012	2014	2013	2012	2014	2013	2012
Vara käibesiduvus (korda aastas)	2,0	1,8	2,1	2,2	2,2	1,9	3,2	3,0	1,6
Varude käibesiduvus (korda aastas)	10,1	12,8	17,3	14,3	7,8	6,1	8,9	8,3	4,4
Ostjate arvete käibesiduvus (korda aastas)	10,7	10,8	11,4	7,4	6,4	6,9	8,4	7,2	3,6
Kapitali käibesiduvus (korda aastas)	3,2	2,7	3,1	3,1	2,9	2,6	5,7	5,0	2,4
Käibekapitali käibesiduvus (korda aastas)	237,6	33,5	23,2	7,8	5,7	4,7	9,6	7,7	3,3
Raha ja selle ekvivalentide käibesiduvus (korda aastas)	491,3	371,8	1738,3	16,0	33,7	32,2	230,3	398,0	291,0
Materiaalse põhivara käibesiduvus (korda aastas)	3,3	2,9	3,6	7,2	7,6	6,0	14,6	14,3	8,3
Ostjate arvete käibevälde (päeva)	28,7	46,0	42,3	52,5	38,9	50,6	30,8	49,3	129,3
Varude kuluvälde (päeva)	61,2	50,5	31,6	39,0	37,5	79,7	50,0	37,3	88,9
Varude käibevälde (päeva)	41,5	35,6	20,6	27,5	19,8	64,1	44,9	32,9	90,3
Operatsioonitsükli pikkus (päeva)	89,8	96,5	73,9	91,5	76,3	130,4	80,8	86,6	218,2
Ostjate ettemaksete käibevälde (päeva)	28,7	46,0	42,3	52,5	38,9	50,6	30,8	49,3	129,3
Tarnijate arvete kuluvälde (päeva)	99,6	117,5	62,0	80,0	70,6	51,0	52,6	45,7	96,6
Rahatsükli pikkus (päeva)	70,9	71,5	19,7	27,5	31,7	0,4	21,8	-3,6	-32,7
Käibekapitali vajaduse ja müügitulu suhe (%)	0,7	-0,3	5,7	6,3	5,9	20,5	0,1	0,1	0,4

Tabel 2.5.1 Vara kasutamise aktiivsuse suhtarvud

Allikas: autori koostatud, (lisa 1)

Vara kasutamise efektiivsuse võrdlemisel tulevad välja ettevõtete sarnasused ja erinevused. Vara käibesiduvuselt on Terasman ja Monik lähedaste näitajatega, kus Terasman teenis igasse varasse investeeritud euro kohta 2,0 eurot müügitulu ning Moniku 2,2 eurot. Erinevalt Terasmanist ja Monikust teenis Maru Metall igasse varasse investeeritud euro kohta üle kolme euro tagasi. Maru Metalli kõrgema näitaja taga on õhukesem bilanss, milles võrreldes Terasmani ja Monikuga on põhivara osatähtsus koguvarast väiksem. Varude käibesiduvuse näitaja näitab mitu korda varud analüüsitavas perioodis keskmiselt ringlevad. Näitaja langus, mis on toimunud Terasmanil ja Maru Metallil aastal 2014, viitab liigsetele varudele. Moniku sama näitaja aga on aastaga paranenud ning viitab autori hinnangul efektiivsemale varude juhtimise süsteemile.

Raha ja selle ekvivalentide käibesiduvuse näitaja on Monikul oluliselt parem. Peamine põhjus on raha ja selle ekvivalentide kõrgem osatähtsus koguvarast. Terasmani ja Maru Metallil tuleks antud näitaja parandamiseks suurendada raha ja selle ekvivalentide osatähtsust.

Materiaalse põhivara käibesiduvuse näitaja võimaldab hinnata kui tõhusalt kasutatakse põhivara müügitulu tekitamisel. Analüüsis osalevatest ettevõtetest suutis kõige tõhusamalt kasutada põhivara müügitulu tekitamisel Maru Metall, kelle vastav näitaja oli 2014. aastal 14,6 korda aastas. Võrreldes Monikuga suutis Maru Metall olla pea poole efektiivsem (vastavad näitajad 14,6 vs 7,2 korda aastas). Samuti oli Monik ainuke ettevõtte, kellel antud näitaja vähenes, mis viitab vaba tootmisvõimsuse olemasolule. Terasmani antud näitaja küll mõnevõrra tõusis (tõus 2,9 korralt aastas 3,3), kuid siiski jääb antud näitaja teistele ettevõtetele märgatavalt alla. Võrreldes teiste ettevõtetega on Terasmanil rohkem põhivara, mida pole kasutatud piisava tõhususega.

Terasmani ostjate arvete käibevälde on analüüsitaval perioodil paranenud – kui 2013. aastal tasusid kliendid arved keskmiselt 46 päevaga, siis 2014. aastal 28,7 päevaga. Samas Monikul on klientide arvete tasumise aeg pikenenud 38,9 päevalt 52,5 päevani. Autori hinnangul on pikenedamise põhjus seotud klientide maksetingimuste soovidele vastutulemisega. Sarnaselt Terasmaniga lühenes ka Maru Metallil arvete laekumise periood. Kui 2013. aastal oli antud näitaja 49,3 päeva, siis viimasel analüüsitaval perioodil 30,8 päeva. Autori arvates võib laekumise perioodi vähenemise põhjus peituda tõhusamas laekumiste jälgimises ning lepingute lühemates maksetähtaegades.

Vastukaaluna on Moniku varude kuluvälde ning käibevälde võrreldes Terasmaniga lühemad, mis viitab varude paremale juhtimisele. Kui 2014. aastal vahetusid Monikus varud

täielikult 27,5 päevaga, siis Terasmanis 41,5 päevaga. Varude täielik vahetumine on pikenenud ka Maru Metallis, kus 2014.aastal vahetusid varud 44,9 päevaga. Autori hinnangul põhjustas varude kuluvälte pikenede teostatud projektide keerukuse ja pikkuse muutumine. Sarnase külje pealt ning negatiivse tendentsina on kõikidel ettevõtetel varude käibevälde analüüsitaval perioodil pikenenud. Ostjate arвете käibevälde ja varude kuluvälde moodustavad kokku ettevõtte operatsioonitsükli pikkuse, mis viimasel analüüsitaval aastal oli Terasmanil ja Monikul pea ühesugune (89,8 päeva vs 91,5) päeva. Samas Maru Metallil operatsioonitsükli pikkus oli lühem: 80,8 päeva.

Tarnijatele tasumist näitav hankijate arвете kuluvälde oli Terasmanil 99,6 päeva ning Monikul 80,0 päeva, Maru Metall tasus hankijatele keskmiselt 52,6 päeva jooksul. Autori hinnangul viitab Terasmani ja Moniku pikad kuluvälte pikaegsete partnerite kasutamisele, kes võimaldavad tasuda arveid pikema perioodi jooksul. Kokkuvõtlikult moodustavad hankijate arвете kuluvälde ja ostjate ettemaksete käibevälte näitajad rahatsükli pikkuse, mis näitab mitme päeva ulatuses peavad omanikud finantseerima käibevara. Paremad näitajad selles valdkonnas on Monikul ja Maru Metallil (näitajad vastavalt 27,5 päeva ja 21,8 päeva). Halvemate näitajatega on Terasman, kelle rahatsükli pikkus kestab 70,9 päeva.

Kokkuvõtvalt võib järeldada, et Monik on vara kasutamisel efektiivsem, mis väljendub varude kiiremas ringluses, raha ja selle ekvivalentide käibesiduvuses, varude lühemas laos veedetud ajas ning kiiremas täielikus vahetumises. Samas on Terasmanil mõnevõrra lühem operatsioonitsükli pikkus, pikem periood tarnijatele tasumiseks ning kliendid tasuvad ettevõttele kiiremini arveid. Maru Metallil tugevamateks külgedeks võib pidada vara ja kapitali tõhusat kasutamist. Samuti on Maru Metallil kokkuvõttes lühim operatsiooni- ning rahatsükli pikkus.

2.6 Tööjõu kasutamise efektiivsuse analüüs

Tööjõu kasutamise efektiivsuse analüüs on läbi viidud ühe töötaja tööviljakuse (müügitulu ühe töötaja kohta), palgakulu, kapitali ning aktiivse põhivara muutuste võrdlemisel. Samuti hindab autor töötajate reaalse ostujõu muutust kahel viimasel analüüsitaval aastal, kus tarbijahinnaindeks muutus oli vastavalt 2,8% ja -0,1% (Tarbijahinna indeksi muutus 2013–

2014). Analüüsitavate ettevõtete töötajate arv ja keskmine brutopalk on välja toodud tabelis 2.6.1.

Tabel 2.6.1 Töötajate arv ja keskmine brutopalk aastatel 2012–2014 (eurot)

Näitaja	Terasman OÜ			Monik OÜ			AS Maru Metall		
	2012	2013	2014	2012	2013	2014	2012	2013	2014
Töötajate arv	114	124	137	130	121	104	100	105	106
<i>Juurdekasvutempo (%)</i>	–	9%	10%	–	-7%	-14%	–	5%	1%
Keskmine brutopalk	1 427	1 499	1 537	1 285	1 406	1 455	1 024	1 137	1 268
<i>Juurdekasvutempo (%)</i>	–	5%	3%	–	9%	3%	–	11%	12%

Allikas: autori koostatud, (lisa 2)

Analüüsitavatest ettevõtetest maksis oma töötajatele kõrgeimat keskmist brutopalka Terasman, kelle keskmine brutopalk aastatel 2012–2014 ületas kõikidel aastatel lähikonkurentide omi. Terasmani iseloomustab ka töötajate arvu tõus, kus analüüsitavatel aastatel on lisandunud 23 töötajat. Viimasel kahel analüüsitaval aastal on Terasmani keskmine brutopalka juurdekasvutempo olnud 3-5%, mis viitab töötajate reaalse ostujõu kasvamisele. Autori hinnangul on Terasmani kõrgemate palkade põhjuseks kõrgemate palkadega paigaldusgrupi olemasolu ning üldine palgatõus ettevõttes.

Moniku keskmine brutopalk oli madalam kui Terasmanil, kuid kõrgem Maru Metallist. Sarnaselt Terasmaniga tõusis ka Moniku töötajate reaalne ostujõud analüüsitaval perioodil, mille põhjuseks oli brutopalka kiirem tõus võrreldes tarbijahinna indeksi muutusega. Erinevalt Terasmanist vähenes Moniku töötajaskond vaadeldaval perioodil, mis viitab tootmise tõhustamisele. Autori hinnangul on ka Moniku kõrgemate palkade põhjuseks paigaldusgrupi olemasolu ning üldine palgatõus ettevõttes.

Madalaima brutopalgaga Maru Metallis on analüüsitud aastatel toimunud kiireim palgatõus, kus kahel viimasel aastal on keskmine brutopalk tõusnud üle kümne protsendi aastas. Kõrge palgatõusu põhjuseks peab autor allumist palgasurvele ning tootmise ühtlast koormatust, mis võimaldab kasumlikult töötata. Autori hinnangul näitab Maru Metalli madalam keskmine brutopalka tase ainult tootmisele keskenduva ettevõtte palgataset.

Tootmisele ja oma toodete paigaldamisele keskenduvad Terasman ja Monik on tööjõu kasutamise efektiivsuse analüüsimisel oma dünaamikalt küllaltki sarnased. Mõlema ettevõtte töötajate tööviljakus on viimasel aastal kasvanud, seda on teinud nii müügitulu, palk kui ka

aktiivne põhivara ühe töötaja kohta (vt tabel 2.6.2). Samas on vähenenud kapitali kaasamine ühe töötaja kohta. Viimase aastaga kasvas Terasmani müügitulu ühe töötaja kohta 69 040 eurolt 74 370 euroni, kasvu taga oli antud aastal jätkuv keskendumine ekspordile. Sarnaselt Terasmaniga kasvas ka Moniku müügitulu ühe töötaja kohta, kuid erinevus on kasvu suuruses, mis Monikul oli minimaalne. Moniku minimaalse ühe töötaja töövilkuse kasvu taga töötajaskonna vähendamine suuremal määral võrreldes müügitulu langusega.

Tabel 2.6.2 Ühe töötaja efektiivsuse näitajad (tuhat eurot)

Näitaja	Terasman OÜ			Monik OÜ			AS Maru Metall		
	2012	2013	2014	2012	2013	2014	2012	2013	2014
Müügitulu ühe töötaja kohta	75,6	69,0	74,4	96,1	90,5	91,5	70,7	93,8	84,0
<i>Kasvuindeks</i>	–	0,913	1,077	–	0,942	1,011	–	1,326	0,896
Kapital ühe töötaja kohta	24,7	26,0	23,4	36,4	30,8	29,1	29,4	18,8	14,8
<i>Kasvuindeks</i>	–	1,053	0,898	–	0,847	0,945	–	0,641	0,788
Aktiivne põhivara ühe töötaja kohta	9,8	10,5	10,8	23,2	25,2	30,8	21,3	20,4	20,7
<i>Kasvuindeks</i>	–	1,076	1,025	–	1,087	1,225	–	0,958	1,012

Allikas: autori koostatud, (lisa 2)

Analüüsitaval 2014. aasta tõusis Terasmani ja Moniku müügitulu kasvuindeks ühe töötaja kohta, kui Terasmanis oli antud näitaja 1,077 ning Monikus 1,011. Terasmani antud näitaja taga oli müügitulu kiirem kasv võrreldes töötajate arvu suurenemisega. Vastupidine tendents oli Monikus, kus nii müügitulu kui ka töötajate arv vähenes.

Tootmisele keskendub Maru Metallis vähenes 2014.aastal müügitulu ühe töötaja kohta (kasvuindeks 0,896) ning suurenes töötajate arv, mis kokkuvõttes väljendus müügitulu languses ühe töötaja kohta. Antud langusele tuleb tähelepanu pöörata, kuid arvesse tuleb võtta ka töötajate suurenenud kasumlikkust. Suurema kasumlikkusega töötajatele on võimalik maksta kõrgemaid palkasid, mida Maru Metall ka tegi (brutopalgatõus üle 10%).

Positiivne kasvuindeks oli kõigil ettevõtetel ka aktiivsel põhivara (masinad ja seadmed ning muu materiaalne põhivara soetusmaksimumuses) ühe töötaja kohta. Kui Terasmani ja Maru Metalli positiivset kasvuindeksit ühe töötaja kohta saab põhjendada põhivara soetamisega (nt. Terasman ostis tehase naabruses oleva kinnistu), siis Moniku puhul mängisid olulist rolli nii töötajate arvu vähenemine, kui ka aktiivse põhivara suurenemine.

Kapitali kaasamine töötaja kohta oli kõigil analüüsitavatel ettevõtetel negatiivse kasvuindeksiga – Maru Metallil 0,788, Terasmanil 0,898 ning Monikul 0,945. Madalate näitajate peamiseks põhjusteks on minimaalse kasumiga või kahjumiga lõpetatud majandusaastad, kus omakapital suureneb minimaalselt või väheneb ning kus võõrkapitali kaasamine on raskendatud või ei ole soovitud.

2.7 Maksevõime-, rahakäibe- ja käibekapitali juhtimine

Maksevõime-, rahakäibe- ja käibekapitali juhtimise analüüsimisel hinnatakse antud valdkondi iseloomustavaid suhtarvusi. Suhtarvude algandmete aluseks on ettevõtete majandusaasta aruanded (lisa 2) ning Eesti Statistikaameti suhtarvude valemid (lisa 1). Vastavad suhtarvud on välja toodud tabelis 2.7.1

Tabel 2.7.1 Maksevõime, rahakäibe ja käibekapitali juhtimisele iseloomulikud suhtarvud

	Terasman OÜ			Monik OÜ			AS Maru Metall		
	2014	2013	2012	2014	2013	2012	2014	2013	2012
Lühiajaliste kohustiste kattekordaja (korda)	0,8	0,8	1,0	1,5	1,5	2,4	1,2	1,0	1,0
Maksevõimekordaja (korda)	0,3	0,5	0,7	1,1	1,1	1,1	0,5	0,6	0,5
Intresside kattekordaja (korda)	4,3	1,8	19,7	7,9	-16,1	9,1	11,2	5,0	-11,0
Finantsvõimenduse kordaja (korda)	2,4	2,3	2,4	2,1	2,0	2,3	3,3	5,0	4,6
Soliidsuskordaja (korda)	0,4	0,4	0,5	0,4	0,5	0,5	0,4	0,2	0,2
Võlakordaja (korda)	0,3	0,2	0,4	0,2	0,1	0,2	0,3	0,8	0,8
Puhta käibekapitali osatähtsus varas (%)	-9,2	-9,7	-0,4	55,5	38,1	42,1	14,9	2,6	-2,5
Puhas käibekapital (tuhat eurot)	-487	-486	-17	902	762	2436	388	76	-92
Käibekapitali juurdekasvutempo (%)	559	-106	107	22	-75	33	-31	-24	45
Käibekapitali käibesiduvus (korda aastas)	237,6	33,5	23,2	7,8	5,7	4,7	9,6	7,7	3,3
Raha ja selle ekvivalentide käibesiduvus (korda aastas)	491,3	371,8	1738,3	16	33,7	32,2	230,3	398,0	291,0
Operatsioonitsükli pikkus (päeva)	89,8	96,5	73,9	91,5	76,3	130,4	80,8	86,6	218,2
Rahatsükli pikkus (päeva)	70,9	71,5	19,7	27,5	31,7	0,4	21,8	-3,6	-32,7

Allikas: Autori koostatud, (lisa 1)

Analüüsitaval perioodil ületavad Terasmani lühiajaliste kohustiste summa käibevarasid – lühiajaliste kohustiste kattekordaja on Terasmanil 0,8. Erinevalt Terasmani

mitterahuldavast näitajast on lühiajaliste kohustiste kattekordaja Monikul oluliselt kõrgema väärtusega: Moniku käibevara ületab lühiajalisi kohustisi 1,5 kordselt, mida võib pidada heaks tulemuseks. Võrreldes kahe varem mainitud ettevõttega on Maru Metalli lühiajaliste kohustiste kattekordaja väärtus analüüsitaval perioodil paranenud – kui 2013.aastal käibevara maksumus kattis lühiajalisi kohustisi 1,0 korda, siis järgnenud edukal aastal 1,2 korda.

Maksevõime kordaja näitab, kui palju on ettevõttel kiirelt käibivat käibevara lühiajaliste kohustiste iga euro kohta. Võrreldavatest ettevõtetest on Monikul maksevõimekordaja hea (maksevõimekordaja 1,1), kuid Terasmanil on vastav näitaja langenud mitterahuldava tasemeni (aastal 2014 maksevõimekordaja 0,3). Peamiselt tootmisele keskenduva Maru Metalli maksevõime kordaja jääb kahe konkurendi vahele – vastav näitaja 2014. aastal 0,5 korda, mis on lähedal rahuldavale tulemusele. Ühelgi ettevõttel pole muret intresside kattekordaja väärtusega (väärtused 2014.aastal üle 2), mis näitab ettevõtete võimet katta intressikulud ärikasumi arvelt.

Omakapitali võimet kaasata võõrkapitali näitav finantsvõimenduse kordaja oli nii Terasmanil, Monikul kui ka Maru Metallil üle kahe, mida saab pidada rahuldavaks tulemuseks. Omakapitaliseerituse taset näitav soliiduskordaja on kõikidel analüüsitavatel ettevõttel samuti rahuldaval tasemel – nii Monikul kui ka Terasmanil üle 0,4 ning Maru Metallil 0,4. Terasmani võlakordaja, mis näitab mil määral on koguvahendid finantseeritud laenudega, on analüüsitavatel aastatel tõusnud 0,2lt 0,3ni. Samas Moniku võlakordaja on püsinud stabiilsena. Suurima muutuse võlakordaja näitajates tegi Maru Metall, viimase eduka aasta jooksul tasuti ära suurel hulgal lühiajalisi laenusid ning seoses sellega vastav näitaja langes 0,8 korralt 0,3 korrani.

Terasmani rahaliste vahendite madal osatähtsus käibevaras on tekitanud olukorra, kus puhta käibekapitali osatähtsus varas on negatiivne ning puhtakäibekapitali juurdekasvu tempo 2014. aastal on ülimalt kõrge väärtusega. Vastupidiselt Terasmanile on Monikul puhta käibekapitali osatähtsus varas oluliselt kõrgema määraga, mis võimaldab neil võimaliku kriisi korral tasakaalustada sissetulekuid ja väljaminekuid. Sarnaselt mõne varasema näitajaga on Maru Metalli antud näitaja vahepeal, võrreldes Terasmaniga ollakse ootamatusteks küll paremini valmis, kuid Moniku võimalusteni veel ei küündita.

Seoses väheste rahaliste vahenditega 2014.aastal on raha ja selle ekvivalentide käibesiduvus Terasmanil (vastav näitaja 491,3 päeva) ja Maru Metallil (230,3 päeva) oluliselt kõrgem võrreldes Monikuga (16,0 päeva). Samuti peab Terasman oma vahenditega katma

käibevara pikemal perioodil. Kui Terasmani rahatsükli pikkus on üle 70 päeva, siis Monikul on vastav näitaja 27,5 päeva. Veel lühemalt tuleb oma vahenditega katta Maru Metallil, kelle rahatsükli pikkus on alla 22 päeva. Operatsioonitsükli pikkus oli 2014. aastal kõikidel analüüsitavatel ettevõtetel üle 80 päeva, kus sarnasemad olid tootmise ja oma toodete paigaldamisega tegelevad Terasman ning Monik (talitlustsükkel vastavalt 89,8 ja 91,5 päeva). Mõnevõrra lühema operatsioonitsükli pikkusega oli tootmisele keskendunud Maru Metall, kelle tsükli pikkuseks oli 80,8 päeva

Kokkuvõtvalt finantsjuhtimise seisukohast tulevad välja sarnasused Terasmani ja Maru Metallil vahel. Mõlemal ettevõttel on lühiajalise maksevõime näitajad pigem rahuldavad või alla selle, mis on põhjustatud raha ja kiiresti rahaks konverteeritavate vahendite väikesemale osatähtsusele bilansis. Samas on tootmisele keskendunud Maru Metallil näitajad pigem paremad võrreldes tootmisele ja oma toodete paigaldusele keskendunud Terasmaniga. Finantsjuhtimise seisukohalt on Monik võrreldes Maru Metallil ja Terasmaniga edukam, sest:

- Moniku käibevara ületavad suuremal määral lühiajalisi kohustisi;
- Monik omab oluliselt kõrgemat maksevõime kordajat;
- Monik on kõrgema soliiduskordajaga;
- Monik omab rohkemal määral puhaskäibekapitali;
- Monik on lühema rahatsükli pikkusega.

3 JÄRELDUSED JA ETTEPANEKUD

3.1 Ettevõtete tugevad ja nõrgad küljed

Alates globaalse majanduskriisi lõppemisest on töötleva tööstuse valdkond olnud pidevas kasvavas arengus, kus sektori tootmismahud on suurenenud pea kahekordseks. Metall ja metalltoodete tootmine on töötleva tööstuse üks suuremaid harusi, sarnaselt töötlevale töötlusele on seal viimastel aastatel olnud pidev kasv. Analüüsitavatel aastatel (2012–2014) on metalli ja metalltoodete tootmise toodangumaht kasvanud üle 9%.

Käesolevas magistritöös on võrreldud töötleva tööstuse valdkonnas tegutsevaid ettevõtteid Terasmani, Monikut ja Maru Metalli, kes tegutsevad kasvavas metalli ja metalltoodete tööstusharus. Ettevõtted on keskendunud metallkonstruktsioonide ja nende osade tootmisele, tegutsevad samal põhitegevusalal, omavad tootmises sarnaseid põhiprotsesse ning väljastavad sarnast toodangut. Erinevus antud ettevõtete puhul seisneb oma toodete paigalduse pakkumises, mida pakuvad nii Terasman kui ka Monik. Erinevalt kahest viimati nimetatust keskendub Maru Metall ainult tootmisele ning paigaldusega ei tegele.

Analüüsis osalenud ettevõtetel on omad tugevad ja nõrgad küljed. Alljärgnevalt toob autor välja ettevõtete tugevad ja nõrgad küljed.

Terasmani tugevad küljed on:

- kõrgem ekspordi osatähtsus müügitulus;
- tööjõu kasutamise efektiivsus;
- müügitulu tõus;
- analüüsitavate aastate kasumiga lõpetamine;
- põhivara lisandumine ja järjepidev investeerimine;
- tootmismahude suurendamise võimalus;
- võrreldes konkurentidega kõrgem keskmine brutopalk.

Terasmani nõrgad küljed on:

- madalam kasumlikkus;
- tööjõukulude tõus võrreldes müügitulu tõusuga;
- nõrgem maksevõime;
- madalam tootlikkuse kasv;
- likviidse vara madalam osatähtsus koguvarast;
- müügihindade tõusu hinnastamine

Magistritöös analüüsitud Moniku tugevad küljed on:

- kõrgem ekspordi osatähtsus müügitulus;
- tööjõu kasutamise efektiivsus;
- maksevõime;
- reageerimine müügitulu vähenemisele;
- kõrgem käibevara osatähtsus.

Moniku nõrgad küljed on:

- müügitulu järk järguline vähenemine;
- negatiivne kuvand;
- võrreldes Terasmaniga madalamad töötasud ühe töötaja kohta;
- kapitali kaasamine ühe töötaja kohta;
- madalam kasumlikkus.

Maru Metalli tugevad küljed on:

- ühtlaselt koormatud tootmine;
- aastase müügi ja tootmiseelarve täitmine;
- soovitud kasumlikkuse saavutamine;
- keskendumine ekspordile;
- spetsialiseeritus tootmisele;
- vara kasutamise efektiivsus.

Maru Metalli nõrgad küljed on:

- müügitulu vähenemine viimasel analüüsitaval aastal;
- konkurentsivõime tööturul (madalam keskmine brutopalk);
- tööjõukulude tõus;
- nõrgem maksevõime;
- likviidse vara madal osatähtsus koguvarast;
- ühe töötaja tööviljakuse näitajad.

Kuigi nii Terasman kui ka Monik tegutsevad samal põhitegevusalal, omavad tootmises sarnaseid põhiprotsesse, väljastavad sarnast toodangut ning tegelevad oma valmistatud toodangu paigaldamisega, on analüüsitaval perioodil (2012–2014) ettevõtetel erinevad tugevad ja nõrgad küljed. Sarnaste tugevate külgedena keskendusid mõlemad ettevõtted analüüsitaval perioodil ekspordile, tegutsesid kasvavas tööstusharus ning kasutasid tööjõudu efektiivselt. Sarnase nõrga küljena saab välja tuua ettevõtete madala tootlikuse. Peamised erinevused on hinnanguga tuleviku suhtes – kui Terasman on arenenud sarnaselt kasvava turuga, siis Monik müügitulu on analüüsitaval perioodil vähenenud. Tootmisele keskendunud Maru Metall tegeleb sarnaselt eelnevalt mainitud ettevõtetega kasvavas tööstusharus ning keskendub ekspordile. Samuti omab Maru Metall pikaajalisi suuremahulisi lepinguid, mis tagavad tootmise ühtlase koormatuse. Sarnaselt Monikuga vähenes Maru Metalli müügitulu viimasel analüüsitaval aastal, kuid efektiivsem tootmine tagas kokkuvõttes positiivsed majandustulemused.

3.2 Hinnangud ja soovitused tulevikuks

Töötleva tööstuse üldisi tulevikuväljavaateid peetakse positiivseks, oodatakse tootmismahdade jätkuvat kasvu, mille peaks tagama tööjõu tootlikkuse kasv ning tõhusam tootmine. Töötlevas tööstuses tegutsevatel Terasmanil ja Monikul seisavad ees katsumusterohked aastad, kus mõlemal ettevõttel tuleb teha muudatusi parandamiseks oma positsiooni turul. Arvestades ettevõtete erinevaid tugevaid ja nõrku külgi tuleb lähitulevikus keskenduda erinevatele aspektidele.

Analüüsitaval perioodil on Terasman arenenud võrreldes turu keskmise arenguga kiiremini, kuid tulemuslikkus pole olnud soovitud tasemel. Paremate tulemuste saavutamiseks tuleb ettevõttel jätkata keskendumist ekspordile, mis võimaldab teenida kõrgemat müügitulu. Kliendibaasi laiendamine võimaldab ettevõttel parandada oma turupositsiooni ning hajutada riske. Samuti tuleks ettevõttel laiendada toodangu pakkumist uutesse tootesektoritesse. Võimalik tootmiskaotuste kasv suurendaks küll muutuvkulusid, kuid võimaldaks tõhusama tootmisega saavutada paremaid tulemusi.

Tootmise efektiivsemaks muutmine on üks tähtsamaid ülesandeid, mis Terasmanil ees seisab. Selleks tuleb kontrolli alla saada tööjõukulud ja muud mitmesugused tegevuskulud. Oluline on parandada tootmisprotsesse ja logistikat nii, et sama toodangumahu saaks valmistada vähemate ressurssidega. Samuti tuleb hinnata võimalust tootmise osaliseks automatiseerimiseks või omakorda allhanke toodangu kasutamist nagu soovitasid oma uuringus Juma'h ja Wood (2000). Lisaks eelnevatele tuleks ettevõttel üle vaadata oma põhivara ja selle kasutamine ning vajadusel ebaefektiivne põhivara realiseerida. Ühtlasi tasub hinnata võimalust keskenduda ainult tootmisele, sealjuures arendada välja oma toodang, mida soovitas oma uuringus Hertenstein (2004) Samuti tuleb Terasmanil maksevõime näitajate parandamiseks suurendada käibevara hulka (ühes kohustiste vähendamisega), vältimaks ebameeldivaid ootamatusi tulevikus.

Autori hinnangul on Terasmanil kasvupotentsiaali järgnevateks aastateks. Tootmise efektiivistamine ühes müügitulu kasvamisega võimaldaks järgnevatel aastatel teenida suuremat kasumit võrreldes magistritöös analüüsitud perioodiga.

Erinevalt Terasmani kasvavast müügitulust on Moniku müügitulu langenud analüüsitaval perioodil, mis ei ole kooskõlas turu üldise arenguga. Autori hinnangul on müügitulu languse peatamine Moniku lähimate aastate peamine ülesanne. Müügitulu languse peatamiseks või suurendamiseks tuleb ettevõttel suurendada ekspordi osatähtsust ning laiendada kliendibaasi ühes uutele turgudele sisenemisega. Kliendibaasi laiendamise ja uutele turgudele sisenemiseks tuleks ettevõttel kõrgemal määral panustada turundusse ning tööstusdisaini lahendustesse, mida on soovitas oma uuringus ka Hertenstein (2004). Samuti tasub kaaluda ettevõttel oma müügihindade ülevaatamist – suurenenud tellimuste arv korvab madalamad müügihinnad.

Samuti on oluline jätkata tootmise tõhusamaks muutmist, mis langenud müügitulu korral on võimaldanud ettevõttel teenida minimaalset puhaskasumit. Tootmise tõhusamaks

muutmisel tuleb ettevõttel üle vaadata mitmesugused tegevuskulud, mis moodustavad jätkuvalt suure osatähtsuse ettevõtte kuludest. Võimalusel tuleb Monikul hinnata võimalust tootmise automatiseerimiseks või allhanke toodangu kasutamist, mis võimaldaks neil jätkata tööjõukulude kontrolli all hoidmist (Juma'h & Wood, 2000). Kreditoridele olulised maksevõime näitajad on Monikul võrreldes Terasmaniga oluliselt paremal tasemel ning neid tuleb sel tasemel hoida. Kõrgemad maksevõime näitajad võimaldavad Monikul olla paremini valmis ebameeldivateks ootamatusteks ning vajadusel suurendada investeeringuid tootmise efektiivistamiseks (näiteks automatiseeritud keevitusseadmed). Samuti tuleb Monikul kontrolli alla saada oma finantskulud, mis on aasta-aastalt kasvanud. Lisaks eelnevale soovitab autor Moniku juhtkonnal viia majandusaasta aruande tegevusaruanne seadusega vastavusse.

Maru Metalli üks tähtsam ülesanne on tootmise ühtlase koormatuse tagamine, kus suuremahuliste lepingutega kaetaks suurem osa tootmismahust. Samuti tuleb tähelepanu pöörata müügitulu vähenemise põhjustele viimasel analüüsitaval aastal ning võimaluse korral järgnevatel aastatel müügitulu suurendada. Müügitulu suurendamiseks tasub jätkuvalt keskenduda ekspordile, laiendada kliendibaasi ning võimalusel suurendada omatoodete (konteinerlahenduste) turustamist, omatoodetele keskendumist soovitas ka Hertenstein (2004). Lisaks eelnevale tasub tähelepanu pöörata maksevõime näitajate parandamisele, et turu muutused ja langused ei põhjustaks ebameeldivusi.

Efektiivse tootmise tagamine on üks tähtsamaid ülesandeid, mis Maru Metallil ees seisab. Selleks tuleb kontrolli all hoida tööjõukulud ja muud mitmesugused tegevuskulud. Oluline on parandada tootmisprotsesse, projektijuhtimist ja tarneahela juhtimist nii, et sama toodangumahu saaks valmistada vähemate ressurssidega. Üldjuhtimise parendamise positiivsele mõjule viitasid Cagliano ja Spina (2002). Sarnaselt Terasmani ja Monikuga tuleb hinnata võimalust tootmise osaliseks automatiseerimiseks või omakorda allhanke toodangu kasutamist.

Autori hinnangul on Maru Metalli puhul tegu tugeva ettevõttega, kellel on kasvupotentsiaali ka järgnevatel aastatel. Potentsiaalne müügimahtude kasv ühes ühtlaselt koormatud tootmisega tagaksid ettevõttele soovitud kasumlikkuse ning arengu pikemal perioodil.

KOKKUVÕTE

Magistritöö eesmärk oli välja selgitada metalli ja metalltoodete tootmise valdkonnas tegutsevate ettevõtete Terasmani, Moniku ning Maru Metalli majandustegevust iseloomustavad näitajad, tugevad ja nõrgad küljed ning pakkuda välja lahendusi finantsolukorra parendamiseks ja efektiivsuse suurendamiseks. Saavutamaks eesmärki püstitas autor uurimisküsimused, millele vastamiseks lahendati magistritöö alguses seatud uurimisülesanded. Peamiste analüüsis kasutatavatest meetoditest kasutas autor vertikaal-, horisontaal-, trendi, suhtarvu- ning teguranalüüsi.

Töötleva tööstuse areng on olnud aastatel 2009–2014 pidevas kasvus. Alates globaalse majanduskriisi möödumisest on tööstuse aastane toodang kasvanud ligikaudu kahekordseks. Sarnaselt üldise tööstustoodangu kasvuga on ka metalli ja metalltoodete tootmise tegevusala tootmismahud kasvanud, kuid võrreldes üldise sektoriga on kasv olnud väiksema kiirusega.

Analüüsis osalenud ettevõtete bilansi struktuurianalüüsist järeldus, et tootmissektorile omaselt moodustab Terasmani koguarast suurima osa materiaalne põhivara (üle 60%). Põhivara suur osatähtsus on seotud ehitiste olemasoluga, mida konkurentidel bilansis ei ole. Erinevalt Terasmanist moodustab 2014. aastal Moniku ja Maru Metalli koguarast suurima osa käibevara (üle 64%). Kui Maru Metalli käibevaras suurima grupi moodustavad nõuded ja ettemaksud ning varud, siis Moniku raha osatähtsus on (17%) märgatav. Analüüsitava perioodi lõpuks on passiva pool Terasmanil ja Monikul sarnane: kus omakapitali osatähtsus on alla poole (Monikul 45% ja Terasmanil 41%) ning kohustiste osatähtsus on üle poole. Võrreldes esimese analüüsitava aastaga (2012) on lühiajaliste kohustiste osatähtsus mõlemal ettevõttel tõusnud, tõusu põhjus on olnud pikaajaliste kohustiste tasumine. Maru Metalli passiva pool on seevastu teistest ettevõtetest erineva struktuuriga, kus pikaajaliste kohustiste osatähtsus on väga madal. Viimase kahe eduka analüüsitava aasta (2013, 2014) tulemusel on aasta-aastalt suurenenud Maru Metallil omakapitali osatähtsus bilansi passiva pooles.

Kasumiaruande struktuurianalüüsist nähtus, et analüüsitavate ettevõtete kasumiaruande struktuurid on kulude poolelt sarnased: tootmisettevõtetele omaselt on

suurimad kulugrupid tööjõu- ning materjalikulud. Suurimad erinevused on ettevõtetel tööjõukulude osatähtsuses, Maru Metalli ja Moniku tööjõukulude suhe müügitulusse ei ületa ühelgi aastal 25%, Terasmanil on see olnud üle 31% igal aastal, kusjuures tööjõukulude suhe müügitulusse on kasvanud.

Ettevõtete arengukiiruse näitajad olid Terasmanil ja Maru Metallil kõrgemad võrreldes Monikuga. Terasman on arenenud turu üldisest arengust kiiremini ning on tänu ekspordile kasvatanud nii müügitulu kui ka töötajate arvu. Sarnaselt Terasmaniga kasvas Maru Metalli töötajaskond ning müügitulu võrreldes 2012.aastaga. Seevastu Moniku müügitulu langes mõlemal aastal oluliselt. Müügitulu langusega sarnaselt on Monikus vähenenud töötajate arv.

Vara ja omakapitali tasuvuse analüüsist nähtub, et kasumlikkuse tõstmiseks tuleb tegeleda tootlikkuse tõstmisega, sest see on peamine kasumlikkust mõjutav komponent. Üle tuleb vaadata tööjõukulud, muud tegevuskulud ja võimalused allhanke kasutamiseks, samuti hinnata ning parendada tootmisprotsesse ning logistikat. Teiste komponentide (finantsvõimendus, varakäibesiduvus) muutus ei avalda suurt mõju kasumlikkusele.

Vara kasutamise efektiivsuse analüüsist nähtub, et Monik on vara kasutamisel efektiivsem, mis väljendub varude kiiremas ringluses, raha ja selle ekvivalentide käibesiduvuses, varude lühemas laos veedetud ajas ning kiiremas täielikus vahetumises. Samas on Terasmanil mõnevõrra lühem operatsioonitsükli pikkus, pikem periood hankijatele tasumisel ning ka kliendid tasuvad ettevõttele kiiremini arveid. Maru Metalli tugevamateks külgedeks võib pidada efektiivsust vara ja kapitali kasutamisel. Samuti on Maru Metall kokkuvõttes lühim operatsiooni- ning rahatsükli pikkus.

Tööjõu kasutamise efektiivsuse analüüsist selgus, et Terasmani ja Moniku töötajate tööviljakus on analüüsitavatel aastatel kasvanud, seda on teinud nii müügitulu, palk kui ka aktiivne põhivara ühe töötaja kohta. Tootmisele keskenduva Maru Metallil vähenes 2014.aastal müügitulu ning suurenes töötajate arv, mis väljendus müügitulu languses ühe töötaja kohta. Samuti on kõikides ettevõtetes suurenenud tööjõukulud.

Maksevõimevõime-, rahakäibe- ja käibekapitali juhtimisest selgus, et finantsjuhtimise seisukohast on edukaim Monik. Moniku käibevara ületab suuremal määral lühiajalisi kohustisi, omab kõrgemat maksevõime kordajat ning rohkemal määral puhast käibekapitali. Sarnasused tulid välja Terasmani ja Maru Metalli vahel, kellel on lühiajalise maksevõime näitajad pigem rahuldavad või alla selle.

Ettevõtetele on oma tugevad ja nõrgad küljed. Ühiste tugevate külgedena toob autor välja tegutsemise kasvavas tööstusharus ning ekspordi osatähtsuse. Lisaks eelnevale on Terasmani tugevad küljed suurenenud müügitulu, tööjõu kasutamise efektiivsus, vaba tootmisvõimaluse olemasolu ning tulevikule suunatus. Nõrkade külgedena toob autor välja madala tootlikkuse, maksevõime näitajad ning müügihindade vähese kasvamise. Moniku tugevate külgedena toob autor välja maksevõime näitajad, reageerimise müügitulu langusele ning tööjõu kasutamise efektiivsuse. Nõrkade külgedena müügitulu vähenemise ning madala tootlikkuse. Maru Metalli tugevad küljed on aastase müügi- ja tootmiseelarve täitmine, ühtlaselt koormatud tootmine ning spetsialiseeritus tootmisele. Maru Metalli nõrgad küljed on seotud müügitulu vähenemisega 2014.aastal, maksevõime näitajatega ning ühe töötaja tööviljakuse näitajatega.

Magistritöö eesmärgid on täidetud, olulisemad majandustegevust iseloomustavad näitajad ning ettevõtete tugevad ja nõrgad küljed välja toodud. Autor soovib Terasmanil finantsolukorra parendamiseks ning efektiivsuse suurendamiseks jätkata keskendumist ekspordile, laiendada kliendibaasi ja jätkata toodangu pakkumist uutesse tootmissektoritesse. Tootmise efektiivsemaks muutmiseks vaadata üle tööjõukulud, parendada tootmisprotsesse, kasutada vajadusel allhanget ning realiseerida ebaefektiivne põhivara. Moniku peamine ülesanne on müügitulu languse peatamine. Selleks soovib autor suurendada ekspordi osatähtsust, laiendada kliendibaasi ühes uutele turgudele sisenemisega. Tootmise tõhusamaks muutmisel soovib autor Monikul tootmise automatiseerimist, võimalusel allhanke kasutamist ning mitmesuguste tegevuskulude ülevaatamist. Maru Metalli tähtsamaks ülesandeks on autori arvates tootmise ühtlase koormatuse tagamine ning müügimahtude kasvatamine lähiaastatel. Selleks tuleb keskenduda jätkuvalt ekspordile, laiendada kliendibaasi ning võimalusel suurendada omatoodete turustamist. Tootmise poole pealt tuleb parendada tootmisprotsesse ning tarneahela juhtimist saavutamaks kõrgemat kasumlikkust.

Arvestades asjaolu, et magistritöö tugineb avalikele andmetele, kus võrreldakse omavahel kolme projektipõhist allhanke toodangut pakkuvat ettevõtet, siis saaks antud tööd edasi arendada. Töö edasi arendamiseks tasub kaaluda metallitööstuses seeriatoodangut pakkuvate ettevõtete lisamisest valimisse või detailsemate andmete kasutamist, mis eeldaks ettevõtete siseste andmete kasutamist.

SUMMARY

COMPARATIVE ANALYSIS OF THE FINANCIAL RESULTS OF ESTONIAN SUBCONTRACTING STEEL CONSTRUCTION COMPANIES (BASED ON AS MARU METALL, MONIK OÜ AND TERASMAN OÜ DURING THE YEARS 2012–2014)

Vahur Lukin

Estonian industrial production has risen almost two times since global financial crisis ended. By economic activity one of the biggest Estonian industrial production provider is manufacturing. Manufacturing sector consists of different sub-sectors and one of the biggest is manufacture of basic metals and fabricated metal products (steel frame works).

The purpose of the thesis was to find out the differences in the indicators characterizing various aspects of economic activities of Estonian subcontracting steel frame works companies AS Maru Metall (Maru Metall), Monik OÜ (Monik) and Terasman OÜ (Terasman) during the years 2012–2014. The thesis aimed to identify the reasons for differences and to provide solutions to improve financial situation and increase efficiency.

The master's thesis consists of three chapters which are in turn divided into subsections. First chapter gives an overview of development of the Estonian manufacture of basic metals and fabricate metal products and provides information of previous studies and literature (incl. foreign-language scientific articles). In first chapter there is also overview and information about Maru Metall, Monik and Terasman and accounting principles of the companies.

The empirical part is in the second chapter, which is based on comparative vertical, horizontal, trend and ratio analysis. In the analyses the author used quantitative data from the companies' annual reports during the period 2012–2014 which are available from the Centre of Registers and Information Systems (RIK). Third chapter gives overview of companies'

strengths and weaknesses and provides solutions to improve financial situation and increase efficiency.

The author reached the conclusion that all companies are operating in growing manufacturing industry. According to balance sheet Terasman has biggest share of fixed assets (in 2014. over 60% of total assets) but does not use them most efficiently. Unlike Terasman Maru Metall and Monik have higher rate of current assets which is not usual in manufacturing industry. The rate of development showed that sales revenue of the companies' Terasman and Maru Metall increased faster than manufacturing industry average but Monik's sales revenue decreased significantly. Income statement structure analysis showed similarities of the manufacturing companies where the highest costs were staff costs and costs for goods, raw materials and services. According to solvency Monik is the benchmark for Maru Metall and Terasman. Labor efficiency analysis showed that Terasman's and Monik's labor productivity has improved during the period 2012–2014. Labor productivity of Maru Metall decreased due to decrease of sales revenue and increase of number of employees although profitability increased.

To improve financial situation and increase efficiency Terasman should keep focusing on export, expand to new manufacturing sectors, reduce labor costs, automate production and use subcontracting. To improve financial situation and increase efficiency Monik should also focus on export to increase sales revenue, use higher industrial design solutions and subcontractors and automate production. Maru Metall should focus on assuring steady production and increasing sales revenue. Also Maru Metall should improve production and supply chain effectiveness.

Given the fact that the master's thesis is based on publicly available data, this master thesis could be further developed. For example, it would be possible to analyze larger set of companies by adding companies that use series production. Also there is possibility to use in-house data to analyze by more detail.

VIIDATUD ALLIKAD

2011. aasta majandusülevaade. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium. Rahandusministeerium. https://www.mkm.ee/sites/default/files/2011majandussektorite_ylevaade.pdf (20.11.2015)
2012. aasta majandusülevaade. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium. Rahandusministeerium. https://www.mkm.ee/sites/default/files/majandusylevaade_2012.pdf (20.11.2015)
2013. aasta majandusülevaade. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium. Rahandusministeerium. https://www.mkm.ee/sites/default/files/majandusulevaade_2013_loplik.pdf (20.11.2015)
2014. aasta majandusülevaade. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium. Rahandusministeerium. https://www.mkm.ee/sites/default/files/majandusylevaade_2014.pdf (20.11.2015)
- 2014 Energy Countryreport (Estonia). European Commision
https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/2014_countryreports_estonia.pdf (22.11.2015)
- Alver, J., Alver, L. (2011). Majandusarvestus ja rahandus leksikon A–L. Tallinn: Deebet.
- Alver, J., Alver, L. (2011). Majandusarvestus ja rahandus leksikon M–Y. Tallinn: Deebet.
- AS Maru Metall majandusaasta aruanne 01.01.2012–31.12.2012. Registrate- ja Infosüteemide Keskus (08.11.2015)
- AS Maru Metall majandusaasta aruanne 01.01.2013–31.12.2013. Registrate- ja Infosüteemide Keskus (08.11.2015)

AS Maru Metall majandusaasta aruanne 01.01.2014–31.12.2014. Registrite- ja Infosüsteemide Keskus (08.11.2015)

AS Maru Metall üldinfo. <http://maru.ee/ee/maru-metall/ettevottest/tutvustus> (14.11.2015)

Back, P. (2005). Explaining Financial Difficulties Based on Previous Payment Behavior, Management Background variables and Financial Ratios. – *European Accounting Review*, Vol. 12, Issue 4, pp.839-868

Bond, S., Elston, J.A., Mairesse, J., Mulkey, B. (2003). Financial Factors and Investment in Belgium, France, Germany, and the United Kingdom: A Comparison Using Company Panel Data. – *The Review of Economics and Statistics*, Vol. 85, Issue 1, pp. 153-165

Cagliano, R., Spina, G (2002). A comparison of practice-performance models between small manufactures and subcontractors. – *International Journal of Operations & Production Management*, Vol. 22, Issue 12, pp. 1367-1388

Capkun, V., Hameri, A-P., Weiss, L.A. (2009). On the relationship between inventory and financial performance in manufacturing companies. – *International Journal of Operations & Production Management*, Vol. 29, Issue 8, pp. 789-806

Eesti. Arve ja Fakte 2011. (2011). Eesti Statistikaamet. <http://www.stat.ee/49291> (22.11.2015)

Eesti. Arve ja Fakte 2012. (2012). Eesti Statistikaamet. <https://www.stat.ee/57671> (22.11.2015)

Eesti. Arve ja Fakte 2013. (2013). Eesti Statistikaamet. <https://www.stat.ee/65377> (22.11.2015)

Eesti. Arve ja Fakte 2014. (2014). Eesti Statistikaamet. <https://www.stat.ee/72572> (22.11.2015)

Eesti. Arve ja Fakte 2015. (2015). Eesti Statistikaamet. <https://www.stat.ee/90742>
(22.11.2015)

EMTAK 2008 selgitavad märkused. Registrate ja Infosüsteemide Keskus.
<http://www.rik.ee/et/ettevotjaportaal/emtak-tegevusalad> (20.11.2015)

Ettevõtete majandusnäitajate selgitavad valemid. Eesti Statistikaamet.
[http://pub.stat.ee/px-web.2001/Database/Majandus/03Ettevete_majandusnaitajad/
04Ettevete_suhtarvud/02Aastastatistika/EM_024.htm](http://pub.stat.ee/px-web.2001/Database/Majandus/03Ettevete_majandusnaitajad/04Ettevete_suhtarvud/02Aastastatistika/EM_024.htm) (19.11.2015)

García-Teruel, P.J., Martínez-Solano, P. (2007). Effects of working capital management on SME profitability. – *International Journal of Managerial Finance*, Vol. 3, Issue 2, pp. 164–177.

Goddard, J., Tavakoli, M., Wilson, J.O.S. (2005). Determinants of profitability in European manufacturing and services: evidence from a dynamic panel model. – *Applied Financial Economics*, Vol. 15, pp. 1269-1282

Hertenstein, J.H., Platt, M.B., Veryzer, R.W. (2004). The Impact of Industrial Design Effectiveness on Corporate Financial Performance. – *The Journal of Product Innovation Management*, Vol. 12, Issue 22, pp. 3-21

Historical price graph for Steel. London Metal Exchange: Steel Billet
<http://www.lme.com/en-gb/metals/ferrous/lme-steel-billet/#tab2> (25.11.2015)

Juma'h, A.H., Wood, D. (2000). Outsourcing implications on companies' profitability and liquidity: a sample of UK companies. – *Work Study*, Vol. 49, Issue 7, pp. 265-275

Kimura, F. (2001). Subcontracting and the Performance of Small and Medium Firms in Japan. – *World Bank Institute*, Vol. 37192, pp. 1-20

- Lepik, A. Eesti tööandja pugas palgaga Norras ehitanud kaasmaalasi.
<http://www.aripaev.ee/uudised/2013/05/03/eesti-tooandja-pugas-palgaga-norras-ehitanud-kaasmaalasi> (15.11.2015)
- MacKay, P., Philips, G.M. (2005). How Does Industry Affect Firm Financial Structure?. – *The Review of Financial Studies*, Vol. 18, Issue 4, pp. 1433-1466
- Martani, D., Khairurizka, R (2009). The effect of financial ratios, firm size, and cash flow operating activities in interim report to the stock return. – *Chinese Business Review*, Vol. 8, Issue 6, pp. 44-55
- Monik OÜ majandusaasta aruanne 01.01.2012–31.12.2012. Registrate- ja Infosüsteemide Keskus (07.11.2015)
- Monik OÜ majandusaasta aruanne 01.01.2013–31.12.2013. Registrate- ja Infosüsteemide Keskus (07.11.2015)
- Monik OÜ majandusaasta aruanne 01.01.2014–31.12.2014. Registrate- ja Infosüsteemide Keskus (07.11.2015)
- Monik OÜ üldinfo. www.monik.ee (14.11.2015)
- Raamatupidamise seadus. Vastu võetud riigikogus 20.novembril.2002. – RT I, 25.05.12, 16.
- Smith, M., Liou, D-K. (2007). Industrial sector and financial distress. – *Managerial Auditing Journal*, Vol. 22, Issue 4, pp. 376-391
- Tarbijahinnahinna indeksi muutus 2013. Eesti Statistikaamet.
<http://www.stat.ee/thi-kalkulaator?cpiStartMonth=17&cpiStartYear=2012&cpiEndMonth=17&cpiEndYear=2013&id=32857&cpiCalculate=Arvuta/> (20.11.2015)
- Tarbijahinnahinna indeksi muutus 2014. Eesti Statistikaamet.

<http://www.stat.ee/thi-kalkulaator?cpiStartMonth=17&cpiStartYear=2013&cpiEndMonth=17&cpiEndYear=2014&id=32857&cpiCalculate=Arvuta/> (20.11.2015)

Terasman OÜ majandusaasta aruanne 01.01.2012–31.12.2012. Registrite- ja Infosüsteemide Keskus (06.11.2015)

Terasman OÜ majandusaasta aruanne 01.01.2013–31.12.2013. Registrite- ja Infosüsteemide Keskus (06.11.2015)

Terasman OÜ majandusaasta aruanne 01.01.2014–31.12.2014. Registrite- ja Infosüsteemide Keskus (06.11.2015)

Terasman OÜ üldinfo. www.terasman.ee (14.11.2015)

What is an SME?. European Commission

http://ec.europa.eu/growth/smes/business-friendly-environment/sme-definition/index_en.htm (22.11.2015)

LISAD

Lisa 1. Valemid

Nimetus	Valem
Vara käibesiduvus (korda aastas)	müügitulu / keskmine vara
Varude käibesiduvus (korda aastas)	müügitulu / keskmised (varud + müügiotel põhivara)
Ostjate arvete käibesiduvus (korda aastas)	müügitulu / keskmised nõuded ostjate vastu
Kapitali käibesiduvus (korda aastas)	müügitulu / keskmine kapital
Kapital	omakapital + pikaajalised laenukohustised + lühiajalised laenukohustused
Käibekapitali käibesiduvus (korda aastas)	müügitulu / keskmine käibekapital
Käibekapital	käibevara - (lühiajalised kohustised - lühiajalised laenud)
Raha ja selle lähendite käibesiduvus (korda aastas)	müügitulu / keskmine raha ja selle lähendid
Materiaalse põhivara käibesiduvus (korda aastas)	müügitulu / keskmine (materiaalne põhivara jääkmaksumuses + kinnisvara investeringud + bioloogilised varad)
Ostjate arvete käibevälde (päeva)	nõuded ostjate vastu / müügitulu / 365
Varude kuluvälde (päeva)	varud / materiaalsed kulud / 365
Varude käibevälde (päeva)	varud / müügitulu / 365
Operatsioonitsükli pikkus (päeva)	ostjate arvete käibevälde + varude kuluvälde
Ostjate ettemaksete käibevälde (päeva)	ostjate ettemaksed / müügitulu / 365
Tarnijate arvete kuluvälde (päeva)	võlad tarnijatele / materiaalsed kulud / 365
Rahatsükli pikkus (päeva)	operatsioonitsükli pikkus – hankijate arvete kuluvälde – ostjate ettemaksete käibevälde
Käibekapitali vajaduse ja müügitulu suhe (%)	käibekapitali vajadus / müügitulu x 100
Käibekapitali vajadus	(Käibevara - raha) - (lühiajalised kohustised - lühiajalised laenud)

Lisa 1 järg

Lühiajaliste kohustuste kattekordaja (korda)	käibevara / lühiajalised kohustused
Maksevõimekordaja (korda)	(käibevara – varud – bioloogilised varad – müügiototel põhivara) / lühiajalised kohustused
Intresside kattekordaja (korda)	(kasum enne tulumaksustamist + intressikulu) / intressikulu
Finantsvõimenduse kordaja (korda)	keskmine vara / keskmine omakapital
Soliidsuskordaja (korda)	omakapital / vara
Võlakordaja (korda)	(keskmised võlakohustused + keskmised pikaajalised kohustused) / keskmine omakapital
Puhaskäibekapitali osatähtsus varas (%)	puhaskäibekapital / vara x 100
Puhaskäibekapital	käibevara - lühiajalised kohustised
Keskmine brutopalk kuus (eurot)	palgakulu / 12 / keskmine töötajate arv
Müügitulu töötaja kohta ehk tööviljakus (eurot)	müügitulu / keskmine töötajate arv
Omakapitali puhasrentaablus (%)	puhaskasum / keskmine omakapital x 100
Omakapitali ärirentaablus (%)	ärikasum / keskmine omakapital x 100
Müügitulu puhasrentaablus (%)	puhaskasum / müügitulu x 100
Müügitulu ärirentaablus (%)	ärikasum / müügitulu x 100

Allikas: autori koostatud Statistikaameti kodulehe ja majandusarvestuse ja rahanduse leksikoni alusel (Alver, Alver 2011)

Lisa 2. Võrdlusanalüüsi alusandmed

Terasman OÜ bilanss 2012–2014 (eurot)

Näitaja	31.12.2014	31.12.2013	31.12.2012
VARA			
Käibevara			
Raha	221	41 255	4 793
Nõuded ja ettemaksud	811 181	1 093 503	1 012 927
Varud	1 174 431	846 391	492 662
Kokku käibevara	1 985 833	1 981 149	1 510 382
Põhivara			
Finantsinvesteeringud	22 624	15 252	15 370
Materiaalne põhivara	3 264 578	2 980 435	2 903 579
Immateriaalne põhivara	21 235	13 533	17 923
Kokku põhivara	3 308 437	3 009 220	2 936 872
Kokku vara	5 294 270	4 990 369	4 447 254
KOHUSTISED JA OMAKAPITAL			
Kohustised			
Lühiajalised kohustised			
Lühiajalised laenukohustised	561 402	497 085	517 321
Võlad ja ettemaksud	1 911 361	1 969 849	968 129
Eraldised	0	0	42 313
Kokku lühiajalised kohustised	2 472 763	2 466 934	1 527 763
Pikaajalised kohustised			
Pikaajalised laenukohustised	632 506	423 909	837 350
Kokku pikaajalised kohustised	632 506	423 909	837 350
Kokku kohustised	3 105 269	2 890 843	2 365 113
Omakapital			
Osakapital nimiväärtuses	2 690	2 690	2 690
Kohustuslik reservkapital	580	580	580
Eelmiste perioodide jaotamata kasum	2 071 256	2 069 181	1 339 993
Aruandeaasta kasum	114 475	27 075	738 878
Kokku omakapital	2 189 001	2 099 526	2 082 141
Kokku kohustised ja omakapital	5 294 270	4 990 369	4 447 254

Allikas: autori koostatud (Terasman OÜ majandusaasta aruanded 2012–2014)

Lisa 2 järg

Monik OÜ Bilanss 2012–2014 (eurot)

	31.12.2014	31.12.2013	31.12.2012
VARA			
Käibevara			
Raha	740 027	448 193	200 922
Nõuded ja ettemaksud	1 386 661	1 181 550	1 755 843
Varud	726 416	601 845	2 222 870
Kokku käibevara	2 853 104	2 231 588	4 179 635
Põhivara			
Investeeringud tütar-ja sidusettevõtjatesse	31 836	43 940	50 901
Pikaajalised nõuded ja ettemaksud	277 502	605 190	0
Materiaalne põhivara	1 310 086	1 343 595	1 544 278
Immateriaalne põhivara	4 480	5 562	7 058
Kokku põhivara	1 623 904	1 998 287	1 602 237
Kokku vara	4 477 008	4 229 875	5 781 872
KOHUSTISED JA OMAKAPITAL			
Kohustised			
Lühiajalised kohustised			
Lühiajalised laenukohustised	434 485	335 663	321 710
Võlad ja ettemaksud	1 488 794	1 133 622	1 421 121
Eraldised	28 119	0	0
Kokku lühiajalised kohustised	1 951 398	1 469 285	1 742 831
Pikaajalised kohustised			
Pikaajalised laenukohustised	517 842	604 057	1 093 321
Kokku pikaajalised kohustised	517 842	604 057	1 093 321
Kokku kohustised	2 469 240	2 073 342	2 836 152
Omakapital			
Osakapital nimiväärtuses	2 556	2 556	2 556
Kohustuslik reservkapital	6 391	6 391	6 391
Eelmiste perioodide jaotamata kasum	1 947 586	2 736 773	2 594 189
Aruandeaasta kasum	51 235	-589 187	342 584
Kokku omakapital	2 007 768	2 156 533	2 945 720
Kokku kohustised ja omakapital	4 477 008	4 229 875	5 781 872

Allikas: autori koostatud (Monik OÜ majandusaasta aruanded 2012–2014)

Lisa 2 järg

AS Maru Metall Bilanss 2012–2014 (eurot)

	31.12.2014	31.12.2013	31.12.2012
VARA			
Käibevara			
Raha	76 057	1 241	48 228
Nõuded ja ettemaksed	761 431	1 348 530	1 387 661
Varud	1 110 564	898 874	1 465 482
Kokku käibevara	1 948 052	2 248 645	2 901 371
Põhivara			
Investeeringud tütar-ja sidusettevõtjatesse	2 500	0	0
Materiaalne põhivara	596 169	625 219	755 818
Immateriaalne põhivara	46 957	30 274	11 006
Kokku põhivara	645 626	655 493	766 824
Kokku vara	2 593 678	2 904 138	3 668 195
KOHUSTISED JA OMAKAPITAL			
Kohustised			
Lühiajalised kohustised			
Lühiajalised laenukohustised	368 820	1 019 544	1 600 833
Võlad ja ettemaksed	1 168 151	1 102 710	1 384 760
Eraldised	23 541	1 224	1 224
Sihtfinantseerimine	0	49 425	69 510
Kokku lühiajalised kohustised	1 560 512	2 172 903	3 056 327
Pikaajalised kohustised			
Pikaajalised laenukohustised	59 953	22 730	5 479
Sihtfinantseerimine	0	7 629	0
Kokku pikaajalised kohustised	59 953	30 359	5 479
Kokku kohustised	1 620 465	2 203 262	3 061 806
Omakapital			
Aktsiakapital nimiväärtuses	64 000	64 000	64 000
Kohustuslik reservkapital	6 400	6 400	6 391
Eelmiste perioodide jaotamata kasum	630 476	535 989	1 131 715
Aruandeaasta kasum	272 337	94 487	-595 717
Kokku omakapital	973 213	700 876	606 389
Kokku kohustised ja omakapital	2 593 678	2 904 138	3 668 195

Allikas: autori koostatud (AS Maru Metall majandusaasta aruanded 2012–2014)

Lisa 2 järg

Terasman OÜ kasumiaruanne 2012–2014 (eurot)

Näitaja	2014	2013	2012
Müügitulu	10 188 692	8 560 648	8 617 383
Muud äritulud	25 669	13 726	5 443
Valmis- ja lõpetamata toodangu varude jääkide muutus	258 405	337 977	-2 715
Kapitaliseeritud väljaminekud oma tarbeks põhivara valmistamisel	23 463	114 875	626 429
Kaubad, toore, materjal ja teenused	-6 320 624	-5 446 468	-5 403 799
Mitmesugused tegevuskulud	-332 486	-250 508	-219 322
Tööjõukulud	-3 387 860	-2 993 692	-2 630 171
Põhivara kulum ja väärtuse langus	-287 201	-234 914	-191 476
Muud ärikulud	-5 508	-17 084	-9 881
Ärikasum (kahjum)	162 550	84 560	791 891
Kasum (kahjum) tütar- ja sidusettevõtjatelt	7 372	-118	0
Intressikulud	-36 696	-37 146	-39 600
Muud finantstulud ja -kulud	-12 105	-17 645	-10 755
Finantstulud ja -kulud	-41 429	-54 909	-50 355
Kasum (kahjum) enne tulumaksustamist	121 121	29 651	741 536
Tulumaks	-6 646	-2 576	-2 658
Aruandeaasta kasum	114 475	27 075	738 878

Allikas: autori koostatud (Terasman OÜ majandusaasta aruanded 2012–2014)

Terasman OÜ rahakäibe aruanne 2012–2014 (tuhat eurot)

	2012	2013	2014
Rahakäive äritegevusest	733	834	378
Rahakäive investeerimistegevusest	-655	-211	-318
Rahakäive finantseerimistegevusest	-79	-587	-102
Rahakäive kokku	0	36	-41
Raha perioodi alguses	5	5	41
Muutus	0	36	-41
Raha perioodi lõpus	5	41	0

Allikas: autori koostatud (Terasman OÜ majandusaasta aruanded 2012–2014)

Lisa 2 järg

Monik OÜ kasumiaruanne 2012–2014 (eurot)

Näitaja	2014	2013	2012
Müügitulu	9 513 652	10 948 096	12 488 659
Muud äritulud	42 007	9 179	57 462
Valmis- ja lõpetamata toodangu varude jääkide muutus	105 668	-1 318 321	503 867
Kapitaliseeritud väljaminekud oma tarbeks põhivara valmistamisel	12 685	7 914	0
Kaubad, toore, materjal ja teenused	-6 059 483	-6 351 675	-8 135 575
Mitmesugused tegevuskulud	-535 704	-749 124	-1 395 730
Tööjõukulud	-2 405 823	-2 707 732	-2 622 894
Põhivara kulum ja väärtuse langus	-347 983	-321 776	-305 914
Muud ärikulud	-2 063	-14 304	-217 476
Ärikasum (kahjum)	322 956	-497 743	372 399
Kasum (kahjum) tütar- ja sidusettevõtjatelt	17 896	0	0
Intressikulud	-15 085	-31 318	0
Muud finantstulud ja -kulud	-221 367	-6 961	0
Finantstulud ja -kulud	-218 556	-38 279	0
Kasum (kahjum) enne tulumaksustamist	104 400	-536 022	372 399
Tulumaks	-53 165	-53 165	-33 494
Aruandeaasta kasum	51 235	-589 187	338 905

Allikas: autori koostatud (Monik OÜ majandusaasta aruanded 2012–2014)

Monik OÜ rahakäibe aruanne 2012–2014 (tuhat eurot)

	2012	2013	2014
Rahakäive äritegevusest	-70	911	933
Rahakäive investeerimistegevusest	-16	-141	-252
Rahakäive finantseerimistegevusest	-289	-523	-389
Rahakäive kokku	-375	247	292
Raha perioodi alguses	576	201	448
Muutus	-375	247	292
Raha perioodi lõpus	201	448	740

Allikas: autori koostatud (Monik OÜ majandusaasta aruanded 2012–2014)

Lisa 2 järg

AS Maru Metall kasumiaruanne 2012–2014 (eurot)

Näitaja	2014	2013	2012
Müügitulu	8 900 212	9 843 999	7 070 169
Müüdnud toodangu (kaupade, teenuste) kulu	-7 812 524	-9 051 045	-6 973 769
Brutokasum (kahjum)	1 087 688	792 954	96 400
Turustuskulud	-549 761	-458 788	-360 787
Üldhalduskulud	-341 403	-311 757	-306 385
Muud äritulud	103 317	97 327	49 745
Muud ärikulud	-796	-1 390	-701
Ärikasum (kahjum)	299 045	118 346	-521 728
Intressikulud	-26 700	-23 855	-47 396
Muud finantstulud ja -kulud	-8	-4	-11
Kasum (kahjum) enne tulumaksustamist	272 337	94 487	-569 135
Tulumaks	0	0	-26 582
Aruandeaasta kasum	272 337	94 487	-595 717

Allikas: autori koostatud (AS Maru Metall majandusaasta aruanded 2012–2014)

AS Maru Metall rahakäibe aruanne 2012–2014 (tuhat eurot)

	2012	2013	2014
Rahakäive äritegevusest	894	580	865
Rahakäive investeerimistegevusest	-34	-54	-72
Rahakäive finantseerimistegevusest	-812	-574	-718
Rahakäive kokku	48	-47	75
Raha perioodi alguses	0	48	1
Muutus	48	-47	75
Raha perioodi lõpus	48	1	76

Allikas: autori koostatud (AS Maru Metall majandusaasta aruanded 2012–2014)

Lisa 3. Bilansi vertikaalanalüüs

Terasman OÜ bilansi vertikaalanalüüs

	31.12.2014	31.12.2013	31.12.2012
Käibevara			
Raha	0,0%	0,8%	0,1%
Nõuded ja ettemaksed	15,3%	21,9%	22,8%
Varud	22,2%	17,0%	11,1%
Kokku käibevara	37,5%	39,7%	34,0%
Põhivara			
Finantsinvesteeringud	0,4%	0,3%	0,3%
Materiaalne põhivara	61,7%	59,7%	65,3%
Immateriaalne põhivara	0,4%	0,3%	0,4%
Kokku põhivara	62,5%	60,3%	66,0%
Kokku vara	100,0%	100,0%	100,0%
kohustised			
Lühiajalised kohustised			
Lühiajalised laenukohustised	10,6%	10,0%	11,6%
Võlad ja ettemaksed	36,1%	39,5%	21,8%
Eraldised			1,0%
Kokku lühiajalised kohustised	46,7%	49,4%	34,4%
Pikaajalised kohustised			
Pikaajalised laenukohustised	11,9%	8,5%	18,8%
Kokku pikaajalised kohustised	11,9%	8,5%	18,8%
Kokku kohustised	58,7%	57,9%	53,2%
Omakapital			
Osakapital nimiväärtuses	0,1%	0,1%	0,1%
Kohustuslik reservkapital	0,0%	0,0%	0,0%
Eelmiste perioodide jaotamata kasum	39,1%	41,5%	30,1%
Aruandeaasta kasum	2,2%	0,5%	16,6%
Kokku omakapital	41,3%	42,1%	46,8%
Kokku kohustised ja omakapital	100,0%	100,0%	100,0%

Allikas: autori koostatud (Terasman OÜ majandusaasta aruanded 2012–2014; lisa 2)

Lisa 3 järg

Monik OÜ bilansi vertikaalanalüüs

Bilansikirje/-rühm	Vertikaalanalüüs		
	31.12.2014	31.12.2013	31.12.2012
Käibevara			
Raha	16,5%	10,6%	3,5%
Nõuded ja ettemaksed	31,0%	27,9%	30,4%
Varud	16,2%	14,2%	38,4%
Kokku käibevara	63,7%	52,8%	72,3%
Põhivara			
Investeeringud tütar- ja sidusettevõtjatesse	0,7%	1,0%	0,9%
Pikaajalised nõuded ja ettemaksed	6,2%	14,3%	
Materiaalne põhivara	29,3%	31,8%	26,7%
Immateriaalne põhivara	0,1%	0,1%	0,1%
Kokku põhivara	36,3%	47,2%	27,7%
Kokku vara	100,0%	100,0%	100,0%
kohustised			
Lühiajalised kohustised			
Lühiajalised laenukohustised	9,7%	7,9%	5,6%
Võlad ja ettemaksed	33,3%	26,8%	24,6%
Eraldised	0,6%		
Kokku lühiajalised kohustised	43,6%	34,7%	30,1%
Pikaajalised kohustised			
Pikaajalised laenukohustised	11,6%	14,3%	18,9%
Kokku pikaajalised kohustised	11,6%	14,3%	18,9%
Kokku kohustised	55,2%	49,0%	49,1%
Omakapital			
Osakapital nimiväärtuses	0,1%	0,1%	0,0%
Kohustuslik reservkapital	0,1%	0,2%	0,1%
Eelmiste perioodide jaotamata kasum	43,5%	64,7%	44,9%
Aruandeaasta kasum	1,1%	-13,9%	5,9%
Kokku omakapital	44,8%	51,0%	50,9%
Kokku kohustised ja omakapital	100,0%	100,0%	100,0%

Allikas: autori koostatud (Monik OÜ majandusaasta aruanded 2012–2014; lisa 2)

Lisa 3 järg

AS Maru Metall bilansi vertikaalanalüüs

Bilansikirje	Vertikaalanalüüs		
	31.12.2014	31.12.2013	31.12.2012
VARA			
Käibevara			
Raha	2,9%	0,0%	1,3%
Nõuded ja ettemaksud	29,4%	46,4%	37,8%
Varud	42,8%	31,0%	40,0%
Kokku käibevara	75,1%	77,4%	79,1%
Põhivara			
Investeeringud tütar-ja sidusettevõtjatesse	0,1%		
Materiaalne põhivara	23,0%	21,5%	20,6%
Immateriaalne põhivara	1,8%	1,0%	0,3%
Kokku põhivara	24,9%	22,6%	20,9%
Kokku vara	100,0%	100,0%	100,0%
KOHUSTISED JA OMAKAPITAL			
kohustised			
Lühiajalised kohustised			
Lühiajalised laenukohustised	14,2%	35,1%	43,6%
Võlad ja ettemaksud	45,0%	38,0%	37,8%
Eraldised	0,9%	0,0%	0,0%
Sihtfinantseerimine		1,7%	1,9%
Kokku lühiajalised kohustised	60,2%	74,8%	83,3%
Pikaajalised kohustised			
Pikaajalised laenukohustised	2,3%	0,8%	0,1%
Sihtfinantseerimine			
Kokku pikaajalised kohustised	2,3%	1,0%	0,1%
Kokku kohustised	62,5%	75,9%	83,5%
Omakapital			
Aktsiakapital nimiväärtuses	2,5%	2,2%	1,7%
Kohustuslik reservkapital	0,2%	0,2%	0,2%
Eelmiste perioodide jaotamata kasum	24,3%	18,5%	30,9%
Aruandeaasta kasum	10,5%	3,3%	-16,2%
Kokku omakapital	37,5%	24,1%	16,5%
Kokku kohustised ja omakapital	100,0%	100,0%	100,0%

Allikas: autori koostatud (AS Maru Metall majandusaasta aruanded 2012–2014; lisa 2)

Lisa 4. Kasumiaruande vertikaalanalüüs

Terasman OÜ kasumiaruande vertikaalanalüüs

Kasumiaruande kirje/-rühm	Vertikaalanalüüs		
	2014	2013	2011
Müügitulu	100%	100%	100%
Muud äritulud	0%	0%	0%
Valmis- ja lõpetamata toodangu varude jääkide muutus	3%	4%	0%
Kapitaliseeritud väljaminekud oma tarbeks põhivara valmistamisel	0%	1%	7%
Kaubad, toore, materjal ja teenused	-62%	-64%	-63%
Mitmesugused tegevuskulud	-3%	-3%	-3%
Tööjõukulud	-33%	-35%	-31%
Põhivara kulum ja väärtuse langus	-3%	-3%	-2%
Muud ärikulud	0%	0%	0%
Ärikasum (kahjum)	2%	1%	9%
Kasum (kahjum) tütar- ja sidusettevõtjatelt	0%	0%	
Intressikulud	0%	0%	0%
Muud finantstulud ja -kulud	0%	0%	0%
Finantstulud ja -kulud	0%	1%	1%
Kasum (kahjum) enne tulumaksustamist	1%	0%	9%
Tulumaks	0%	0%	0%
Aruandeaasta kasum	1%	0%	9%

Allikas: autori koostatud (Terasman OÜ majandusaasta aruanded 2012–2014; lisa 2)

Lisa 4 järg

Monik OÜ kasumiaruande vertikaalanalüüs

Näitaja	Vertikaalanalüüs		
	2014	2013	2012
Müügitulu	100%	100%	100%
Kaubad, toore, materjal ja teenused	-64%	-58%	-65%
Tööjõukulud	-25%	-25%	-21%
Mitmesugused tegevuskulud	-6%	-7%	-11%
Põhivara kulum ja väärtuse langus	-4%	-3%	-2%
Valmis- ja lõpetamata toodangu varude jääkide muutus	1%	-12%	4%
Muud äritulud	0%	0%	0%
Kapitaliseeritud väljaminekud oma tarbeks põhivara valmistamisel	0%	0%	
Muud ärikulud	0%	0%	2%
Ärikasum (kahjum)	3%	5%	3%
Kasum (kahjum) tütar- ja sidusettevõtjatelt	0%		
Intressikulud	0%	0%	
Muud finantstulud ja -kulud	2%	0%	
Finantstulud ja -kulud	2%	0%	
Kasum (kahjum) enne tulumaksustamist	1%	-5%	3%
Tulumaks	1%	0%	0%
Aruandeaasta kasum	1%	-5%	3%

Allikas: autori koostatud (Monik OÜ majandusaasta aruanded 2012–2014; lisa 2)

Lisa 4 järg

AS Maru Metall kasumiaruande vertikaalanalüüs

	2014	2013	2012
Müügitulu	100%	100%	100%
Müüdüd toodangu (kaupade, teenuste) kulu	-88%	-92%	-99%
Brutokasum (kahjum)	12%	8%	1%
Turustuskulud	-6%	-5%	-5%
Üldhalduskulud	-4%	-3%	-4%
Muud äritulud	1%	1%	1%
Muud ärikulud	0%	0%	0%
Ärikasum (kahjum)	3%	1%	-7%
Intressikulud	0%	0%	-1%
Muud finantstulud ja -kulud	0%	0%	0%
Kasum (kahjum) enne tulumaksustamist	3%	1%	-8%
Tulumaks			0%
Aruandeaasta kasum	3%	1%	-8%

Allikas: autori koostatud (AS Maru Metall majandusaasta aruanded 2012–2014; lisa 2)

Lisa 5. Bilansi horisontaal- ja trendianalüüs

Terasman OÜ	Horisontaalanalüüs				Trendianalüüs		
	2014		2013		2014	2013	2012
	Absoluut-juurdekasv (€)	Juurdekasvu tempo (%)	Absoluut-juurdekasv (€)	Juurdekasvu tempo (%)	Kasvutempo (%)	Kasvutempo (%)	
Bilansikirje							
Käibevara							
Raha	-41 034	-99%	36 462	761%	5%	861%	100%
Nõuded ja ettemaksud	-282 322	-26%	80 576	8%	80%	108%	100%
Varud	328 040	39%	353 729	72%	238%	172%	100%
Kokku käibevara	4 684	0%	470 767	31%	131%	131%	100%
Põhivara							
Finantsinvesteeringud	7 372	48%	-118	-1%	147%	99%	100%
Materiaalne põhivara	284 143	10%	76 856	3%	112%	103%	100%
Immateriaalne põhivara	7 702	57%	-4 390	-24%	118%	76%	100%
Kokku põhivara	299 217	10%	72 348	2%	113%	102%	100%
Kokku vara	303 901	6%	543 115	12%	119%	112%	100%
Kohustised							
Lühiajalised kohustised							
Lühiajalised laenukohustised	64 317	13%	-20 236	-4%	109%	96%	100%
Võlad ja ettemaksud	-58 488	-3%	1 001 720	103%	197%	203%	100%
Eraldised				-100%			100%
Kokku lühiajalised kohustised	5 829	0%	939 171	61%	162%	161%	100%
Pikaajalised kohustised							
Pikaajalised laenukohustised	208 597	49%	-413 441	-49%	76%	51%	100%
Kokku pikaajalised kohustised	208 597	49%	-413 441	-49%	76%	51%	100%
Kokku kohustised	214 426	7%	525 730	22%	131%	122%	100%
Omakapital							
Osakapital nimiväärtuses	0	0%	0	0%	100%	100%	100%
Kohustuslik reservkapital	0	0%	0	0%	100%	100%	100%
Eelmiste perioodide jaotamata kasum	2 075	0%	729 188	54%	155%	154%	100%
Aruandeaasta kasum	87 400	323%	-711 803	-96%	15%	4%	100%
Kokku omakapital	89 475	4%	17 385	1%	105%	101%	100%
Kokku kohustised ja omakapital	303 901	6%	543 115	12%	119%	112%	100%

Allikas: Autori koostatud (Terasman OÜ majandusaasta aruanded 2012–2014; lisa 2)

Lisa 5 järg

Monik OÜ	Horisontaalanalüüs				Trendianalüüs		
	2014		2013		2014	2013	2012
	Absoluut-juurdekasv (€)	Juurdekasvu tempo (%)	Absoluut-juurdekasv (€)	Juurdekasvu tempo (%)	Kasvutempo (%)	Kasvutempo (%)	
Bilansikirje/-rühm							
Käibevara							
Raha	291 834	65%	247 271	123%	368%	223%	100%
Nõuded ja ettemaksed	205 111	17%	-574 293	-33%	79%	67%	100%
Varud	124 571	21%	-1 621 025	-73%	33%	27%	100%
Kokku käibevara	621 516	28%	-1 948 047	-47%	68%	53%	100%
Põhivara							
Investeeringud tütar- ja sidusettevõtjatesse	-12 104	-28%	-6 961	-14%	63%	86%	100%
Pikaajalised nõuded ja ettemaksed	-327 688	-54%	605 190				
Materiaalne põhivara	-33 509	-2%	-200 683	-13%	85%	87%	100%
Immateriaalne põhivara	-1 082	-19%	-1 496	-21%	63%	79%	100%
Kokku põhivara	-374 383	-19%	396 050	25%	101%	125%	100%
Kokku vara	247 133	6%	-1 551 997	-27%	77%	73%	100%
Kohustused							
Lühiajalised kohustused							
Lühiajalised laenukohustused	98 822	29%	13 953	4%	135%	104%	100%
Võlad ja ettemaksed	355 172	31%	-287 499	-20%	105%	80%	100%
Eraldised	28 119						
Kokku lühiajalised kohustused	482 113	33%	-273 546	-16%	112%	84%	100%
Pikaajalised kohustused							
Pikaajalised laenukohustused	-86 215	-14%	-489 264	-45%	47%	55%	100%
Kokku pikaajalised kohustused	-86 215	-14%	-489 264	-45%	47%	55%	100%
Kokku kohustused	395 898	19%	-762 810	-27%	87%	73%	100%
Omakapital							
Osakapital nimiväärtuses	0	0%	0	0%	100%	100%	100%
Kohustuslik reservkapital	0	0%	0	0%	100%	100%	100%
Eelmiste perioodide jaotamata kasum	-789 187	-29%	142 584	5%	75%	105%	100%
Aruandeaasta kasum	640 422	-109%	-931 771	-272%	15%	-172%	100%
Kokku omakapital	-148 765	-7%	-789 187	-27%	68%	73%	100%
Kokku kohustused ja omakapital	247 133	6%	-1 551 997	-27%	77%	73%	100%

Allikas: autori koostatud (Monik OÜ majandusaasta aruanded 2012–2014; lisa 2)

Lisa 5 järg

AS Maru Metall	Horisontaalanalüüs				Trendianalüüs		
	2014		2013		2014	2013	2012
Bilansikirje	Absoluut-juurdekasv (€)	Juurdekasvu tempo (%)	Absoluut-juurdekasv (€)	Juurdekasvu tempo (%)	Kasvutempo (%)	Kasvutempo (%)	
VARA							
Käibevara							
Raha	74 816	6029%	-46 987	-97%	158%	3%	100%
Nõuded ja ettemaksed	-587 099	-44%	-39 131	-3%	55%	97%	100%
Varud	211 690	24%	-566 608	-39%	76%	61%	100%
Kokku käibevara	-300 593	-13%	-652 726	-22%	67%	78%	100%
Põhivara							
Investeeringud tütar-ja sidusettevõtjatesse	2 500						
Materiaalne põhivara	-29 050	-5%	-130 599	-17%	79%	83%	100%
Immateriaalne põhivara	16 683	55%	19 268	175%	427%	275%	100%
Kokku põhivara	-9 867	-2%	-111 331	-15%	84%	85%	100%
Kokku vara	-310 460	-11%	-764 057	-21%	71%	79%	100%
KOHUSTISED JA OMAKAPITAL							
Kohustised							
Lühiajalised kohustised							
Lühiajalised laenukohustised	-650 724	-64%	-581 289	-36%	23%	64%	100%
Võlad ja ettemaksed	65 441	6%	-282 050	-20%	84%	80%	100%
Eraldised	22 317	1823%	0	0%	1923%	100%	100%
Kokku lühiajalised kohustised	-612 391	-28%	-883 424	-29%	51%	71%	100%
Pikaajalised kohustised							
Pikaajalised laenukohustised	37 223	164%	17 251	315%	1094%	415%	100%
Kokku pikaajalised kohustised	29 594	97%	24 880	454%	1094%	554%	100%
Kokku kohustised	-582 797	-26%	-858 544	-28%	53%	72%	100%
Omakapital							
Aktsiakapital nimiväärtuses	0	0%	0	0%	100%	100%	100%
Kohustuslik reservkapital	0	0%	9	0%	100%	100%	100%
Eelmiste perioodide jaotamata kasum	94 487	18%	-595 726	-53%	56%	47%	100%
Aruandeaasta kasum	177 850	188%	690 204	-116%	-46%	-16%	100%
Kokku omakapital	272 337	39%	94 487	16%	160%	116%	100%
Kokku kohustised ja omakapital	-310 460	-11%	-764 057	-21%	71%	79%	100%

Allikas: autori koostatud (AS Maru Metall majandusaasta aruanded 2012–2014; lisa 2)

Lisa 6. Kasumiaruande horisontaal- ja trendianalüüs

Terasman OÜ	Horisontaalanalüüs				Trendianalüüs		
	2014		2013		2014	2013	2012
Näitaja	Absoluut-juurdekasv (€)	Juurdekasvu tempo (%)	Absoluut-juurdekasv (€)	Juurdekasvu tempo (%)	Kasvutempo (%)	Kasvutempo (%)	
Müügitulu	1 628 044	19%	-56 735	-1%	118%	99%	100%
Muud äritulud	11 943	87%	8 283	152%	472%	252%	100%
Valmis- ja lõpetamata toodangu varude jääkide muutus	-79 572	-24%	340 692	-12549%	-9518%	-12449%	100%
Kapitaliseeritud väljaminekud oma tarbeks põhivara valmistamisel	-91 412	-80%	-511 554	-82%	4%	18%	100%
Kaubad, toore, materjal ja teenused	874 156	16%	42 669	1%	117%	101%	100%
Mitmesugused tegevuskulud	81 978	33%	31 186	14%	152%	114%	100%
Tööjõukulud	394 168	13%	363 521	14%	129%	114%	100%
Põhivara kulum ja väärtuse langus	52 287	22%	43 438	23%	150%	123%	100%
Muud ärikulud	11 576	-68%	7 203	73%	56%	173%	100%
Ärikasum (kahjum)	77 990	92%	-707 331	-89%	21%	11%	100%
Kasum (kahjum) tütar- ja sidusettevõtjatelt	7 490	-6347%	-118				
Intressikulud	450	-1%	2 454	-6%	93%	94%	100%
Muud finantstulud ja -kulud	5 540	-31%	-6 890	64%	113%	164%	100%
Finantstulud ja -kulud	13 480	-25%	-4 554	9%	82%	109%	100%
Kasum (kahjum) enne tulumaksustamist	91 470	308%	-711 885	-96%	16%	4%	100%
Tulumaks	-4 070	158%	82	-3%	250%	97%	100%
Aruandeaasta kasum	87 400	323%	-711 803	-96%	15%	4%	100%

Allikas: autori koostatud (Terasman OÜ majandusaasta aruanded 2012–2014; lisa 2)

Lisa 6 järg

Monik OÜ	Horisontaalanalüüs				Trendianalüüs		
	2014		2013		2014	2013	2012
Näitaja	Absoluut-juurdekasv (€)	Juurdekasvu tempo (%)	Absoluut-juurdekasv (€)	Juurdekasvu tempo (%)	Kasvutempo (%)	Kasvutempo (%)	
Müügitulu	-1 434 444	-13%	-1 540 563	-12%	76%	88%	100%
Muud äritulud	32 828	358%	-48 283	-84%	73%	16%	100%
Valmis- ja lõpetamata toodangu varude jääkide muutus	1 423 989	-108%	-1 822 188	-362%	21%	-262%	100%
Kapitaliseeritud väljaminekud oma tarbeks põhivara valmistamisel	4 771	60%	7 914				
Kaubad, toore, materjal ja teenused	292 192	-5%	1 783 900	-22%	74%	78%	100%
Mitmesugused tegevuskulud	213 420	-28%	646 606	-46%	38%	54%	100%
Tööjõukulud	301 909	-11%	84 838	3%	92%	103%	100%
Põhivara kulum ja väärtuse langus	26 207	8%	15 862	5%	114%	105%	100%
Muud ärikulud	12 241	-86%	203 172	-93%	1%	7%	100%
Ärikasum (kahjum)	820 699	-165%	-870 142	-234%	87%	-134%	100%
Kasum (kahjum) tütar- ja sidusettevõtjatelt	17 896						
Intressikulud	16 233	-52%	-31 318				
Muud finantstulud ja -kulud	-214 406	3080%	-6 961				
Finantstulud ja -kulud	-180 277	471%	-38 279				
Kasum (kahjum) enne tulumaksustamist	640 422	-119%	-908 421	-244%	28%	-144%	100%
Tulumaks	0	0%	-19 671	59%	159%	159%	100%
Aruandeaasta kasum	640 422	-109%	-928 092	-274%	15%	-174%	100%

Allikas: Autori koostatud (Monik OÜ majandusaasta aruanded 2012–2014; lisa 2)

Lisa 6 järg

AS Maru Metall	HORISONTAALANALÜÜS				TRENDIANALÜÜS		
	2014		2013		2014	2013	2012
	Absoluut-juurdekasv (€)	Juurdekasvutempo (%)	Absoluut-juurdekasv (€)	Juurdekasvutempo (%)	Kasvutempo (%)	Kasvutempo (%)	
Kasumiaruande kirje/rühm							
Müügitulu	-943 787	-10%	2 773 830	39%	126%	139%	100%
Müüdnud toodangu (kaupade, teenuste) kulu	1 238 521	-14%	-2 077 276	30%	112%	130%	100%
Brutokasum (kahjum)	294 734	37%	696 554	723%	1128%	823%	100%
Turustuskulud	-90 973	20%	-98 001	27%	152%	127%	100%
Üldhalduskulud	-29 646	10%	-5 372	2%	111%	102%	100%
Muud äritulud	5 990	6%	47 582	96%	208%	196%	100%
Muud ärikulud	594	-43%	-689	98%	114%	198%	100%
Ärikasum (kahjum)	180 699	153%	640 074	-123%	-57%	-23%	100%
Intressikulud	-2 845	12%	23 541	-50%	56%	50%	100%
Muud finantstulud ja -kulud	-4	100%	7	-64%	73%	36%	100%
Kasum (kahjum) enne tulumaksustamist	177 850	188%	663 622	-117%	-48%	-17%	100%
Tulumaks				-100%			100%
Aruandeaasta kasum	177 850	188%	690 204	-116%	-46%	-16%	100%

Allikas: Autori koostatud (AS Maru Metall majandusaasta aruanded 2012–2014; lisa 2)